

K A T E C H É Z Y

P. HROZNATA, OPRAEM.
JAN SVÁTEK

BRATISLAVA, 2004

OBSAH

Katechézy.....	3
1. Láska – Srdce - Š astie.....	6
2. Problém zla – Vykúpenie – Ježiš Kristus.....	11
3. Základné životné otázky.....	18
4. Mravný poriadok.....	23
5. Milos Božia.....	30
6. Cirkev – tajomné Kristovo telo.....	38
7. Kres anský životný štýl.....	46
8. Osobnos	52
9. Svätá omša.....	58
II. as : Úvod: Osobnos	62
1. Preh ad zásad životnej múdrosti.....	64
2. Osobný ideál.....	67
3. Sebazaprenie a osobný ideál.....	69
4. Rozjímanie.....	71

Katechézy

Hlásame Boha – lásku a vtelenú lásku – Krista. Nejde o informáciu o Bohu, ale o formáciu Bohom – láskou. O zdelenie Boha – lásky, láskou, prístup láskou, srdcom. S pochopením stavu poslucháča, jeho úrovne. Primerane, nezištne, obetavo. Prístup sa deje po týchto stupňoch:

1. Charita – pomáhať službou a vyžadovať i malú protislužbu;
2. Priateľstvo – zaujímať sa o to, čím žije vnútorne a stať sa mu dôverníkom;
3. Prirodená katechéza – hovoriť o mravných hodnotách, ako je pravda, dobro, šľachetnosť, česťnosť, zodpovednosť;
4. Nadprirodzená katechéza – prejsť z mravnej oblasti k vierouke.

Dieťa žije prevažne citom. Žije z cudzieho ako hospodársky tak duchovne. Lásku prijíma ako niečo samozrejmé. Lásku veľmi potrebuje. Náplňou jeho života je hra. Opiera sa predovšetkým o rodičov a jeho svet je vytváraný hlavne ich vplyvom. Im sa zveruje so svojimi poznatkami a u nich si ich overuje. Aj náboženstvo v tomto veku môže správne prijímať a prežívať len s ich pomocou. Rodičia sú svojim deťom prvými svedkami a učiteľmi viery. Život rodiny sa stáva cestou viery a školou kresťanského života, zanecháva rozhodujúcu stopu. Tak radostne prežívajú blízkosť Boha, ako im ju predstavujú rodičia.

Dospievajúci žije rozumom, čo sa prejavuje predovšetkým zvýšenou kritickosťou. Každý sa mu zdá menej dobrý a menej múdry. Nastáva tým akési odcudzenie vlastnej rodine. Za cit sa akosi hanbí. Dôverníkom mu už nie sú rodičia, ale kamarát. S ním si teraz rozumie a delí sa s ním o svoje zážitky. Ešte viac pôsobí na neho skupina kamarátov, partia. S ňou a v nej je schopný urobiť, čo by sám neurobil a to v dobrom i špatnom smere. Veľa záleží na tom, do akej party zapadne. Rodičia nech sa postarajú o dobrých kamarátov pre svoje deti. Dospievajúci sa baví, je to obdobie záľub. Cíti svoju nehotovosť, rozháranosť, ktorú maskuje. Cíti sa vo vnútornom zmätku a sklamaní, nerozhodnosti a neistote. Príde obdobie, keď človek nevystačí so zábavou či záľubou, ale začína riešiť život.

Dospelý rieši život, nastáva obdobie celkového zamerania osobnosti. Hľadá priateľa, osobnosť, ktorá by mu imponovala a ho dopĺňala. Kiež nájde kresťana, ktorý mu ukáže a dosvedčí život s Kristom a spriatelí ho s ním. Človek vo všetkých obdobiach prijíma formáciu len od tých, ktorých má rád a ktorí majú radi jeho. Osobnosť katechéty je mimoriadne dôležitá, musí byť vidno, že žije kresťansky: radosť, kajúcnosť, vyrovnanosť, opravdivosť. Nik nedá, čo sám nemá. Vy ste svetlo sveta. Vy ste soľ zeme.

Ježiš Kristus a apoštoli sa venovali prednostne dospelým. Katechizujeme vždy „jednotku“, napr. snúbenecký či manželský pár, skupinu skutočných priateľov (Mária, Marta, Lazár, Nikodém, Samaritánka). Nesejme do nepripravenej pôdy. Doprevádzajme svoje úsilie modlitbou a obetou. Vytvárajme v poslucháčovi charakter.

Poslucháč musí poznať, že ho máme úprimne radi, že máme záujem o jeho šťastie, že nám nejde o propagáciu nášho názoru. Len kto Krista opravdivo miluje, je schopný ho účinne hlásať. Nehovoríme o Kristovi, ale hlásame Krista - Život. Začíname psychologicky, vychádzame z toho, čím poslucháč vnútorne žije, z jeho ľudskej lásky, nie z jeho záľuby. Zaujímať sa teda, koho má rád a nie čo má rád.

Napr.: Čo si na ľuďoch najviac vážim a ľudia zasa na mne? Zaiste: Dobré srdce. A dobré srdce znamená: úprimnosť, dobrotu, šľachetnosť. Pre čo je človek stvorený? Pre radosť. Z čoho pramení radosť? Z lásky, rád-osť.

Svet oslovuje človeka zmyslami. Boh - láska, a vtelený Boh – Ježiš Kristus oslovuje človeka srdcom. Kde je tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce. Srdce určuje a stanoví cieľ, za ktorým človek ide. Rozum hľadá a vyberá vhodné prostriedky na uskutočnenie cieľ. Rozum je v službách srdca. Rozum je natoľko dobrý, nakoľko slúži srdcu. Vôľa pomocou vhodných prostriedkov cieľ uskutočňuje. Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom. Srdce čisté stvor vo mne, Bože. Vyvolať v človeku rozhodnutie žiť srdcom, úprimnosťou /pravdou/, dobrotivosťou /dobrom/ a ušľachtilosťou /krásou/. Tento prirodzený základ, snahu o odstránenie sebalásky a ochotu žiť láskou, je nevyhnutné položiť. Sme v službe Kristovej, preto si musíme počínať ako On. Umožniť človeku stretnúť sa so živým Kristom. Dnešný človek je zmätený a nevyzná sa sám v sebe. Musíme mu túto pravdu ukázať a to tým, že mu pomáhamo riešiť život. Život má byť naplnený radosťou a pokojom, má to byť šťastný život.

V ôsmych nasledujúcich katechézach je zhrnutá podstata, prehľad katolíckeho učenia. Pri jednom stretnutí s poslucháčom nemožno ani pri nedostatku času spájať viac katechéz. Poradie katechéz treba zachovať, sú pedagogicko-psychologicky usporiadané, jedna naväzuje na druhú. Každá má úvod – vzbudenie záujmu; vlastnú katechézu; záver – uživotnenie, zamerané na súčasný stav poslucháča; aby katechéza bola prirodzená, spontánna, nenútená.

Nielen oboznamujú s Kristom, ale žiadajú i jeho úprimné nasledovanie. Katechéza, aby bola účinná, kladie na poslucháča požiadavky, je výchovná. Potrebné je uložiť úlohu vyplývajúcu pre život. Bez kontroly by poslucháč len vypočul zaujímavé informácie, ale pravdy by mu neprešli do krvi. Musí začať uskutočňovať hodnoty, ktoré sa dozvie a nimi pri prvom stretnutí je uchvátený. Keby sme tento úžas v poslucháčovi nevyvolali, naša práca by nemala účinok. Katechéza dospelých je objavom, zjavením. Treba ich viesť k prežívaniu tejto objavnej skutočnosti a to srdcom, nielen rozumovým osvojením si poznatkov. S poslucháčom treba udržiavať kontakt a zapojiť ho do spoločenstva veriacich a viesť ho k apoštolátu.

Poslucháč musí prvé poznatky vždy počuť, nie čítať! Písané slovo je len partitúra. Poslucháč musí počuť spev, totiž slová vychádzajúce z nadšeného srdca. „Viera je z počutia.“ Hovoríme spamäti, plynule, s presvedčením, istotou, kludne ale dôrazne vnášať pravdy do poslucháča. Každá katechéza je tvorivé dielo katechéty, katechizujeme ju podľa schopností a potreby poslucháča. Po katechéze mu dáme obsah katechézy na jednom liste, kde sú formulácie pojmov a preto sa hodí pre všetky stupne poslucháčov. Nikdy ho nedávame dopredu, bez predchádzajúceho výkladu. Tiež učebnicu, katechizmus dávame až po skončení kurzu. Každá katechéza je totiž poslucháčovi objavom, má moment prekvapenia. Požičiavame mu počas kurzu knihy tematické a praktické (od 2. katechézy začínajúc), starostlivo vybrané. Ani Písmo sväté nie je učebnicou, vzdelávacím čítaním. NZ, predovšetkým evanjelium je obsahom širšej ústnej katechézy apoštolov, pokladnicou Božieho zjavenia. NZ je teda duchovným čítaním a to pre pokročilých.

Úvodná katechéza je základnou tézou kresťanstva, je to vlastne Šesť hlavných právd. Vychádzame od človeka, od jeho srdca. Katechézu musíme poznať

perfektne naspamäť a povedať ju naraz, jedným dychom. Ukázať a objasniť, čo je pravá láska, z čoho rastie, ako sa prejavuje. Prebudiť v poslucháčovi vedomie nehotovosti a snahu o skvalitnenie. Takto pripravený bude ochotný prijať model a vzor lásky: Ježiša Krista. Prečo je Kristus dokonalý? Je vtelený absolútny akord. Ukázať správny pojem Boha: Boh je láska – absolútna akord Pravdy, Dobra a Krásy, na nikom a ničom nezávislý. Ježiš je tento akord vtelený. Čo učí Kristus ako Učiteľ lásky a Majster života? Radosť – evanjelium. Radosť pramení z lásky. Ježiš ukladá jediný zákon: Milovať budeš Lásku – Boha nadovšetko a blížneho ako seba samého. Prijatť Krista za Učiteľa: denne sa mu hlásiť do služby, žiť v zjednotení s ním, večer mu predkladať svoj deň, cvičiť sa v ovládaní, v láske. Kristus nás povedie a pomôže nám získať radosť ako trvalý stav – večnosť.

K prvej katechéze sa budeme stále vracaať. Základom je akord pravdy, dobra a krásy. Náš nedokonalý akord volá po absolútnom akorde. A tak vnútro človeka je dôkazom existencie Boha. Rozumovými dôkazmi sa existencie Boha len dotkneme, ukážeme však poslucháčovi, že je už dávno pre Boha, ak chce totiž opravdivú lásku. Nie je predsa treba dokazovať, že existuje láska. A Boh je láska ako živá, nekonečná bytosť. Zaujať poslucháča ako celú osobnosť, ktorá vrcholí srdcom, nie rozumom. Len rozumovými dôkazmi a poučením by sme prešli na pole filozofie a opúšťali by sme pole života. Život je viac než filozofia. Nehlásame filozofiu či ideológiu, našou učebnicou je Kristus ukrižovaný z lásky.

1. Láska – Srdce - Šťastie

Človek poznáva, že k šťastnému životu si nestačí sám. Potrebuje okolo seba iných ľudí, ktorí by mu rozumeli, chápali ho, pomáhali mu. Ľudí, ktorým by sa mohol zveriť so svojimi radosťami i starosťami, ľudí, ktorí by ho mali radi a ktorých by mal rád aj on sám.

Toto vzájomné pochopenie so všetkými dôsledkami z toho plynúcimi je to najdôležitejšie, čo potrebujeme ku svojmu životnému šťastiu. Tomuto pochopeniu hovoríme proste **láska**. Ale čo všetko ľudia nazývajú slovom "láska".

Avšak len pravá a rýdza láska môže priniesť to najhlavnejšie: **radosť a pokoj**. Radosť ako základný životný tón a pokoj zo správneho spôsobu života, vedeného láskou.

Človek sa díva okolo seba a hľadá toho, s kým by si dobre rozumel. Na prvý pohľad poznávame, že ľudia sú rôzne zameraní, vyladení. Veľmi veľká časť ľudí si stanovila za cieľ samých seba! Vidíme, že stredobodom ich záujmu sú oni sami, ich „ja“, že ich základným postojom je: **sebeckvo**. To sa prejavuje rôznorodo. Niektorí vidia svoje šťastie v majetku, iní v spoločenskom postavení, kariére, iní zasa chce čo najviac zo života užiť. Niektorí svoje sebeckvo predlžujú do svojich detí. Vidia v nich akési svoje pokračovanie.

U všetkých pozorujeme jedno spoločné: „Kde je tvoj poklad, tam je tvoje srdce“, tam si životne zameraný, vyladený. Avšak medzi týmito ľuďmi sotva človek nájde toho, kto by ho mal skutočne rád. Ved' predsa od ľudí, s ktorými sa chceme priateľiť, prípadne s nimi aj žiť, žiadame celkom iné hodnoty.

Predovšetkým chceme od nich **úprimnosť**. Aby si vážili pravdu a podľa nej chceli zariadiť aj svoje jednanie a život. Ďalej chceme u nich vidieť **dobrotu**. Aby ich prejav slovom i skutkom bol naplnený dobrom, dobroprajnosťou a dobročinnosťou. A konečne potrebujeme vidieť **ušľachtilosť**, teda mravnú úroveň, akúsi vnútornú urodzenosť, **krásu**, ktorá žiari z ich úprimnosti a dobroty.

Tieto tri tóny tvoria ten pravý akord, ktorý chceme od druhého počuť. Avšak obdobne ho chcú tí druhí počuť aj od nás. Tomuto akordu hovoríme: **dobré srdce**. To však nie je to isté čo cit. Niektorí sú veľmi citliví, rýchlo reagujú svojimi citmi, ale jeho srdce je pritom často zlé, neláskavé, neprajné.

Srdce je teda celková vyladenosť osobnosti na životný smer. Každý človek, má srdce, tak ako má rozum a vôľu. Avšak je tu základná otázka: či má dobré srdce? Či je vyladený na správny akord? Vidíme teda, že srdce stanoví v človeku cieľ. Rozum potom hľadá prostriedky na dosiahnutie cieľa a vôľa pomocou nich cieľ uskutočňuje.

O mnohých ľuďoch počujeme: „Ten nemá srdce“. To je to isté, ako keď povieme: "Ten človek má tvrdé srdce“. „Ten človek nemá dobré srdce!“

Mať dobré srdce je vlastne základným postojom každého človeka. Každý sa musí aspoň snažiť o dobré a láskavé srdce. Pokiaľ by sa o to nesnažil, nebol by ani schopný priateľstva s niekým, nebol by ani schopný uzavrieť kvalitné manželstvo a byť v ňom druhému oporou.

Sme teda dokonca povinní, ako ľudia, mať dobré srdce. A to je vlastne láskavé srdce. Mať teda v sebe lásku. S láskou sa máme chovať i k ľuďom nedobrym a to v tom zmysle, že im zabránime konať ďalšie zlo a snažíme sa ich zo zla dostať.

Avšak to nie je ľahké.

V prvom rade sa snažíme hľadať takých ľudí, u ktorých nachádzame správne hodnoty. Tieto hodnoty v nás vyvolávajú **obdiv** k osobe, ktorá je ich nositeľom. Z obdivu potom v nás vyrastá **úcta**. Z úcty potom pramení **dôvera**. Tieto tri stupne, obdiv, úcta a dôvera sú koreňmi priateľstva a životnej lásky, zvlášť v manželstve. Ak si teda chceme udržať niečiu lásku, priateľstvo, musí ten druhý na nás vidieť pravdu, dobro, ušľachtilosť a ich stály rast v nás, aby si nás mohol stále vážiť a mať k nám stály obdiv, úctu a dôveru.

Keď teda príde človek k poznaniu, že má niekoho rád, musí si uvedomiť, čo to pre neho znamená. Musí vedieť, ako sa láska prejavuje. Keď mám niekoho rád, on mi dôveruje a zveruje sa mi. A to predovšetkým so svojim životným poslaním. A poslaním každého človeka je, sústavne sa zdokonaľovať. Milovať druhého teda znamená: pomáhať mu v tomto zdokonaľovaní. V tomto smere je teda potrebné:

1. Pomáhať milovanému dostávať sa na vyššiu úroveň alebo mu pomáhať na vysokej úrovni sa udržať (zodpovednosť).
2. Každý človek má mnoho nedostatkov. Nie sme dokonalí. Je treba s týmto počítať a milovanému ochotne jeho nedostatky odpúšťať a pomáhať mu ich premáhať (odpustenie).
3. Dôležité je vedieť sa pre milovaného aj niečoho zrieknuť, niečo preňho obetovať. Len sebec hľadá svoje vlastné výhody a pre druhého nechce nič urobiť (obeta).

Každý z nás ešte nedospel tam, kde by mal dospieť. Je teda vnútorne a mravne na ceste, je ešte nedokonalý. A práve naša nehotovosť a nedokonalosť nám najviac vadí v našom priateľstve. Človek samozrejme túži oslobodiť sa od svojich zlých vlastností, nedokonalostí, predovšetkým od svojho sebecka, ktoré sa v ňom stále ozýva.

A tak človek nevyhnutne zatúži po bytosti, človeku, v ktorom by bola rýdza a dokonalá láska. Bol by mu vzorom a modelom. Bol by mu jedinečným učiteľom lásky. Viedol by ho a trénoval, dokonale ho poznal a chápal, odpúšťal a povzbudzoval.

V každom človeku je **akord lásky**. V niektorom slabší, v inom zase silnejší. Poznávame, že musí existovať vrcholný akord, v ktorom je rýdza pravda sama o sebe, rovnako ako rýdze dobro samo o sebe, a rýdza krása sama o sebe. A tieto tri osoby sú v dokonalom súlade, harmónii a tvoria jedinečný celok, bytosť, ktorá je LÁSKOU samou o sebe. Aby sme túto lásku zachytili a s ňou sa spojili, bolo potrebné, aby sa s nami zblížila. Túžime, aby tento akord bol v živom človeku a ten aby sa nám stal vzorom, učiteľom a priateľom.

Tento vtelený akord je **Ježiš Kristus**. Je tu s nami, žije v tajomnom Svetle, z ktorého a v ktorom je prítomný každému človeku. Voči každému človeku má jedinečné pochopenie, lásku a ochotu pomôcť. Avšak čaká na našu ochotu a dobrú vôľu, na naše slobodné rozhodnutie pre Jeho pomoc a priateľstvo.

Je to Bohočlovek. Ten absolútny akord, večný a stále prítomný, to je LÁSKA živá a po slovensky sa volá Boh. Niektorí ľudia majú hrozne skreslené predstavy a pojmy o Bohu, niekedy naivné, až nemožné a nedôstojné. Ježiš prišiel, aby nám ukázal skutočný dokonalý obraz **Boha lásky** a to na sebe samom.

Keby sme si to chceli trochu znázorniť, musíme si predstaviť nesmierny rovnostranný trojuholník, kde jeden vrchol sa menuje Dobro, hovoríme Otec, druhý

Pravda, hovoríme Syn a tretí Krása, hovoríme Duch Svätý. Vrchol Pravda – Syn je ponorený do ľudstva, aby ľudí povznášal na vyššiu úroveň, aby ich zušľachťoval, očisťoval od previnení, viedol správnu cestou životom a doviedol k cieľu. Len Ježiš, vtelená Láska, nám správne vyloží čo je to Láska a čo znamená milovať. Pretože bez lásky je život nezmysel, je potrebné verne sa usilovať o správnu lásku v nás. A to podľa dokonalého modelu a vzoru, ktorým je Ježiš Kristus. Pán Ježiš právom prehlasuje: „Učte sa odo mňa.“ Je len jeden Majster života, jeden Učiteľ lásky – a to je Kristus. Pán Ježiš nazýva svoje poslanstvo ľuďom radosť, grécky evanjelium – radostné poslanstvo. Tým, ktorí prijmu Jeho pomoc, ponúka život naplnený radosťou za všetkých okolností a sľubuje, že naša radosť bude raz dokonalá.

Ježiš má totiž len jeden zákon, jednu požiadavku: „Milovať budeš!“ Nadovšetko budeš milovať Lásku živú, Boha, ktorý je samo Dobro, Pravda a Krása. Všetko ostatné, Božie to dielo, budeš milovať pre Boha a budeš to udržiavať v dokonalosti, ktorú už má a pomáhať mu získať tú dokonalosť, ktorú má mať. Pretože stvorenie vrcholí človekom, budeš mať rád seba ako dielo Božie a ostatným ľuďom budeš merať rovnako ako sebe.

Pokiaľ sa človek riadi zákonom lásky, potom v ňom zostáva trvale radosť, veď láska je zdrojom radosti (rád – radosť). Niet iného zdroja radosti než je láska. Potešenia, ktoré v nás vyvolávajú iné pohnútky, napríklad rôzne veci a pôžitky, sú len úbohým náhražkou radosti. Takéto potešenia sú ako raketa v noci, chvíľu zažiarí, oslní, ale potom je okolo nás ešte väčšia tma ako predtým. Avšak skutočná radosť je ako slnečné svetlo v ktorom vidíme všetku krásu okolo seba.

Opakom lásky je neláska (nemilovať). A práve z nelásky sú všetky zlé prejavy: závišť, lož, krádež, ubližovanie a podobne. Táto neláska – sebeckosť – vyvoláva v človeku opak radosti, a to nespokojnosť, otravu, smútok. Mnohí ľudia sú smutní preto, že je v nich málo lásky. Majú málo radi, málo milujú. Je to preto, že nie sú priateľmi vtelenej Lásky, nie sú priateľmi Kristovými. Nie sú naplnení láskou, pretože Kristus nie je v ich srdci na prvom mieste. Mnoho ľudí je takisto podvyživených a preto nemajú v sebe zdroj radosti. Podobne ako telo potrebuje potravu pre svoj život, tak ju potrebuje aj duša, ktorá musí byť živá láskou. To znamená, že rozum sa sýti pravdou, vôľa dobrom a srdce krásou. Beda, keď je tejto duchovnej stravy nedostatok.

Avšak len samotná ľudská láska nemôže človeku dať všetko. Jedine rýdza dokonalá láska, taká, aká je vtelená v Kristovi, nás robí duchovne zdravými a zdatnými. Len priateľstvo s Kristom, ako Učiteľom a Vzorom lásky nás činí schopnými dobre chápať ľudí a mať ich rád tak, ako to potrebujú, totiž láskou povznášajúcou, odpúšťajúcou a obetavou. Pokiaľ sa neriadime Kristom Pánom, ľahko chápeme lásku jednostranne a väčšinou sebecky a slabošsky.

Všetci dobre vieme, že v živote je aj bolesť a utrpenie. To však nie je opakom radosti. Opakom radosti je smútok. Utrpenie je zdrojom zármutku, nie však smútku. Mnoho vecí a udalostí nás zarmucuje. Keď však v tom niet z našej strany hriechu, nestrácame ani pri bolesti svoje priateľstvo s Kristom, ba naopak, viac sa k nemu primkneme, aby sme sa od neho naučili zvládnuť naše ťažkosti. A On nás učí, že to všetko je len skúška zdatnosti, aby sme sa lepšie poznali. Ďalej nás učí – a to svojím príkladom – aby sme každé utrpenie vzali ako príležitosť k obeti.

Pokiaľ budeme utrpenie takto prijímať, naše priateľstvo s láskou vtelenou sa

len upevní. Rovnako sa upevní aj naša láska k tým, pre ktorých trpíme a za ktorých znášame bolesť. Pán Ježiš totiž prehlasuje: „Váš zármutok sa premení na radosť“. Pokiaľ totiž zostávame v láske a aj motívom nášho jednaní je láska, nemôže v nás byť nič iného ako radosť, a to často umocnená tým, že sme sa v láske osvedčili a v nej sa zdokonalili.

Je nutné denne sa takto kontrolovať a odstraňovať to, čo je v nás zlé. Inak by sme si zvykli na svoje chyby, čo by však aj naše okolie zreteľne pociťovalo. Mohlo by sa stať, že by sme sa svojmu okoliu aj sprotivili. Podobne, ako keby sa niekto dlhšiu dobu neumýval. Sám by si na to možno zvykol, ale jeho najbližší by to ťažko znášali.

Čoskoro zistíme, že sa nám určité chyby opakujú a bude treba sa na ne zamerať. Na prvom mieste bude treba denne sa cvičiť v ovládaní. Vyhýbať sa zvedavému pohľadu, odsunúť na neskoršie obľúbený zákusok. Denne treba aspoň jeden sebazápor. Je nutné denne víťaziť nad zvedavosťou, požívačnosťou, citlivosťou, apod. Keď sa potom vtiera nejaké zlo, ktoré je treba odmietnuť, je človek pripravený, aby nad ním zvíťazil.

Ježiš Kristus plne rešpektuje našu slobodu. Bez jeho pomoci sa nemôžeme stať kvalitnými a šťastnými. Nikdy nás však nenúti, vždy len láskyplne pozýva. Vraví: „Kto chce ísť za mnou (chce byť dokonalý), nech zaprie sám seba (nech sa ovláda, krotí, premáha), vezme svoj kríž (je trpezlivý v ťažkostiach) a nech ma nasleduje (ide cestou lásky)“. Nemôžeme ísť cestou lásky, ak sa nebudeme kontrolovať a cvičiť v ovládaní a trpezlivosti. Každý sa musí však rozhodnúť sám. Buď pre lásku, alebo pre seba. Život bez lásky je však nezmysel. Život v láske je šťastie a radosť. Nič však nepríde samo. Bez nášho pričinenia a bez Pánovej pomoci nič nedokážeme.

Denne sa dávajme Ježišovi do služby lásky. Prosme ho, aby sme boli vždy úprimní, dobrí a slušní voči každému. Večer si hodnotíme deň, spytujme svedomie. Kontrolujme, pýtajme sa, ako je s nami spokojný, ako by On jednal na našom mieste. Žime ako by žil Ježiš.

1. LÁSKA – SRDCE – ŠŤASTIE

Šťastie je utkané z troch lúčov: láska, radosť, pokoj. Základom je láska. Avšak láska pravá. Nestačí len cit, náklonnosť, zaľúbenie, čo môže vyrchať. Skutočná láska je prejavom osobnosti, charakteru. Len charakterný človek je schopný skutočnej lásky. Čo je láska? Akord (súlad) pravdy, dobra a mravnej duchovnej krásy.

Čo obsahuje láska? Obdiv, úctu, dôveru. Ako sa láska prejavuje? Ako zodpovednosť, odpustenie, obeta. Vysvetlenie:

1. Len kto je pravdivý, úprimný, čestný, len kto chce konať dobro, ten má skutočne rád

2. Milujúci človek má voči druhému obdiv. Z obdivu rastie úcta a z nej vzniká dôvera. Kde sa stráca úcta, tam už prestal obdiv a tam mizne i dôvera. Zostáva len súcitiť a lútosť nad tým druhým, čo však nemôže vytvárať vzájomnú priateľskú lásku, ktorá je základom šťastia.

3. Niekoho mať rád znamená:

a, Milovaného povznášať na vyššiu duchovnú úroveň, alebo mu pomáhať na vysokej úrovni sa udržať (zodpovednosť).

b, Odpúšťať – kto nevie odpúšťať, je pyšný a naozaj nemiluje.

c, Obetovať sa – kto sa nechce obetovať, nechce prinášať obeť pre druhého, je sebec.

Naša láska nie je dokonalá. To cítime všetci. Stále sa v nás ozýva sebecko. Je treba neustále v sebe premáhať sebecké hľadisko a osvojovať si stále viac hľadisko lásky. V tomto smere je potrebné na sebe pracovať po celý život. Kto je nám v tomto smere učiteľom? Je niekto, kto má právo povedať: „Učte sa odo mňa!“ Je to Ježiš Kristus. On je plnosť dokonalosti, pretože je vnútorne podstatne a vrcholne spojený s nekonečnou Pravdou, nesmiernym Dobrom a vrcholnou Krásou. Ježiš Kristus je vtelený Boh, Syn Boží, Boh a človek v jednej osobe. Syn Boží sa stal človekom. Pretože je v ňom vnútorne a podstatne spojené Božstvo a človečenstvo, nemôže v ňom byť žiadna nedokonalosť.

Existenciu Boha poznávame rozumovou úvahou ako nutnú prapríčinu všetkého. No najviac nám Boha približuje Ježiš Kristus ako človek, pretože je dokonalým obrazom Boha. Boh je absolútny súlad, akord živej Pravdy, živého Dobra a živej Krásy. Tieto tri osoby sú jediná živá bytosť, nesmierna živá Láska, Blaženosť. Človek ako obraz Boha sa tým viac Bohu podobá, čím dokonalejší je v ňom akord pravdy, dobra a krásy, čiže lásky. My sa stále snažíme vyladovať podľa nesmierneho akordu, aký je vtelený v Kristovi. Len týmto sústavným úsilím o zdokonalenie si môžeme udržať úctu a z nej potom prameniacu lásku druhých. Milovať možno len toho, koho si vážim, ku komu mám úctu.

Pretože je v nás náklonnosť k sebecko, je treba denne v sebe sebecko krotiť. Vykonať aspoň jeden úkon sebadisciplíny. Na záver dňa predložiť Kristovi všetko k revízii. Asi takto: „Akú som mal dnes náladu? Bol som vyladený na lásku k človeku? Čo som dnes vykonal dobrého? Ako by si Ty, Pane, jednal na mojom mieste?“ Nakoniec vyslovíme Kristovi svoju vďaku a prosbu o odpustenie a ďalšiu pomoc.

Ako telo potrebuje zdravé ovzdušie a správnu výživu, podobne aj duša. Duša sa živí láskou. Totiž rozum pravdou, vôľa dobrom a srdce krásou. Pokiaľ je človek vyladený do akordu lásky, prežíva život ako radosť. To je základné Kristovo poslanstvo a riešenie života, evanjelium. Ak človek nejedná z lásky a je v ňom ľahostajnosť, nenávisť, závisť, sebecko, nastáva stav vnútornej podvýživy, otravy a smútku. Ťažkosti a bolesti života ktoré sme si nezavinili, nám spôsobujú zármutok. Ten nás však Kristus učí premieňať na radosť, ak znášame ťažkosti ako obeť Milovanému. Radosť nemožno nahradiť len potešením, ktoré sa nachádza v oblasti zmyslovej a telesnej. Keď naše jednanie vychádza z pravej lásky, naším prejavom je dobro, z ktorého pramení pokoj. Ježiš nám sprostredkuje stav trvalej blaženosti, teda to, po čom každý vnútorne túži ako po celi. Pravý hodnotný život vedúci do večnej blaženosti je možno získať len úprimným a oddaným priateľstvom s Kristom a jeho pomocou. Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma.“ (Mt 16, 24)

2. Problém zla – Vykúpenie – Ježiš Kristus

Keď poslucháč pochopí a prijme zásadnú otázku celkového zamerania, vyladenosti na správny akord a keď spozná svoju nehotovosť, keď zatúži zblížiť sa s týmto akordom a prihlásiť sa Majstrovi do školy, narazí na problém zla. Najprv okolo seba a potom aj v sebe. Tu vyvstanú otázky:

1. Prečo je tomu tak?
2. Keďže je tomu tak, ako sa zbaviť zla v sebe a ako ho odstraňovať okolo seba?
3. Sami na to nestačíme, kto nám pomôže?

Cieľom tejto katechézy je v celom rámci ľudstva ukázať Krista ako Vykupiteľa, ktorý dáva zadosťučinenie za urážky a všetko spáchané zlo. Ukázať Krista ako jedinečnú mravnú osobnosť, ku ktorej musí mať človek obdivnú, úctivú a oddanú lásku, z ktorej pramení nadšenie. Poslucháč musí poznať Krista ako jedinou cestu, ktorá vedie k odstráneniu zla a viny v človeku.

Naše srdce je veľmi citlivé na dobro a tým aj na jeho opak – zlo. Keď sa zahľadíme trochu okolo seba, pri trocha úprimnosti aj do seba, vidíme, že je na svete toľko zla, až sa nám zdá, že prevažuje nad dobrom. To však vidíme iba u ľudí. V prírode tomu tak nie je. Rastlina, zviera... je tým, čím má byť – vzhľadom k svoju určeniu, k svojej prirodzenosti. V prírode teda nachádzame dokonalosť. Pes sa správa psovsky, kôň kovsky, len človek sa neraz správa neľudsky.

Príroda, neobdarená vlastným rozumom, musí jednať tak, ako jej to bolo dané od Stvoriteľa. Človek je však obdarený rozumom a slobodnou vôľou, teda nemusí, ale má jednať správne. Jeho oblasť vnútorná, duševná, má ovládať oblasť nižšiu, emočne zmyslovú, teda oblasť ľúbivosti, žiadostivosti a vznetlivosti a tak isto oblasť najnižšiu, oblasť živočíšnu, určenú na udržanie života a rodu.

Ale práve vo vzájomnom vzťahu týchto troch oblastí (živočíšnosti, citovosti a rozumnosti) je v človeku nápadný nesúlad, disharmónia, ba niekedy až prevrátený postoj. Mnohí ľudia sa nechajú viesť len oblasťou živočíšnou, mnohí zas žijú len v oblasti citovej. Tak sa stáva, že oblasť duševná nie je riadiacou oblasťou, ale slúži oblastiam nižším. Z toho potom nutne vzniká vo vnútri človeka nepokoj, pretože rozum a vôľa neplnia svoje poslanie. Človek potom nevyhnutne jedná nesprávne, nejedná prirodzene, ale skôr neprirodzene.

Človek však je z celej viditeľnej prírody najdokonalejší, mal by si teda aj najdokonalejšie počínať. Človek hľadá odpoveď na túto záhadu. Je predsa vylúčené, aby to bola vada konštrukčná. Ved' ľudské telo je jedinečné konštrukčné dielo. Ale čo ten zmätok vo vnútri? Ale čo ten zmätok vo vnútri? Napadne nás, že v ľudstve muselo dôjsť k nejakej životne katastrofe, pri ktorej sa vo vnútri človeka niečo porušilo. Naša odpoveď je skôr tušením, než skutočným poznaním. My však potrebujeme poznať skutočnosť, pravdu a potom i cestu k riešeniu.

Pán Boh – láska, nám sám dáva vedieť o človeku to najdôležitejšie: čo je poslaním človeka; aký je jeho pôvod; aký je cieľ človeka. Poučuje nás aj o porušení človeka a možnosti záchrany. Je to list Otca deťom a nazýva sa BIBLIA, alebo Písmo sväté. Boh prostredníctvom osvietených a inšpirovaných mužov oznamuje v priebehu 13 storočí ľudstvu pravdu a tento oznam vrcholí príchodom Ježiša Krista, ktorý dáva ľudstvu plnú a jasnú odpoveď. Biblia je písaná rôznymi autormi, ktorí sa vyjadrovali svojím vlastným štýlom, prístupným svojim súčasníkom. Musíme zvlášť

pozorne rozlišovať PRAVDU od rámca, spôsobu, ktorým bola pravda vyjadrovaná.

Z Biblie sa dozvedáme jednak historickú časť, teda vlastné zjavenie, kde sa jedná o prípravné obdobie obnovy človeka – STARÝ ZÁKON, a potom o vlastnom vtelení, o ktorom pojednáva NOVÝ ZÁKON. K tomu všetkému je predoslaný úvod – Prazjavenie. Toto prazjavenie sa zachovalo v rôznych kultúrach ľudstva, avšak veľmi porušené. Pomerne veľmi výrazne sa zachovalo v písomníctve najstaršej zachovanej kultúry Sumerov, žijúcich v 4. až 3. tisícročí pred Kristom na území Mezopotámie.

V Prazjavení sa dozvedáme, že všetko, čo existuje, má svoj pôvod a cieľ v prapríčine – Bohu Stvoriteľovi. Vrcholom stvorenia je človek ako obraz Boha. Človek je správcom všetkého stvoreného. Bol stvorený dokonalým tak, ako všetko ostatné stvorenie. Bol plne šťastným pretože mal účasť na Božom živote. Táto účasť sa prejavovala aj v oblasti telesnej i v podriadenosti prírody voči človeku. Prameňom dokonalosti bola tajomná sila, ktorá vyvierala zo spojenia s Bohom. Človek žil slobodne a tak mal teda možnosť spojenie s Bohom si udržať, alebo sa ho zriecť.

Biblia nám túto okolnosť podáva proste, ale zároveň vznešene. Je tu strom, ktorého ovocie je životu nebezpečné a ktorého požitie privedie smrť ľudskému šťastiu. Potom je tu zlá bytosť duchovná, kedysi plná svetla, avšak po boji proti Bohu plná zloby a nenávisti. Jej meno je diabol, ten, ktorý prevrátil hodnoty. Namiesto lásky žije nenávisťou. A tento láka prvých ľudí k odboju. Ako zásadné riešenie ponúka ľuďom vyladenosť na moc a nie vyladenosť na lásku. A tak sa stane, že človek vypovedá priateľstvo Bohu. Odmieta jeho vedenie a volí si sebecký postoj. A tu zisťuje, že je „nahý“, zbavený rúcha priateľstva s Bohom, rúcha radosti a pokoja.

Rozchod s Bohom vyvoláva v človeku porušenie a oslabenie ľudskej prirodzenosti. To znamená, že rozum je čiastočne zatemnený a vôľa je naklonená k zlému. Postihnuté je aj telo. Už nie je výrazom ducha, ani jeho poslušným nástrojom. Dostavuje sa tiež utrpenie a fyzická smrť. Je to strašná prehra a najhoršie na tom je, že človek nemá dostatok síl na to, aby znovu získal Božie priateľstvo. Dostavuje sa ľútosť a túžba po znovunadobudnutí Božieho priateľstva.

Po tom všetkom mohol Boh človeka zavrhnúť, ale neurobil to. Dal mu prísľub, že raz príde niekto Svätý a dokonalý a ten získa znovu pre ľudí Božie priateľstvo. Správy o tejto katastrofe sú zaznamenané v mnohých kultúrach, ale veľmi sú zatemnené a porušené. Pomerne najjasnejšie sú uchované v Sumerskom písomníctve. A práve vtedy, kedy už sumerská kultúra doznieva, dostáva sa mužovi z tejto oblasti – Abrahámovi – veľkého poslania. Z neho a z jeho rodu má vzniknúť nový národ, ktorý bude rešpektovať Boží poriadok a pripravovať pôdu Vykupiteľovi.

V r. 1830 pred Kristom odchádza Abrahám na pokyn Boží z južnej Mezopotámie smerom k Stredozemnému moru do zeme Kanaán (terajšej Palestíny). Tu sa mu narodí dlho očakávaný syn Izák, dedič veľkého zaslúbenia. Abrahám je podrobený skúške. Má obetovať svojho milovaného syna. V skúške obstojí a Boh mu za jeho vernosť sľubuje, že rozmnoží jeho potomstvo ako hviezdy na nebi, ako piesok na brehu mora. A jeden z jeho potomkov sa stane záchrancom ľudstva.

Dedičom tohto prísľúbenia sa stáva Izákov syn Jakub. Ten v čase veľkého hladu odchádza so svojimi synmi do Egypta. Za 4 storočia sa táto rodina rozmnoží v početný národ. Egypťania však s nimi zaobchádzajú ako s otrokmi a chcú ich pozvoľna vyhubiť. V tej dobe Boh do čela národa stavia Mojžiša a ten vyvádza ľud z Egyptského otroctva na Sinajský polostrov, kde tento ľud žije 40 rokov ako

pastiersky (nomádsky) národ. Boh tomuto ľudu dáva mravný poriadok – Desatoro, ako zmluvu medzi sebou a vyvoleným ľudom. Boh zvaný Jahve, chráni a živí tento ľud, ktorý sa po 430 rokoch pobytu v cudzine vracia do svojej pôvodnej vlasti, do Kanaánu.

Vytláčajú tam usídlené kmene a rozdeľujú si ich krajinu na 12 krajov, podľa kmeňov. Okolo r. 1000 pred Kristom je toto kmeňové zriadenie nahradené kráľovským. V ňom vyniká predovšetkým kráľ Dávid a jeho syn Šalamún. Neskoršie sa ich ríša rozdeľuje na severnú, zvanú Izraelská a južnú zvanú Júdska.

V r. 721 pred Kristom je severná zničená Asýrčanmi. V r. 605 je tiež zničená južná a jej obyvatelia sú odvedení do Babylonského zajatia. V r. 538 pred Kristom sa vracajú späť do vlasti a obnovujú svoj chrám a samostatnosť. Palestína bola vtedy pod Perzskou nadvládou. V r. 332 vtiahol do Jeruzalema Alexander Veľký. Ťažké doby nastali Júdovcom – Židom za vlády Sýrskej. V polovici 2. stor. pred Kristom sa táto oblasť dostáva pod nadvládu Rimanov.

V priebehu celých židovských dejín, počnúc Mojžišom, Boh tajomne osvecuje určitých mužov, ktorí aj za cenu prenasledovania a smrti pripomínajú národu jeho poslanie a hovoria predpovede o budúcom Vykupiteľovi. Napr., že bude hlásať Božie pravdy, že sa narodí v Betleheme, že príde z Egypta, že bude Nazaretský, že bude mať predchodcu, ktorý ho ľudu predstaví, že bude trpieť, a to za iných, že sa obetuje za hriechy ľudstva, že umrie potupnou smrťou, ale že bude oslávený a založí Božie kráľovstvo. Dokonca prorok Daniel predpovedal rok, v ktorom Vykupiteľ zomrie. Iný prorok hovorí, že Vykupiteľ príde, keď im nebude vládnuť domorodý kráľ.

Keď bol r. 37 pred Kristom Rimanmi za kráľa dosadený cudzozemec Herodes, očakávanie Vykupiteľa sa stalo aktuálnym. Každé dievča v tomto národe si tajne prialo, aby ono bolo matkou, alebo aspoň príbuznou očakávaného Záchrancu. Mnohí však nesprávne spájali príchod Vykupiteľa s politickou a národnou obnovou.

Len jedna žena, Mária z Nazareta sa dobrovoľne zrieka tejto možnosti byť matkou Vykupiteľa. Dobrovoľne sa zasväcuje Bohu žiť v panenstve. A práve k nej prichádza Boží posol a oznamuje jej: Počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš. Mária sa pýta: Ako sa to stane, veď ja som sa zasvätila Bohu? Počuje vysvetlenie: Boh sa stane človekom a z teba si vezme telo. Mária pokorne odpovedá: Staň sa ako hovoríš, som služobnica Pána.

Jozef, človek vzácné ušľachtilý dostáva od Boha správu: Vezmi si Máriu, svoju snúbenicu k sebe, to čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého. Ty dáš Dieťaťu meno Ježiš. Keď sa už má Dieťa narodiť, prichádza od Rimanov rozkaz vykonať súpis obyvateľstva. Sčítanie sa nerobí podľa bydliska, ale podľa rodov a tak sa každý musí prihlásiť v meste, odkiaľ rod pochádza. Mária a Jozef sú z rodu Dávidovho a idú sa tiež prihlásiť.

Cesta do Betlehema (okolo 150 km) je pre Pannu Máriu veľmi namáhavá, pretože ju koná na oslici a je vy vysokom stave tehotenstva. V Betleheme nenašli útulok a tak odchádzajú za mesto do opustenej jaskyne, kde sa očakávaný Vykupiteľ narodí v tej najväčšej chudobe.

Krátko po narodení mu usiluje o život Herodes, ktorý je znekludnený otázkami troch mudrcov, vedených žiariacim úkazom na oblohe, ktorí sa prichádzajú pokloniť Kráľovi ľudstva podľa starého proctva. Na príkaz anjela odchádza Jozef s Máriou a Dieťaťom tajne do Egypta, kde zostávajú asi 5 rokov, pokým Herodes nezomrie. Po

Herodesovej smrti sa rodina vracia do Nazareta. Nikto v Nazarete netuší, že chlapec Ježiš je ten Očakávaný. Pracuje s Jozefom ako tesár.

Keď má asi 30 rokov, vystupuje v Júdsku pri rieke Jordán muž, menom Ján. Hlása, že Vykupiteľ je už tu a čoskoro začne svoju činnosť. Žiada od ľudí obrátenie a nápravu. Sám, pre svoju mravnú veľkosť požíva od ľudí veľkú úctu, až vzniká domnienka, či on sám nie je tým prisľúbeným Vykupiteľom. Ján sa však nepovažuje za hodného rozviazať Vykupiteľovi remienky na obuvi. Ľudí, ktorí majú sa snahu zmeniť, Ján obradne polieva vodou, na znamenie začatej zmeny.

K Jánovi prichádza aj Ježiš Kristus. Pri stretnutí s ním je Ján tajomne osvietený a predstavuje Krista svojim žiakom slovami: Toto je ten baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta. Niektorí Jánovi žiaci idú za Kristom a vytvárajú jeho malú družinu. Ďalších si potom Kristus postupne sám vyberá. Ježiš po Jánovom krste prechádza krajinou a hlása, že sa priblížilo Božie kráľovstvo.

Ľudia sú plní úžasu: taký človek tu ešte nebol. Tak ako on, nevie nikto hovoriť, jednať, vystupovať, chápať. Nikto tak nevie vnášať do človeka pokoj a radosť, nikto nevie mať tak rád, ako on. Kadiaľ chodí, hlása bratstvo všetkých, hovorí o Bohu, svojom Otcovi, ako o dobrotivom Otcovi človeka. Od všetkých žiada pravdivosť a skutočnú lásku. Ľuďom sa legitимуje zázrakmi na chorých, prírode i mŕtvych.

Sám sa raz spytuje: Čo ľudia súdia o mne? Odpovedajú apoštoli: Pokladajú ťa za jedného z prorokov. Ježiš sa spytuje apoštolov: A za koho ma pokladáte vy? Šimon Peter odpovedá: Ty si Mesiáš, Syn Boha živého. A Pán Ježiš to potvrdzuje a ukazuje im, čo treba robiť pre svoju záchranu. A ukazuje im to obeťou vlastného života.

Ježiš má však aj nepriateľov. V krajine sú dve strany, ktoré ostro odmietajú Krista ako Vykupiteľa, Mesiáša. Ježiš na ich adresu hovorí: Keď nechcete veriť mojim slovám, verte aspoň mojim skutkom. Nepriatelia sa cítia jeho náukou ohrození. Snažia sa, hoci márne, pristihnúť ho pri nejakom kompromitujúcom výroku. Nakoniec sa rozhodnú, že ho zabijú. Ježiš to vie a predpovedá to apoštolom.

Po troch rokoch činnosti prichádza Ježiš do hlavného mesta Jeruzalema. Je to v dobe veľkonočnej, kedy je tu národ zhromaždený, aby slávil pamiatku vyslobodenia z Egyptského otroctva. Návštevníci vítajú Krista s jasotom a chcú ho urobiť kráľom. Pán Ježiš však odmieta politickú moc. Učí pokojne a s otvorenosťou.

Vo štvrtok slávi s apoštolmi tradičnú veľkonočnú večeru. Pri večeri im názorne ukazuje svoju náuku týkajúcu sa ľudských vzťahov. Berie si zásteru a umýva apoštolom nohy: Dal som vám príklad, aby ste aj vy jeden druhému slúžili. Prikázanie nové vám dávam, aby ste sa milovali navzájom, ako som vás ja miloval.

Potom im oznamuje tvrdú skutočnosť: Dnes všetci utečiete odo mňa, ba dokonca, jeden z vás ma zradí. Všetci sú zdesení a každý sa pýta, či by toho bol schopný. Skutočný zradca Judáš, ktorý Krista nemiloval a chcel z neho len ťažiť, sa drzo pýta: Som to azda ja, Majstre? Už predtým sa tajne dojednal s nepriateľmi, že im Krista pomôže zatknúť za 30 strieborných. A Ježiš mu s najväčším taktom a šeptom odpovedá: Áno, si to ty. Judáš po týchto slovách odchádza a ostatní sa domnievajú, že ide niečo obstaráť na sviatky, bol totiž ich nákupcom.

Kristus sa potom pred ostatnými ponúka Bohu ako obeta za ľudstvo. Berie do rúk chlieb a hovorí: Toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás. Po večeri berie kalich s vínom a hovorí: Toto je moja krv, ktorá sa vylieva za vás i za všetkých na

odpustenie hriechov. Toto robte na moju pamiatku. Kedykoľvek to budete konať, budete zvestovať moju smrť, moju obeť.

Túto obeť zanedlho začal prežívať fyziky až k úplnému vyčerpaniu na kríži. Táto Kristova obeť sa pre nás sprítomňuje pri sv. omši. Je to vrcholný prejav Kristovej lásky k nám a my pritom spájame svoj život s Kristom a túžime, aby nás premieňal viac a viac vo svojich bratov a sestry.

Po večeri odchádza s apoštolmi do Getsemanskej záhrady, kde všetci veľmi skoro podľahnú únave. Ježiš zostáva sám a vidí všetkých ľudí všetkých čias, každého človeka. Vidí všetku špinu, ktorú berie na seba. Toľko tragédií, mravných katastrof, u toľkých márnosť svojej pomoci, večnú záhubu tých, ktorí ho opustili a zradili. To všetko ho naplňuje nesmiernym zármutkom až sa na jeho tvári objavuje krvavý pot. Modlí sa: Otče, ak je možné, nech ma minie tento kalich, avšak nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane.

Prichádza Judáš s vojakmi a bozkáva Krista na tvár. Priateľu, bozkom ma zrádzaš?, znie tichá Ježišova výčitka. Apoštoli utekajú a Ježiš je zatknutý a vedený k súdu. Tam však nemajú dôkazy na jeho odsúdenie. Nakoniec sa veľkňaz Kajfáš pýta: Povedz nám pred Bohom, si ty Vykupiteľ, Syn Boží? Ježiš im otvorene odpovedá: Áno, som, ako si povedal. Kajfáš so strojenou horlivosťou vykrikuje: Počujete to rúhanie?! Na čo ešte potrebujeme svedkov? Tento človek sa robí Bohom a za to je trest smrti!

Ježiš je odvedený do žalára a Peter medzi tým zbabelo zapiera, že patrí ku Kristovi. Ráno vedú Krista k Pilátovi, aby potvrdil rozsudok. Ten jasne vidí Kristovu nevinu a chce ho prepustiť. Dáva dokonca Židom možnosť vybrať si, koho chcú prepustiť, zločinc Barabáša alebo Ježiša. Sfanatizovaný dav však žiada milosť pre zločinc a smrť pre Krista. Ďalším Pilátovým pokusom prepustiť Ježiša je čiastočný trest: bičovanie. Vojaci pridali aj trním korunovanie. Pilát nakoniec podlieha nátlaku Židov a vydáva im Ježiša na smrť.

Kristus nesie na miesto popravy kríž. Tri krát pod ním padá a po krížovej ceste plnej utrpenia prichádza na miesto zvané Golgota, čiže Kalvária. Tam je zbavený rúcha a pribitý na kríž. Hrozná poloha na kríži mu bráni v dýchaní a tak je nútený chvíľu sa vzpierať na nohách a zas chvíľu spočívať na rukách. Nepriatelia sa mu vysmievajú, avšak Ježiš im odpúšťa slovami: Otče, odpusť im, lebo nevedia čo robia. Pod krížom stojí aj jeho Matka, Panna Mária, ktorú zveruje sv. Jánovi: Hľa, Matka tvoja.

Spolu s Kristom sú ukrižovaní aj dvaja zločinci. Ten napravo uznáva svoju vinu a prosí Krista, aby ho zbavil viny. Ježiš na tento veľký prejav viery odpovedá: Ešte dnes budeš so mnou v raji!

Ježišovi pomaly dochádzajú sily, blíži sa koniec a Ježiš prehlasuje: Dokonané je! V najväčšej bolesti prežíva najhlbšiu radosť, že splnil svoju úlohu voči Bohu aj ľuďom. Umiera so slovami: Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha. Po týchto slovách nastáva zatmenie a zemetrasenie. Ľudia utekajú z miesta popravy a sám veliteľ popravčej čaty vyznáva: Toto bol naozaj Syn Boží!

Po poprave prichádzajú dvaja Kristoví priatelia, ktorí si vyžiadali od Piláta dovolenie, aby mohli Ježišovo telo pochovať. Snímajú Kristovo telo z kríža a ešte teplé ho zabaľujú do plátna a ukladajú do skalného hrobu. (Plátno sa nám zachovalo a je uložené v Turíne, nazýva sa turínske plátno.) Všetko sa deje urýchlene, pretože

je to pred Veľkou nocou, západom slnka končí deň a začína východom večernice sobota. O 18,00 hod. sa zatvárajú brány mesta. Prichádza stráž, zapečatuje hrob a zostáva ho strážiť.

Zdá sa, že je to krutá prehra a koniec všetkého. To sa však zdá len Kristovým nepriateľom a jeho maloverným učeníkom.

V skutočnosti však je to najväčšie víťazstvo. Na tretí deň Kristu vstáva vlastnou mocou zmŕtvych. Na svojom tele si ponechal jazvy po klincoch na rukách, nohách i v boku po kopiji vojaka, ale jeho telo je zahojené, oslávené, nesmrteľné. V prvý deň sa ukazuje päť krát a potom cez 40 dní svojim učeníkom.

Počas týchto dní ustanovuje Petra za svojho námestníka a všetkým apoštolom dáva za úlohu ísť do celého sveta a hlásať ľudstvu záchranu. Sľubuje, že im zakrátko pošle Pomocníka – Ducha Svätého, ktorý ich dokonale osvieti, posilní a posväťí.

Na 40. deň odchádza z tohto viditeľného sveta do sveta nám neviditeľného, kam nepreniká náš pozemský zrak, avšak len zrak viery čínorodej v láske môže vnímať túto skutočnosť.

Ježiš je tu s nami ako Priateľ, Brat, Učiteľ a Vzor, ako najväčší Dobrodinec a Záchranca. Vraví: Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta. Pri tomto pohľade na Ježiša nás k nemu napĺňa obdiv, úcta, dôvera a nadšenie pre neho. Áno, Pán Ježiš si zaslúži našu obdivnú, úctívú a oddanú lásku ako nikto iný. On premohlo svet, ten svet prospechársky, povrchný, sebecký, požívačný, pyšný, bezohľadný. Vraví: Nebojte sa, ja som premohol svet.

Od ľudí žiada, aby mu lásku splácali láskou. Aby s vierou a dôverou ochotne prijali záchranu a vykúpenie, ktoré im pripravil svojou dokonalou obeťou. Akým spôsobom si človek Jeho zásluhy a pomoc privlastňuje, o tom si povieme neskoršie.

Teraz vidíme celú hrôzu hriechu a vidíme aj toho, ktorý prináša človeku záchranu.

Poznámka:

Pri tejto katechéze je dobre požičať poslucháčovi vhodné čítanie, najlepšie život Pána Ježiša.

Ako úlohu treba dať poslucháčovi naučiť sa Verím v Boha. Pri výklade je potrebné často citovať výroky z Písma svätého, sú totiž vecne správne a Božie Slovo je živé a účinné, sám Boh k nám hovorí.

2. PROBLÉM ZLA – VYKÚPENIE – JEŽIŠ KRISTUS

V človeku zisťujeme nesúlady, disharmóniu. Sú v nás tri oblasti, podobne ako v dome:

1. Živočíšna: znázorňuje ju pivnica domu;
2. Emočne – zmyslová: prízemie domu;
3. Duševná; rozum a vôľa: prvé poschodie domu.

Ideálne je bývanie na prvom poschodí. V prízemí je vchod, kuchyňa, garáž. V pivnici je uhlie a zelenina. Mnohí ľudia akoby bývali v pivnici, nanajvýš na prízemí. Človek však má žiť nielen telesnou a zmyslovou oblasťou, ale predovšetkým pravdou, dobrom, ušľachtilosťou, proste pravou láskou ako súladom, akordom pravdy, dobra a krásy.

Človek od prírody nie je vyladený do akordu lásky, ale skôr do škripavého tónu sebeckta. Takého chcel mať človeka Stvoriteľ – Boh? Je tu teda defekt konštrukčný, alebo ide o neskoršiu poruchu? Boh nám zjavuje mnohé skutočnosti, ktoré by sme sami nepoznali. Tieto zjavenia sú najviac uchované v Písme svätom. Je to zbierka celkom 72 kníh. Boli napísané v rozmedzí 13 storočí. Boh tajomne viedol ruku pisateľa. A v Písme svätom Boh zjavuje, že prví ľudia boli harmonickí, žili v priateľstve s Bohom. Vzburou proti Bohu však stratili Božie priateľstvo. Nastal neporiadok medzi človekom a Bohom a ten sa prejavuje aj vnútorným nesúlalom v človeku. Ľudia teraz prichádzajú na svet bez Božieho priateľstva s porušenou prirodzenosťou, náklonnosťou k zlému. Človek nie je schopný vlastným úsilím vytvoriť v sebe pravú vnútornú harmóniu a tiež harmóniu s Bohom, teda získať vlastnými silami Božie priateľstvo. A len toto Božie priateľstvo môže človeka uviesť do správneho súladu. Preto Boh z lásky k ľuďom vzal na seba ľudský život, aby nám sprostredkoval priateľstvo s Bohom. Boh sa vtelil – je to Ježiš Kristus. Neprišiel neočakávaný. Už v 20. storočí pred jeho narodením je vybraný Abrahám ako praotec rodu, z ktorého bude po matke Vykupiteľ. Z Abraháma sa rozrástol národ zvaný Boží ľud – hebrejsky Izrael. Dejinnou úlohou tohoto ľudu bolo: uchovať vieru v jedného pravého Boha v mori pohanstva, zachovať pravý poriadok a pripraviť pôdu Vykupiteľovi. Vybraní a osvietení muži napísali rad údajov o budúcom Vykupiteľovi. Boli to proroci, ktorí predpovedali jeho rodisko, dobu príchodu, jeho činnosť, obeť a smrť (Panna, Betlehem, Egypt, Nazaret, Baránok).

Keď nadišiel čas, je vybraná ušľachtilá žena, Panna Mária z Nazareta za Matku Kristovu. S Jozefom sú poverení vychovávať dieťa Ježiša. V 30. roku svojho veku začína Kristus svoju verejnú činnosť. Je učiteľom lásky a tým aj radosti a pokoja. Presvedčuje predovšetkým svojím životom, zázrakmi, svätosťou, múdrosťou, dokonalosťou a mocou. Vedúci činitelia žiarlia na jeho vplyv a rozhodnú sa ho zlikvidovať. Ježiš to vie, ale chce priniesť obeť svojho života za uzmiernenie božej spravodlivosti a záchranu človeka. Má družinu dvanástich apoštolov, im sa zvlášť venuje, aby na nich budoval svoje dielo pre všetky veky, Pred svojím utrpením s ľúči s apoštolmi pri Poslednej večeri, kde im odovzdáva mravný odkaz: systém lásky. Pred nimi sa ponúka Bohu za obeť. Tento úkon tajomnej obety sa nazýva svätá omša. Po večeri odišiel Kristus s apoštolmi do Getsemanskej záhrady, kde začal trpieť smrteľnou úzkosťou. Tam bol zatknutý, odvedený pred súd a odsúdený židovskou Veľradou na smrť ukrižovaním za rúhanie, že sa robil Synom Božím. Na druhý deň si vynútili od Piláta súhlas k poprave. Kristus bol bičovaný, trním korunovaný, niesol si kríž na Kalváriu a tam ukrižovaný. Na kríži odpúšťa svojim nepriateľom a po troch hodinách umrie. Po smrti bol ešte prebodnutý. Jeho priatelia ho rýchlo pochovali do skalného hrobu.

Tretieho dňa vstal z hrobu z mŕtvych, krásny s telom už nesmrteľným. Počas štyridsať dní odovzdal apoštolom svoju moc., odišiel z nášho viditeľného prostredia a žije ako Víťaz, ale tiež ako náš prvý brat a Záchranca. Sme uchvátení jeho osobnosťou, plní úcty a skláňame sa pred ním. Z priateľstva s ním pramenia hlboké životné radosti a z riešenia života podľa Krista opravdivý vnútorný pokoj. Kristus nám zaručuje šťastie bez obmedzenia, teda večnú blaženosť a chce nás previesť týmto životom do večnej blaženosti.

3. Základné životné otázky

Keď poslucháč pozná jedinečnosť Kristovej osobnosti a zaujme k nemu správny postoj, totiž obdiv, úctu, dôveru a z toho vyplývajúce nadšenie, potom je schopný prijať srdcom, rozumom i vôľou riešenie ľudského života. K tomuto riešeniu náležia štyri základné otázky:

1. Kto je človek?
2. Aký má jeho život zmysel a cieľ?
3. Čo je dobro a zlo, čo je správne a čo zlé?
4. Aký je pre jeho život inšpiračný zdroj?

Už v úvode katechizmu nachádzame otázku o ciele ľudského života. Je to iste správne, ale predpokladá to znalosť určitých pevných hodnôt, na ktorých základe možno stanoviť správnu odpoveď. My však u dnešného človeka nemôžeme túto znalosť predpokladať. Preto katechézu o poslaní človeka môžeme preberať až ako tretiu. Organicky totiž vyrastá z prvých dvoch.

Otázku o zmysle človeka, o zmysle jeho života dnes človek často počuje. Počuje na ňu aj mnoho rôznych odpovedí, často protichodných. Tieto odpovede sú však skôr osobnými názormi na uplatnenie jednotlivca a vyrastajú zo situácie jednotlivého človeka. Napr. mladý človek odpovedá na túto otázku ináč, než na ňu bude odpovedať o dvadsať rokov, a to aj keď za tých 20 rokov nenadobudne ďalšie vzdelanie.

Uspokojujúcu odpoveď si nestačí človek dať sám. V podstate sú možné tri odpovede:

1. Náboženská – kresťanská, človek uznáva Božie zjavenie;
2. Humanistická – človek uznáva veľkosť ľudského ducha, ale neprijíma zjavenie;
3. Naturalistická – nie ľudstvo, ale ľudské potreby určujú odpoveď.

Človek sa musí rozhodnúť, či uverí sebe, ľuďom alebo Pravde živej, teda Ježišovi Kristovi. Pravde overenej počas 2000 rokov na mravných velikánoch, svätcoch a vôbec opravdivých kresťanoch.

Pri najstručnejšom porovnaní ako riešiť životné otázky, človek spozná jedinečnosť riešenia života tak, ako nám ho prináša Pán Ježiš.

Ježiša sme poznali ako víťaza nad smrťou, nad hriechom, ako záchrancu človeka. Tento Ježiš o sebe prehlasuje: Ja som cesta, pravda a život. To je to podstatné, čo človek potrebuje vedieť. Isteže, niečo poznávame svojimi duševnými schopnosťami, ale tušíme, že to nie je všetko, že nám to nestačí. Chceme totiž poznávať seba a svet okolo seba, poslanie, zmysel a cieľ človeka a všetko okolo nás. Chceme vedieť, čo je dobro a čo je zlo a prečo je to tak, a konečne chceme poznať inšpiračný zdroj, teda pohnútku, aby sme poslanie uskutočnili a dosiahli cieľ.

1. Keď pozorujeme človeka po jeho telesnej stránke, je človek dokonalým, ako nakoniec všetko v prírode. Musíme uznať, že po telesnej stránke je človek najlepšie organizovaná hmota. Uvážme len jeho mozog, miechu, nervstvo, zrak, žalúdok, srdce, obličky, pľúca... – to všetko je podivuhodne jedinečné a dokonalé. Človek je akýsi svet v malom mikrokozme a všetky bytia sú v ňom zastúpené. Môžeme povedať, že človek je zobrazením sveta, obrazom sveta, pokiaľ uvažujeme len stránku viditeľnú, telesnú. Ale

to, čo robí človeka človekom, je vo vnútri, jeho duchovnosť, rozumnosť, sloboda – čo v prírode nenachádzame. Človek je nielen súčasťou prírody, ale stojí tiež nad prírodou. Jeho vnútorná stránka, jeho duša je zobrazením Boha. Ved' Boh je Duch – rozum a vôľa v absolútnom merítku. Človek je stvorený na obraz Boží, je obrazom Boha nielen svojím bytím, ale tiež svojou činnosťou sa má podobať Bohu.

Človek je obraz živý, ktorý je schopný poznávať a chcieť. Keby ktorýkoľvek obraz na stene mohol prehovoriť, jeho prvé slová by boli poďakovaním tomu, ktorý ho vytvoril. Človek je živý obraz, ktorý svojho Stvoriteľa poznáva a celým svojím životným prejavom chce svojho Stvoriteľa oslavovať. Keďže Boh je dobro, pravda a krása, je poslaním človeka oslavovať túto trojicu tým, že sa dá do služby pravdy, dobra a krásy, teda do služby lásky.

2. Toto úsilie a stále mravné zdokonaľovanie je teda zmyslom ľudského života. Ježiš hovorí: Bud'te dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec. Čím je človek dokonalejší, tým je aj šťastnejší. Tieto dva sklony ľudskej prirodzenosti: totiž úsilie o plný rozvoj všetkých schopností a úsilie o šťastie, možno spojiť s objektívnym poslaním človeka, totiž s oslavou Boha, čo je vedomé a dobrovoľné podrobenie sa Bohu ako večnej láske a túto lásku celým srdcom milovať. Môžeme spojiť: Boh stvoril človeka tak, aby človek oslavoval Boha a to úsilím po dokonalosti a túžbou po šťastí. Ľudská dokonalosť so šťastím a Božia sláva tak splývajú v jedno. Teda cesta k Bohu, k dokonalosti a šťastiu je spoločná a tá istá. Z toho jasne vyplýva aj cieľ človeka. Cieľom človeka je získať nekonečné dobro a v spojení s ním byť trvale šťastným.

Cieľom minerálu je účasť na živote rastliny, cieľom rastliny je účasť na živote zvieratá, cieľom zvieratá je účasť na živote človeka, nuž a cieľom ľudského života je trvalá účasť na Božom živote, byť dieťaťom Božím. Syn Boží vzal na seba účasť na ľudstve tým, že na seba vzal ľudskú prirodzenosť. Svojim priateľom sprostredkuje účasť na svojom Božskom živote. Tento cieľ je nutné mať jasne na zreteli a jemu podriadiť všetko svoje životné úsilie. Tento cieľ je nad prírodou, je teda nadprirodzený a nemožno ho dosiahnuť len prirodzenými silami. Kristus prišiel práve preto, aby nám bol cestou a pomocou, s ktorou cieľ dosiahneme. Akým spôsobom nám Kristus dáva svoju pomoc, o tom si povieme neskoršie.

3. Keď sa má človek dokončiť, totiž zdokonaľiť tak, aby rozvinul svoje vlohy a schopnosti a dosiahol svoj cieľ, potom musí mať jasno čo má robiť a čoho sa varovať, teda vedieť čo je dobro a čo zlo. Dobré je to, čo je v súlade s rozumnou ľudskou prirodzenosťou. To, čo je neľudské a proti ľudskej, nemôže byť dobro. Ľudská prirodzenosť je však odbleskom bytnosti Božej, pretože je stvorená na Boží obraz. Dobré je teda to, čo je v súlade so samým absolútnym dobrom. To, čo je proti Bohu a jeho vôli, nemôže byť dobro a je teda zlom.

Pokiaľ ľudstvo poznalo kresťanstvo dobre, nikto nepochyboval o tom, čo je dobré. Aj vtedy ľudia hrešili, ale boli si vedomí toho, že ich jednanie je v rozpore s Božou vôľou. Dnes je tomu trochu inak. Moderný subjektivismus odpovedá na otázku čo je dobro, rôzne:

Dobro je to, čo vždy bývalo – morálne dedičstvo;

Dobro je to, čo prospieva – utilitarizmus;

Dobro je to, čo sa páči – estetizmus;

Dobro je to, čo robí väčšina a je akosi pokrokové – modernizmus.

Jasne vidíme, že mravný subjektivismus vedie ku zmätku. Tak ako musí byť jednotná miera dĺžky, váhy, dopravných pravidiel, tak isto, ba omnoho viac je treba objektívneho merítka v mravnom živote – a tým je Boh, bytnosť Božia. Jej obrazom je ľudská prirodzenosť. Človek sa teda musí rozvíjať k obrazu Božiemu a musí jednať v zhode s Božou vôľou. Musí sa riadiť objektívnym mravným poriadkom, ustanoveným Bohom. Len tak sa človek stane dobrým. Dobrý človek je predovšetkým človek celý, pestujúci a zdokonaľujúci svoje vlohy a schopnosti duševné i telesné, ten, ktorý sa rozvíja podľa obrazu Božieho a pripodobňuje sa Bohu nekonečne múdremu, svätému, spravodlivému, milosrdnému a vernému. Celkom dobrým sa človek môže stať len v bohu. Všetky sily, úlohy a vzťahy musí človek spojiť v jeden celok. Nesmie vytrhnúť jednu časť a na ňu sa obmedziť, musí vždy byť celým úplným.

4. Aby toto všetko človek splnil a dokázal, potrebuje nutne inšpiračný zdroj, teda životnú pohnútku. Úlohou človeka je pripodobňovať sa Bohu, ale Boha nevidíme. Poznávame síce vlastnosti Božie z vecí stvorených, ale toto poznanie je nedokonalé. Preto nám Boh zjavil svoju dokonalosť v ľudskej prirodzenosti svojho Syna. Ten prehlasuje: Kto vidí mňa, vidí Otca.

Ako jednorodený Syn Boží je Kristus dokonalým obrazom Božím. Človek potom ako nedokonalý obraz Boží sa môže Bohu pripodobniť len v Kristovi a skrze Krista, ktorý je dokonalým obrazom Božím. Najväčším a najvyšším cieľom kresťanskej mravnosti je čo najviac sa podobať Kristovi.

a, Kristus je Učiteľ a od Učiteľa sa žiada, aby sa sám riadil náukou, ktorú hlása, aby nebol rozpor medzi tým, čo učí a tým ako žije, medzi slovom a skutkom. V živote Ježiša Krista je dokonalá zhoda medzi učením a životom. Učí pokore, miernosti, poslušnosti a sám tieto cnosti zosobňuje.

b, Kristus je Vzor – je Božská osoba a je dokonalou osobnosťou. Zlučuje vo svojej osobnosti všetky ľudské dokonalosti na najvyššom stupni. Tým sa stáva človekom ideálnym, ktorý môže byť vzorom každému z nás a ku ktorému môžeme mať všetci dôveru. Každý človek každého veku a povolania má v ňom dokonalý vzor.

c, Kresťanský život je napodobením živého vzoru, ktorý nám zanechal Bohočlovek Kristus Ježiš. Kresťan je človek Kristov, ktorý sa snaží myslieť, hovoriť a jednať ako Kristus. Nie však kopírovaním, ale nasledovaním. Deje sa to na základe vnútorného zjednotenia s Kristom.

d, Kristus nás vedie k spásu nielen príkladom svojho života, ale i svojimi zásluhami a to ako prostredník medzi Bohom a človekom. Len pre zásluhy Kristove sú nám odpustené hriechy a my sa stávame deťmi Božími, a tým raz aj účastníkmi večnej slávy.

e, Kristus je aj zákonodarcom a najvyšším sudcom.

Riešenie života podľa Krista je tak jedinečné, vznešené, ušľachtilé a dokonalé, že pri porovnaní s ním sú všetky iné pokusy úplne nedostatočné, či už sa jedná o naturalizmus alebo konformizmus, zdôrazňujúci čo najviac užiť života, či stoicizmus, zdôrazňujúci rozumovú oblasť na úkor citovej, alebo voluntarizmus, zdôrazňujúci len povinnosť alebo pesimizmus odmietajúci túžbu po blaženosti alebo vitalizmus, zdôrazňujúci len silu.

Ježiš Kristus nám svoje riešenie podal skvelým a prístupným spôsobom. A to v modlitbe Otče náš. Je tam vytýčený cieľ a súčasne aj cesta k nemu.

Otče – Boh je náš Otec, Boh je láska

náš – všetci sme skrze Otca bratia a sestry

ktorý si na nebesiach – Boh je svätý, nadzemský, nebeský a človek je pozemský, hriešny

posväť sa meno tvoje – meno Božie je láska a my chceme lásku svojím životom velebíť, oslavovať

príď kráľovstvo tvoje – nech v nás vládne Boh láska, nie sebecké „ja“

bud' vôľa tvoja – Boh chce len naše šťastie a blaho

chlieb náš každodenný daj nám dnes – žijeme z dobrodenia Otca a prosíme o všetko potrebné pre telo i dušu

odpušť nám naše viny – sme si vedomí svojich hriechov a nedostatkov

ako i my odpúšťame svojim vinníkom – odpustenie zo strany Boha nás zaväzuje tiež ochotne odpúšťať

neved' nás do pokušenia – v boji o dobro sa nutne musíme opierať o Božiu pomoc

ale zbav nás zlého – zlo je opakom lásky, teda nemilovania a z toho pramení všetko nešťastie a smútok

Amen – tak to chcem, tak sa to má uskutočniť.

Pridávame ešte pozdrav Panne Márii a prosbu k nej o jej ochranu.

Na záver si nutne uvedomujeme, že vlastnými silami by sme cieľ nedosiahli. Bude treba nielen mať jasno, čo sa týka cieľa a cesty k nemu, ale tiež počítať s Božou pomocou, o ňu prosiť a vedieť za ňu i úprimne ďakovať.

Poznámka:

Táto katechéza sa zdá príliš náuková a suchá. Záleží na katechétovi, aby ju podal s hlbokým vnútorným presvedčením. Rovnako pri výklade modlitby Pána je treba pristúpiť s vrúcnosťou a snahou pomáhať poslucháčovi riešiť život.

3. ZÁKLADNÉ ŽIVOTNÉ OTÁZKY

Ježiš Kristus je Majster ľudského života. Predstavuje sa slovami: „Ja som CESTA, PRAVDA A ŽIVOT“.

1. CESTA: Kristus nás vedie k poznaniu skutočnosti, k získaniu pravdy. Pravdu je možno získať len vtedy, keď je človek vyznavačom Kristovým, vyladeným do akordu lásky, čiže keď je v ňom pravdivosť, dobrota a ušľachtilosť harmonicky vyvážená. Len Kristovou cestou môžeme dôjsť k pravde. Kristus je cesta k Otcovi, On nás spája s Otcom.

2. PRAVDA: pravda o podstate človeka, o jeho životnom zmysle a cieľi, o mravnom poriadku a o životnej pohnútke, čiže inšpiračnom zdroji, ktorý nás vedie k životnej plnosti.

3. ŽIVOT: On nám sprostredkuje pravý život, v ktorom sa rozvinú všetky naše schopnosti, prišiel, aby sme mali život a mali sme ho v plnosti, v hojnosti, On je náš život.

Kristus Pán nielenže vedie správnou cestou k pravde a hodnotnému životu – je teda učiteľom cesty pravdy a života – ale On sám je dokonalá Cesta kvôli svojmu

podstatnému spojeniu Božstva a človečenstva, ktoré je v ňom obsiahnuté. On sám je vtelená Pravda – veď je Boží Syn – večná Pravda ako osoba a je pravý Život, pretože prežíva svoj ľudský život v dokonalom spolení a božstvom. Svojím hľadiskom spoľahlivo odpovedá na zásadné otázky:

1. Kto je človek? Človek je obrazom Boha, má rozum a slobodnú vôľu.

2. Aký je zmysel človeka? Zmyslom človeka a nášho života je mravným zdokonaľovaním seba oslavovať výslovne Boha a naplňovať sa tak šťastím a blaženosťou. Naším cieľom je večný život prežívaný v Bohu: „Budte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec“.

3. Čo je dobro a zlo? Dobro zodpovedá vôli Božej, zlo je to, čo jej odporuje. „Bud' vôľa tvoja.“ Riadime sa pravdou a Boh je Pravda sama, čiže skutočnosť večného Dobra v dokonalom vzájomnom vzťahu, čiže večnej Kráse.

4. Čo je inšpiračným zdrojom, čiže pohnútkou k hodnotnému životu? Je ním Ježiš Kristus ako Vzor, Učiteľ, Brat, Záchranca, Zákonodarca, Sudca. Kto na tieto otázky odpovie dokonalejšie? Kristova odpoveď je nielen pravdou, ale i silou, vnútornou pomocou, s ktorou je možné hodnotný život uskutočniť. Túto silu zvanú MILOSTĚ, nemôže sprostredkovať nik iný, iba Bohočlovek.

Podstatou kresťanstva je vtelenie: Boh sa stáva človekom, spája sa s človekom, aby sa človek mohol spojiť s Bohom. Niet inej cesty k hodnotnému zdokonaleniu života – len skrze Krista – a tým i k pravému šťastiu, blaženosti a láske. „Bezo mňa nemôžete urobiť nič“ – prehlasuje Pán Ježiš – v mravnom pokroku, na ceste ku spojeniu s Bohom.

Človek je predovšetkým mravnou úlohou, mravným poslaním, Boh nám zveril nás samotných, aby sme – podľa vzoru jeho Syna – vytvorili zo seba osobnosť, Tú je však možno vytvoriť len správnym vzťahom k Bohu. Kristus Pán to vyjadruje modlitbou, ktorú nás naučil:

OTČE náš

som dieťa božie, prijaté dieťa

Boha; náš, sme bratia
ktorý si na nebesiach

ktorý je nekonečná blaženosť

posväť sa meno tvoje

Bohu patrí najväčšia úcta

príd' kráľovstvo tvoje

Boh je pánom všetkého, aj mňa

bud' vôľa tvoja ako v nebi tak i na zemi Boh chce len dobro, chcem plniť vôľu Božiu

chlieb náš každodenný daj nám dnes prosím o hodnotný život a prostriedky k nemu duchovné i hmotné

a odpusť nám naše viny, ako i my som hriešny a prosím o milosrdenstvo odpúšťame svojim vinnikom

a neuved' nás do pokušenia

prosím o silu v boji za dobro

ale zbav nás zlého.

najväčšie zlo je stratiť lásku Božiu aj ľudskú

Na oslavu Matky Kristovej, Panny Márie pridáme prosbu k nej o ochranu: Zdravas Mária.

4. Mravný poriadok

Jeho poznanie a uskutočňovanie.

Ježiš Kristus prehlasuje: Ja som cesta, pravda a život. Človek potrebuje správnu cestu k životu. Ako ju objavím? A ako uskutočním? Tu nestačí len tušenie alebo nejaký mravný cit. Je potrebné bezpečne poznať, aká je pravda o živote, pravda objektívna, na nás nezávislá, avšak celkom zaväzujúca, ktorú nazývame mravným poriadkom, teda vôľou Božou.

Čo chce Boh? Čo je jeho vôľa vzhľadom k nášmu životu? Ako ju poznám?

1. Pán Boh k nám hovorí – a to najprv cestou prirodzenou. Je to na prvom mieste celé stvorenie. Boh hovorí k človeku svojím dielom. Toto dielo má svoj zmysel v Bohu. Je potrebné si u celého stvorenia uvedomiť:

a, jeho dokonalosť – tam, kde človek nezasahuje svojím rušivým vplyvom a spôsobom, vidíme v prírode podivný súlad. Všetko si dokonale plní svoje poslanie, žije podľa prirodzenosti. Žalmista to vyjadruje slovami: Nebesia hlásajú slávu Božiu a obloha hlása dielo jeho rúk. Zo stvorenia poznávame jednak jeho Pôvodcu, Stvoriteľa, Pána a ďalej múdrosť a moc Božiu a jeho vlastnosti.

b, Vzhľadom k nám je celá príroda vo vzťahu služby a to: jednak ako obživa, teda pre oblasť živočíšnu; ďalej pre uspokojovanie zmyslov a ich nasýtenie, oblasť citová; a konečne a to predovšetkým je výzvou k plneniu nášho poslania, k plneniu vôle Božej, výzvou k dosiahnutiu dokonalosti akú vykazuje celé stvorenie a ktorú máme dosiahnuť svojím mravným úsilím

2. Prirodzeným prejavom alebo zjavením vôle Božej je ďalej svedomie. Je to schopnosť nášho „ja“ robiť úsudok o mravnej добрote alebo špatnosti ľudského činu. Je predchádzajúce a následné. Tento úsudok je osobný a preto svedomie je osobné a priame pravidlo ľudských činov. Robíme si úsudok o dobre a zle práve tak, ako o pravde a blude. Tento úsudok nemá platnosť sám pre seba, ale uplatňuje sa nad nami a nad naším životom. Nášmu svedomiu slúži i vôľa. Aj vôľa sa cíti ovládaná vnútorným hlasom, ktorý prikazuje: musíš!

Rozum a vôľa slúžia svedomiu, ale nie sú to isté čo svedomie. Hlasom svedomia k nám hovorí sám tajomný základ duše, sám Pán života a smrti.

Život kresťana sa zakladá na svedomí. Čo nie je zo svedomia, je hriech, hovorí sv. Pavol. Základným pravidlom kresťanskej mravnosti je: jednať podľa svedomia! Čo činí človek proti svedomiu, je hriech. Rozvoju svedomia je potrebné venovať čo najväčšiu starostlivosť. Svedomie je totiž okom, ale svetlo tomuto oku dáva Boh. Je teda nutné dbať o to, aby svedomie bolo: správne, isté a bdelé. Bdelé predovšetkým.

Je treba si denne spytovať svedomie a klásť si tieto otázky: Jednal som dnes v niečom proti svedomiu? Čo bolo toho príčinou? Ako som konal svoje povinnosti? Ako som sa choval k blízkym? Aká bola dnes moja nálada? Aký bol dnes môj duševný stav?...

Denné spytovanie svedomia je len polovičným dielom. Kresťan žije a jedná v stálej bdelosti ducha. Bdelé svedomie je vlastne stále a živé uvedomenie si Božej prítomnosti, jeho vševědúcnosti a svätosti. Potom pri spytovaní svedomia je hlavnou otázkou: Ako si so mnou, Pane Ježišu, vtelený Bože, spokojný? Pán Ježiš je nám tým najlepším zrkadlom.

Avšak samotné svedomie nestačí. Je to asi tak, keď niekto dobre ovláda riadenie automobilu, ale nepozná dopravné značky a orientačné tabule. Pán Boh vo svojej nekonečnej láske k nám dal nám jasné orientačné tabule, smernice, ktoré nám ukazujú správnu cestu. Je to nedoceneniteľné umožnenie plynulej životnej cesty.

To sa uskutočňuje nadprirodzeným zjavením. Je to predovšetkým Desatoro Božích prikázaní, zákon daný veriacemu Božiemu ľudu už v Starom Zákone prostredníctvom Mojžiša na vrchu Sinaj.

Obsahuje v podstate požiadavky prirodzeného mravného zákona a to:

- a, úctu k najvyššej bytosti
- b, rozvoj vlastnej osobnosti
- c, rešpektovanie práv blížneho.

Obsah Desatora teda zaväzuje každého človeka aj keď ho nepozná, lebo tento zákon má človek vpísaný do srdca.

Kristus Pán potom Desatoro naplnil, doplnil a učinil záväzným pre každého človeka.

Celý Boží zákon je vlastne vyjadrený príkazom: Milovať budeš! A to nadovšetko lásku živú - Boha a potom všetko stvorené ako dielo Božie – pre Boha. Pretože ľudia sú si navzájom súrodenci, má človek milovať človeka ako vlastného brata a sestru a merítkom lásky akou má milovať, je láska k sebe samému.

Poriadok jednotlivých prikázaní nie je ľubovoľný, ale tvorí v návaznosti harmonický celok. Mnohí ľudia by uznávali ešte tak prikázania týkajúce sa medziľudských vzťahov, ale prvé tri prikázania sa im zdajú byť nepodstatné.

1. prikázanie

V skutočnosti však najpodstatnejšie v človeku je práve správny vzťah k samej pravde, dobru a kráse, teda k láske živej – Bohu. Až keď človek uverí v lásku, zverí sa láske a celkom sa láske podriadi, až potom sa stáva človekom hodnotným a schopným nájsť správny vzťah k sebe, k druhým a k celému stvoreniu. Tento vzťah k Bohu – láske sa vytvára celou osobnosťou, vrcholiacou srdcom. Správny vzťah k láske nemôže byť len citový, ale musí byť celistvý. Tento vzťah k bohu nazývame súhrnne viera a zahrňujeme pod tým aj nádej a lásku. O túto vieru musí sa človek usilovať a tak vytvoriť v sebe predpoklady, aby dostal vieru ako dar Boží, do akej je schopný a akú potrebuje. Boh ponúka vieru každému človeku.

2. prikázanie

Láska k Bohu vyžaduje primeranú úctu, ktorú prikazuje druhé prikázanie. Vyslovujeme Božie meno a hodnoty s ním spojené s najväčšou úctou. Túto úctu môže človek prejavíť i dobrovoľným sľubom, ktorým sa zaväzuje k niečomu ušľachtilému, čo inak nie je povinnosťou. Na tomto hľadisku spočíva rehoľný život, kde sa kresťan dobrovoľne zaväzuje sľubom k chudobe, čistote a poslušnosti. Tiež prísahou môže človek prejavíť úctu, pokiaľ túto prísahu vykonáva v dôležitej veci.

3. prikázanie

Ďalším prejavom vzťahu k Bohu je sviatočný deň, teda nedeľa a zasvätené sviatky. V tento deň sa človek z lásky k Bohu zrieka zárobku a tým ho Bohu obetuje. V ten deň sa zúčastňujeme na sv. omši, ktorá je sprítomnením obeti Kristovej na kríži. Odpočinkom od zárobkovej činnosti sa regenerujú fyzické sily a prežívaním sv. omše sa zasa regenerujú mravné, duchovné a duševné schopnosti. Svätenie nedele je rovnako dôležité a iste dôležitejšie než náplň všedných dní. V nedeľu slávime deň

Pána, deň nášho Spasiteľa a prežívame tento deň celkom ináč než deň voľna (napr. sobotu alebo dovolenku).

4. prikázanie

Po správnom vzťahu k živej láske – Bohu, je najdôležitejší vzťah rodinný. Je to spoločenstvo lásky, ktorá človeka najviac ovplyvňuje a zdokonaľuje. V tomto spoločenstve získa človek mnohé potrebné kvality pre život. Je to vzájomný vzťah manželov, vzťah detí k rodičom a rodičov k deťom, súrodencov medzi sebou. Prípadne je to tiež spoločenstvo rehoľné v kláštore, ktoré má tiež funkciu rodiny. Toto spoločenstvo, tento rodinný postoj je nutné v sebe pestovať a prehĺbovať, aby človek získal pravý zmysel pre rodinný život. Pri správnom vzťahu k Bohu a rodine dôjde človek k správne postoju k sebe samému. To značí, že si váži vlastný život a to tak fyzický ako aj vnútorný. Tento život je najviac ohrozovaný neláskou, ktorá aj keď je väčšinou zameraná k druhým ľuďom, najviac ubližuje práve samotnému nositeľovi nelásky.

5. prikázanie

Preto piate prikázanie znie prísne: Nezabiješ! Lícom tohto zákazu je usporiadaná láska k sebe a k druhým ľuďom. Človek nesmie nikdy sebe ani druhým ublížiť, a to nielen na tele, ale ani na duši. Prvé štyri prikázania sú uvedené vo forme príkazu. Obsahujú príkaz lásky k Bohu nadovšetko a príkaz lásky rodinnej, pretože Kristus povýšil medziľudské vzťahy na vzťahy rodinné, prikazuje nám toto piate prikázanie bratskú lásku ku všetkým ľuďom. Od 5. po 10. prikázanie je boží zákon uvádzaný vo forme zákazu, čo je len zdôraznením príkazu lásky a praktickou aplikáciou tohto zákona lásky. V piatom prikázaní sa teda zakazuje akýkoľvek prejav nelásky, sebeckta, a to nielen vonkajší, ale aj vnútorný. Pretože láska začína v človeku u neho samého, zakazuje sa v 5. prikázaní akékoľvek ohrozenie života fyzického aj duševného. Sem teda patrí nestriednosť, hazardovanie so zdravím a rovnako všetko, čo ohrozuje a škodí duši. Ten istý zákaz sa týka i ohrozovania a ubližovania bližným ako na tela tak i na duši. 5. prikázanie chráni zdravie a život vlastný i bližného.

6. prikázanie

Šieste prikázanie chráni udržiavanie ľudského rodu, teda plodenie. Tak ako je prijímanie pokrmu sprevádzané ľúbivým pocitom chuti, akousi prirodzenou odmenou za ťažkosti a starosť o zaopatrenie si potravy, tak podobne tiež tajomný počiatok človeka, ktorý sa uskutočňuje pri manželskom intímnom spojení, je sprevádzaný ľúbivým pocitom pohlavnej rozkoše, ktorá je akousi prirodzenou odmenou za výživu a výchovu dieťaťa. Hľadať pohlavnú rozkoš a uspokojenie samoučelne, oddelene od možnosti počatia – je zneužitím odmeny. Pohlavné pocity vyvolávané zo sebeckta, teda zo snahy niečo užiť, či už sám so sebou alebo s iným, nie je v žiadnom prípade láskou. A predsa človek má a môže jednať správne len z motívu lásky. Preto nazývame toto nedovolené uspokojovanie: smilstvo – ako špatné milovanie (obdobne ako hovoríme o ceste a scestí).

V tejto oblasti treba mať jasno nielen v mysli, teda správny názor, ale tiež dôslednosť vo vôli a hlboký zmysel pre česť. Na prvom mieste je potrebné strážiť svoje myšlienky a túžby, neživiť fantáziu nevhodnými námetmi a varovať sa čítania, počúvania i pozerania, ktoré by vyvolávali hriechu žiadostivosť a oslabovali odolnosť. Treba jasne rozlišovať medzi zmyslovosťou (senzualitou) a zmyselnosťou

(sexualitou), hoci od zmyslovosti ku zmyselnosti je len krôčik. Treba si uvedomiť, že pohlavné ústrojenstvo si zaslúži úctu, nie je na hranie, ale má veľký význam fyzický a mravný. Treba strážiť sám seba, aby človek neprijímal názory ulice a sveta. Zneužívanie pohlavného pudu má tiež nesmierne následky, a to nielen pre vinníka, ale aj pre potomstvo.

7. a 8. prikázanie patria k piatemu. K životu patria totiž primerané potreby hmotné i duchovné.

7. prikázanie

Zakazuje získavať si životné potreby na úkor druhých. Žiada spravodlivé rešpektovanie práv bližných. Akákoľvek nepoctivosť sa vypomstí. Každá nepoctivá koruna vyháňa sto poctivých z vrecka. Oveľa väčšie následky sú duchovné. Riadme sa prikázaním bratskej lásky, s Božou pomocou bude mať vždy dosť síl odolať pokušeniu a nepoctivosti.

8. prikázanie

Chráni duchovný majetok, tak vlastný, ako aj bližneho a tým je česť. Česť sa porušuje klamstvom a pretvárkou. Pravda je nutnou hodnotou ľudskej osobnosti a ľudského spoločenstva. Treba pestovať dôslednú lásku k pravde a ochotu pravdu vždy presadzovať a ctíť. Akákoľvek dobrovoľná odchýlka od pravdy ponizuje človeka, oberá ho o česť a pokojné svedomie. Takmer všeobecné používanie klamstva nemôže ospravedlniť jednanie nikoho z nás. Kresťan sa neriadi prostredím, ale svojím Majstrom, ktorý je Pravda sama. Klamstvom sa rozchádzame nielen s pravdou, ale sa odchyľujeme od Ježiša Krista, Pravdy živej – a tým si ohrozujeme svoju vieru a lásku k nemu.

9. prikázanie

Chráni manželský a rodinný život, ako najdôležitejšie spoločenstvo. Porušenie vernosti je nielen osobnou degradáciou, ponížením a ťažkým vnútorným previnením, ale tiež ťažkým ublížením tomu, koho si človek vzal na celý život za priateľa, ktorého chcel chrániť a pomáhať mu v mravnom zdokonaľovaní a v dosiahnutí večného cieľa. Túto vernosť sotva dokáže zachovať, kto nie je verný láske živej – Bohu, keď uvažujeme predovšetkým vnútornú stránku. Pokiaľ si je človek vedomý svojej zodpovednosti pred Bohom, pred ktorým sľúbil vernosť svojmu životnému partnerovi, potom je schopný zachovať svoj sľub po celý život, avšak s pomocou Božou, ktorej sa mu dostáva vo sviatosti manželstva. O túto milosť zotrvať v dobrom, treba neustále Pána Boha prosiť.

10. prikázanie

Udržiava v patričných medziach žiadostivosť vecí. Znie: Nepožiadáš!. Ale človek je lákaný, žiada si veci, ktoré mu nepríslušia, na ktoré nemá právo, ale vidí v nich svoje šťastie. Zakazuje sa teda prepych, nezriadenosť v akomkoľvek smere, predovšetkým v oblasti majetku a jeho užívania. Zakazuje túžbu po moci a nezriadenú ctižiadosť. Toto prikázanie má teda iný obsah a náplň než prikázanie: Nepokradneš! Ide tu skôr o skrotenie zlej žiadostivosti, ktorá však často prechádza do oblasti nepoctivosti a nesvedomitosti. 10. prikázanie je svorníkom celého Desatora, podobne ako posledný článok Vyznania viery – verím v život večný – je svorníkom viery. Všetko je podriadené vrcholnému cieľu.

V mravnej oblasti je zásadnou otázkou: zvládnuť v sebe žiadostivosť, teda nebyť sám sebe cieľom, ale za cieľ mať Dobro samé – Boha. Teda 10. prikázanie sa

zasa vracia k prvému.

Ježiš Kristu ako najvyšší mravný Zákonodarca naplnil a vyvrcholil mravný poriadok svojím príkazom lásky, ktorý sám dokonale zosobnil. Žiada predovšetkým vnútorný postoj, teda rýdzi úmysel a ako pohnútku jednania vyžaduje lásku! Budete súdení z každého zbytočného slova, hovorí Pán Ježiš. To zbytočné slovo, akýkoľvek márný prejav je ten, ktorý bol bez lásky. Predovšetkým bez lásky k nemu, k Bohu.

Naša morálka je vlastne osobným priateľstvom, láskou k Majstrovi, Ježišovi Kristovi. Tým je táto morálka jedinečná, nenahraditeľná a akýkoľvek iný pokus riešiť mravnú oblasť sa s ňou nedá ani porovnať.

Ježiš svoje požiadavky zhrňuje vo svojom návode na šťastie, kde nám ukazuje, kto je šťastný, blahoslavený. Je to ten:

1. Kto si je vedomý, že Pánom všetkého je Boh a človek je len správcom zverených mu darov – blahoslavení chudobní v duchu.
2. Kto dokáže uznať svoje viny a kajúcnosťou a ľútosťou sa ich snaží naprávať – blahoslavení plačúci.
3. Kto sa dokáže ovládať, utíšiť, svoj hnev, pýchu, požívačnosť – blahoslavení tichí.
4. Kto sa usiluje o zdokonalenie, o spravodlivosť – blahoslavení hladní a smädní po spravodlivosti.
5. Kto má milosrdnú a chápaciu lásku, účinný súcit s trpiacimi – blahoslavení milosrdní.
6. Kto má rýdzi a čistý úmysel, zámer, nielen v oblasti pohlavnej a vždy – blahoslavení čistého srdca.
7. Kto vytvára pokoj, harmóniu v sebe a okolo seba – blahoslavení pokojamilovní.
8. Kto je ochotný trpieť pre spravodlivosť a teda pre Krista, ktorý je spravodlivosť sama, kto je ochotný obeť pre pravdu, hlásanú Kristom – blahoslavení trpiaci pre spravodlivosť.

Náš život má byť nasledovaním Krista ako dokonalého vzoru v úprimnom a oddanom priateľstve s ním.

Nikdy nesmieme zabudnúť, že akoukoľvek odchýlkou od pravdy, dobra a ušľachtlosti, teda od lásky, sa vzdiaľujeme od svojho Majstra. Tiež sa tým spreneverujeme svojmu priateľstvu s ním.

4. MRAVNÝ PORIADOK

Čím sa dnešný človek riadi? Je to najčastejšie záľuba alebo prospech, niekedy zvykovosť či móda. Čím sa má človek riadiť? Iste pravdou. Je potrebné pravdu prijať a podľa nej si zariadiť život, aj keby to stálo obeť.

Poznáva človek pravdu v mravnej oblasti? Sme stvorení s vrozeným vnútorným poriadkom. Poznávame ho svedomím. Je však potrebné dbať, aby svedomie bolo správne, isté a bdelé. Svedomím poznávame, že máme mať najvyššiu úctu k Bohu. Ďalej, že máme rozvinúť svoje schopnosti a konečne rešpektovať svojich blížnych. Tento základný trojaký vzťah: k Bohu, k sebe a k blížnym je Desatoro. Je veľkou božou pomocou, aby sme sa v živote mohli bezpečne a isto orientovať.

I. Boh je Pravda, Dobro a Krása v dokonalom súlade. Pred nesmiernym Bohom sa treba skloniť, prijať od neho všetko, čo nám oznamuje, pevne mu dôverovať a nadovšetko si Boha vážiť, milovať a dávať mu pred všetkým prednosť.

II. Máme mať v úcte všetko, čo má vzťah k Bohu. Predovšetkým však je treba jeho meno vyslovovať vždy s úctou.

III. Bohu patrí jeden deň v týždni osobitným spôsobom – nedeľa. Zúčastňujeme sa na svätej omši, nepracujeme a viac sa venujeme duchovnej a mravnej oblasti.

IV. Rodinný život je základom. Úcta, láska, poslušnosť detí k rodičom a výchova detí rodičmi, a to predovšetkým náboženská a mravná.

V. Starostlivosť o život vlastný a blížnych. Mať rád opravdivým spôsobom seba i blížnych.

VI. Pohlavný život prežívať ako prejav životnej manželskej lásky. Varovať sa každého prejavu, ktorý by bol len v oblasti živočíšnej a zmyslovej, ktorý by sledoval sebecké uspokojovanie.

VII. Majetok ako prostriedok k poriadnemu životu. Rešpektovať cudzí majetok.

VII. Pravdovravnosť ako základ osobnosti aj spoločenstva.

IX. Manželská vernosť.

X. Sociálna spravodlivosť, svedomitosť.

Ježiš Kristus dokonale zosobňuje mravný poriadok a žiada predovšetkým vnútornú pravdivosť – motív lásky v každom prejave. V ôsmich blahoslavenstvách dáva návod na blaženosť a šťastie. Kto je teda šťastný?

1. Kto vie, že všetko patrí Bohu a človek len spravuje Boží majetok – chudobní.

2. Kto uznáva svoje hriechy a úprimne ich ľutuje
- plačúci.

3. Kto ovláda sám seba, zvlášť pýchu, požívačnosť
- tichí.

4. Kto hlboko túži po zušľachtení a zdokonalení spravodlivosti. - hladní a smädní po spravodlivosti.

5. Kto má účinný súcit s trpiacimi

- milosrdní.

6. Kto vytvára súlad a pokoj

- pokojamilovní.

7. Kto má rýdze srdce, úmysel, predovšetkým v oblasti pohlavnej - čistého srdca.

8. Kto dokáže priniesť aj obeť pre pravdu

- trpiaci pre spravodlivosť.

Kristus viaže celú morálku na osobné priateľstvo so sebou. Dokážeme sa povzniesť a udržať na mravnej úrovni len pokiaľ prežívame život v úprimnom priateľstve s ním. Celý návod k mravnému úsiliu vyjadrujeme: „Kto chce ísť za mnou /byť harmonickým, blaženým/ nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž /trpezlivosť a ochota k obeti/ a nech ma nasleduje /pod' cestou lásky/“.

Uskutočňovanie mravného poriadku je teda prejavom lásky k Bohu a človeku. Keď čokoľvek konáme, vždy to má byť prejavom lásky, vďačnosti a úcty k Bohu. Priateľstvo s Kristom, ako jedinečným vzorom dokonalosti nás povznáša stále na vyššiu úroveň. Stále väčšia podobnosť s Kristom nám prináša vnútorný pokoj, aký

nemožno nijakým iným spôsobom získať.

5. Milosť Božia

Táto katechéza je najpodstatnejšia zo všetkých.

Od počiatku poslucháč poznával, že nestačí vlastnými silami dosiahnuť šťastie. Poznal, že človek je tvor spoločenský a to v tom zmysle, že len v spoločensve dosiahne svojich možností, dôjde svojho poslania, rozvoja, šťastia. Nejde však len o spoločensvo medzi ľuďmi.

Človek hľadá nielen svojho partnera, svojich priateľov, ale hľadá tiež model, vzor, ktorý by mu bol nielen učiteľom, ale predovšetkým priateľom. Poznal už, že tým je Ježiš Kristus.

Teraz sa však dozvie, akým spôsobom Kristus zariadil to, aby sme sa s ním zbratali a stali sa jeho priateľmi a súrodencami.

Zo strany človeka tu iste musí byť obdiv, úcta, dôvera a nadšenie, teda obdivná, úctivá a oddaná láska ku Kristovi. Zo strany vteleného Boha sú to podivné stretnutia, v ktorých sa nám dostane účasti na jeho vnútornom živote a sily, aby sme v tomto priateľstve stále rástli.

Bude to jednak stav, teda celkom nový život a ďalej pomoc k životu, zodpovedajúca tomuto stavu a nakoniec vedenie, kedy sa zveríme Duchu, ktorým bol vedený náš Majster.

Je pochopiteľné, že v poslucháčovi je nutné vyvolať taký obdiv, aký napr. prežíval Nikodém, keď sa zhováral s Pánom Ježišom.

Väčšina ľudí neprežíva milosť, teda stav Božieho dieťaťa. Zostávajú v oblasti morálnych príkazov, prosia o pomoc pre svoje záležitosti, väčšinou prirodzené, avšak túžbu po vyššom živote než prirodzenom, chýba. Ani nie sú si vedomí, že by človek mal žiť inak, že by mal žiť životom Kristovým.

Tu veľmi záleží na osobnom prežívaní milosti zo strany katechéty. Nikto nedá, čo sám nemá.

Táto katechéza je veľmi náročná, tým viac musí byť presvedčivá, hlboká a nadšená. Skutočné priateľstvo s Pánom Ježišom, opravdivú obdivnú a nadšenú lásku k Ježišovi sotva nájdeme.

Ide o osobný a hlboký zážitok, len, prežívanie týchto hodnôt v nás samotných môže poslucháčovi ukázať Boha, ako je v nás činný.

V tejto katechéze sa poslucháč dozvie o:

1. Milosti posväcujúcej: ako základe, stave, teda o sviatostiach.
2. Pomoci Božej – milosti pomáhajúcej: vliate čnosti, predovšetkým Božia súčinnosť s naším úsilím.
3. Dary Ducha Svätého: naša súčinnosť s Božím vedením.
4. Regenerácia duchovných a mravných síl: prežívanie sv. omše. K sv. omši sa vrátíme vo zvláštnej záverečnej kapitole týchto katechéz. Tu len v stručnosti o význame sv. omše pre náš život.

Niektorý poslucháč práve pri tejto katechéze odstúpi. Dosiaľ bol vedený obdivom k Majstrovi života.

Tu však už musí nastúpiť oddanosť, tu je nutná živá viera v pravom slova zmysle. Preto na tejto katechéze toľko záleží.

Nemožno však z nejakej taktiky zastrieť, alebo dokonca zamlčať to podstatné, totiž záchranu človeka tým, že sa stane novým človekom, ktorý žije prirodzenosťou

viac než ľudskou, teda prirodzenosťou Kristovou.

Už máme jasno, ako ísť životom, ako správne žiť. Ale hneď nato si uvedomujeme svoju slabosť, rozkolísanosť, nedôslednosť a povieme si: no dobre, ale to by som musel byť novým človekom. Ježiš Kristus skutočne z nás chce mať nových ľudí.

Chce, aby sme žili jeho životom, aby sme mali jeho prirodzenosť. Chce nás mať svojimi súrodencami a tak nás adoptovať za Božie deti.

Už len v čisto ľudskom, prirodzenom merítku je hodnotným ten človek, v ktorom prebýva láska, ten, kto je nositeľom akordu pravdy, dobra a krásy.

1. Milosť posväcujúca – sviatosti.

Pretože Boh je láska, je potom plnohodnotným človekom ten, kto žije s Bohom v priateľstve. Toto priateľstvo však nie je len záležitosťou človeka, je to hodnota, ktorú nemožno získať prirodzenými ľudskými schopnosťami.

V človeku musí byť niečo, nejaká nová hodnota, pre ktorú by sme mohli byť Bohu milí a blízki.

A práve túto hodnotu nám zaslúžil Ježiš Kristus svojou obetou: dáva nám totiž svoj život, činí nás svojimi bratmi a sestrami – a tým aj prijatými deťmi Božími. Pre toto bratstvo s Kristom sa stávame adoptovanými deťmi Božími. Nielen sa voláme deťmi Božími, ale nimi aj skutočne sme.

Ako sa to uskutočňuje? Pán Ježiš ustanovil viditeľné úkony, v ktorých sa nám dostáva ovocia jeho vykupiteľskej obety.

Sú to sviatosti, v ktorých sa nám dostáva účasti na jeho živote a tým aj priateľstva s Bohom.

Ježiš ustanovil sedem sviatostí:

1. Krst – je to v podstate zrodenie pre nový život, pre život nadprirodzený. Človek je krstom zaštepovaný do kmeňa, ktorým je Kristus. Krstom sa človek stáva údom tajomného tela Kristovho – Cirkvi. Zbavuje sa dedičnej viny, nikto sa nemôže zachrániť pre večný život bez Krista, len skrze neho. Spojením je krst. Preto je to najdôležitejšia sviatosť, je úplne nutná.

2. Birmovanie – keď človek dospieva, preberá ako kresťan svoje poslanie v Cirkvi. K tomu je vybavený a posilňovaný sviatosťou birmovania. Je to sviatosť kresťanskej dospelosti, kedy má vieru vyznávať, podľa nej žiť a vo svojom prostredí iným pomáhať k poznaniu a upevneniu viery. Sviatosťou birmovania, prijatím Ducha Svätého dozreje k tomu, aby svetlo, ktoré prijal vo sviatosti krstu, sa skrze neho a okolo neho šírilo.

3. Kňazstvo (posvätný rád) – starostlivosť o svoje mystické telo – Cirkev zveril Kristus apoštolom a ich nástupcom, biskupom. Pomáhajú im kňazi a diakoni. K tomu úkolu prijímajú sviatosť kňazstva, aby sa stali predĺženou rukou Kristovou. Kňazi hlásajú Božie pravdy, konajú sv. obeť Eucharistie, vysluhujú sviatosti a vedú veriaci ľud k večnému životu. K tomu ich Kristus vybavuje zvláštnou mocou a silou, ktorú prijímajú v tejto sviatosti.

4. Manželstvo – základným spoločenstvom je manželstvo a jeho pokračovaním rodina. Aby sa manželia vzájomne zdokonaľovali, posväcovali, dostávajú silu vo sviatosti manželstva. Sú posvätení k riadnemu plneniu svojho životného poslania v manželstve a rodičovstve.

5. Pomazanie chorých – vážna choroba signalizuje človeku, aby si jasnejšie

uvedomil svoj večný cieľ. Pretože sa v chorobe dostavuje i duševná stiesnenosť, posilňuje ich Kristus, aby odovzdane a trpezlivo prijímali ťažkosti choroby, odovzdali sa do božej prozreteľnosti a s dôverou sviatosťou posilnení a očistení sa buď vrátili uzdravení k dôslednejšiemu plneniu Božej vôle tu na zemi, alebo s radosťou odchádzali ku svojmu Majstrovi a Priateľovi, ktorý im chystá večnú blaženosť, alebo mali účasť na jeho kríži.

6. Najsvätejšia oltárna sviatosť – Eucharistia – kresťan potrebuje pre nový život tiež primeraný pokrm. Tento pokrm nám dáva Pán Ježiš vo sviatosť svojho tela a krvi. V nej sa spájame čo najužšie s Kristom, ktorý do nás vlieva nadprirodzený život, posilňuje nás v boji o dobro, pripodobňuje nás sebe a s láskou pretvára v seba. Spĺňa sa odveká túžba ľudstva po spolení a stretnutí s Bohom. Vzťah k Najsvätejšej oltárnej sviatosťi je u každého kresťana merítkom jeho náboženského života.

7. Sviatosť pokánia – zmierenia – ľudská slabosť, krehkosť, ľarbavosť, pohodlnosť a často i zloba nás vedie k mravnému zlyhaniu. Človek sa môže previniť ťažko, dať v dôležitej veci prednosť tvorovi pred Stvoriteľom a tým stratiť božie priateľstvo – milosť posväcujúcu. Ale i drobné previnenia zoslabujú naše priateľstvo s Bohom. Preto Pán Ježiš ustanovil sviatosť pokánia, zmierenia, spoveď, kedy sa človek ako márnotrpný syn vracia k Otcovi, ktorý mu z lásky a pre zásluhy Krista úplne odpúšťa.

Všetky tieto sviatosťi sú jedinečnými prostriedkami k získaniu a udržaniu Božieho synovstva. Je to hodnota nadprirodzená, ktorú nemožno získať prirodzenými prostriedkami ani bez nej nemožno dosiahnuť večný cieľ. Túto milosť dostávame len skrze Krista. On prehlásil: Bezo mňa nemôžete nič urobiť.

Sviatosťi sú stretnutia s Bohom. Je nutné ich prijímať s náležitou prípravou. Sviatosťi živých treba prijímať v milosti posväcujúcej.

Krst môže prijať dospelý človek vtedy, keď pozná Kristovu náuku, verí v Krista a chce s ním žiť v priateľstve. Dieťa je možné pokrstiť, keď je zaručená jeho kresťanská výchova rodičmi, krstnými rodičmi, prípadne niekým iným.

K prijatiu sviatosťi birmovania sa predpokladá dôkladná znalosť kresťanskej náuky potrebná pre dospelý vek a svedomitá ochota podľa viery žiť a ju šíriť.

Na kňazstvo sa pripravujú kandidáti 6 rokov nielen štúdiom, ale predovšetkým výchovou a seba výchovou ku kňazskému životu a službe.

Na sviatosť manželstva sa ľudia pripravujú známostou, ktorá má trvať niečo vyše roka. V tomto období je treba nielen dobre sa poznať po stránke názorovej a charakterovej, ale tiež svedomito sa pripravovať na prijatie životného posolania, ktoré prijímajú z rúk Božích vo sviatosťi manželstva.

Prípravou na sviatosť pomazania chorých sa kresťan zamýšľa nad zmyslom života, choroby a bolesti a odovzdáva sa do Božej prozreteľnosti. Treba si oživiť čnosť nádeje, ktorá sa týka predovšetkým večného cieľa.

K prijatiu Eucharistie je treba byť v stave milosti posväcujúcej a túžiť po tom, aby sa v nás nadprirodzený život rozmnožil a upevnil, aby sme nežili my, ale Kristus v nás, aby sme sa mu podobali, ho verne nasledovali.

Dôležitá je príprava k 1. sv. prijímaniu, ktorá si pripravuje dlhšiu dobu. Vzbudzujeme si vieru, nádej, lásku, ľútosť, túžbu Krista prijať a sa mu podobať. Sväté prijímanie, zvlášť časté, zaväzuje k poctivej snahe o mravné a duchovné

zdokonaľovanie.

Svedomitá príprava je potrebná zvlášť k prijatiu sviatosti zmierenia. Spytovanie svedomia, dôkladné poznanie svojich vín; ľútosť, nadprirodzená, najlepšie dokonalá, z lásky k Bohu a silné predsavzatie, pevné odmietnutie hriechov a rozhodnutie viac nezhréšiť. Potom vlastné vyznanie všetkých spáchaných ťažkých hriechov a ich počet, ak nepamätáme presný, aspoň približný, i meniace okolnosti.

Úmyselné zamlčanie ťažkého hriechu robí človeka ešte horším a spoveď svätokrádežnou. Prijmeme a vykonáme uložené zadosťučinenie, ktorým sa spájame s Kristom. Zadosťučinenie za naše hriechy dal Pán Ježiš svojou krvou. Po odpustení Kristovi vrúcne poďakujeme.

Čím dôkladnejšia je príprava na prijatie sviatostí, tým lepšia je dispozícia z našej strany. Účinok zanecháva trvalý vplyv.

Zvlášť sviatosti, ktoré prijímame iba raz v živote (krst, birmovanie, kňazstvo) i manželstvo znamenajú významný medzník a človek z nich má čerpať celý život.

2. Milosť pomáhajúca – vliate čnosti.

Kristus Pán nám získal nielen priateľstvo Božie, ale tiež Božiu pomoc. Nestačí nám len stav Božieho priateľstva, teda nový život, ale treba tiež činnosť odpovedajúcu tomuto stavu. Boh ako múdry a dobrý Otec sa stará o svoje deti. Dáva nám nezaslúženú milosť, silu.

Tejto milosti hovoríme vliate čnosti. Je to predovšetkým vo vzťahu k nemu v oblasti poznania, dôvery a oddanosti: čnosť viery nádeje a lásky. Predpokladom týchto darov v nás je naše srdce, správne vyladené do akordu pravdy, dobra a ušľachtlosti.

Podobne aj v našom osobnom úsilí o zdokonalenie a snahe o porozumenie s blížnymi nám Boh pomáha vliatymi čnosťami. Je to ľahkosť a pohotovosť, ktorú sme v sebe nevypestovali, ktorú nám Boh vlieva do duše.

Je treba o tieto dary Boha pokorne prosiť. Proste a dostanete, sľubuje Spasiteľ.

Až na večnosti sa dozvieme, aký veľký podiel na našom mravnom úspechu mala Božia pomoc. Boh oceňuje našu snahu o mravné zdokonalenie a na túto snahu odpovedá tajomnou činnosťou v nás. Robí to bez toho, že by narušoval našu slobodu.

3. Dary Ducha Svätého

Nejde však len o zdokonalenie a posilnenie našich síl a prejavov. Ide o to, aby sme žili ako Božie deti. Sv. Pavol hovorí: Tí, ktorých vedie Duch Boží, sú synmi Božími. To je ďalšia činnosť Božia, ktorá vedie k vrcholu našich možností.

Nechceme uplatňovať svoje názory, byť vedení svojím duchom, ale túžime byť vedení Duchom Svätým, ktorý pôsobí v človeku sedmým spôsobom:

1. Dar rozumu – aby sme večným pravdám vždy lepšie rozumeli a podľa nich žili; vhodné prostriedky k cieľu.

2. Dar múdrosti – aby sme svoj večný cieľ nadovšetko si cenili a milovali; usmernenie k večnému cieľu.

3. Dar rady – aby sme si vždy volili to, čo sa páči Bohu a nám prospieva k spáse; správna voľba.

4. Dar sily – aby sme cez všetky prekážky v čnostnom a nábožnom živote vytrvali až do konca; vytrvalosť v dobrom.

5. Dar umenia (vedomosti) – aby sme pozemské veci zo stanoviska viery posudzovali a ich Bohu milo užívali; správna stupnica hodnôt.

6. Dar nábožnosti – aby sme milovali Pána Boha nadovšetko a blížneho ako seba samého; náplň života je lásky k Bohu a blížnemu.

7. Dar Božej bázne – aby sme sa Boha synovskou bázňou báli a vystríhali sa všetkého, čím by sme sa mu znepáčili; motívom života je láska k Bohu.

Treba často prosiť: Príď Duchu Svätý! a udeľ nám dar múdrosti, rozumu, rady, sily, umenia, nábožnosti a Božej bázne, podľa toho, ako cítime potrebu toho ktorého daru.

Práve na toto vedenie nás Bohom často zabúdame a počíname si, akoby sme dokonale rozumeli svojmu životu a všetkým okolnostiam. Ani nevieme, za čo by sme mali prosiť.

Nič sa nám nemôže tak vypomstiť, ako podceňovanie vplyvu Božieho v nás, neochota nechať sa viesť Duchom Božím a snaha presadzovať svoje názory, i keby sa nám zdali sebalepšíe a sebaušľachtilejšie. Ako často nás sebaláska klame.

Bez osvietenia Duchom Svätým by sme skôr upadli, než sa približovali k cieľu. Už v prirodzenom živote sú dôležité tieto hodnoty: cieľ, prostriedky k nemu, správna voľba, vytrvalosť, správne hodnotenie všetkého, náplň života a pohnútka jednania.

V nadprirodzenom ohľade sú to práve dary Ducha Svätého, ktorými je náš život správne usmerňovaný.

4. Svätá omša.

Človek potrebuje dopĺňať energiu, ktorú vydáva, a to po stránke telesnej i duševnej. Tak, ako treba denne jesť, piť, spať a tak energiu Božiu vloženú do stvorenia obnovovať a tým regenerovať svoje fyzické sily, vyčerpané službou Bohu, podobne treba regenerovať aj vnútorné sily.

V živote žijeme láskou, vydávame ju a šírimo okolo seba. Túto lásku treba v nás dopĺňať, podobne ako akumulátor v aute.

Boh je láska: z lásky k nám sa stal človekom a prichádza k nám ako tajomná transfúzia lásky, ako pokrm duše.

Tento tajomný pokrm sa pre nás pripravuje pri obnove a sprítomnení krvavej obety Kristovej na kríži pri sv. omši.

Tento pokrm vychádza z jeho obeti a len v súvislosti s jeho obeťou nám prináša úžitok.

Nemožno načerpať silu z Kristovho pokrmu, keď sa človek nechce ku Kristovi pripojiť a jemu sa pripodobniť. Vo sv. omši ide o viac než o duchovný pokrm, než o sv. prijímanie.

Ide o prežívanie nášho života v spojitosti s Kristovým životom. Živo človeka má potom tieto podstatné oblasti: poznanie, činnosť, premenu a zjednotenie s ideálom. To platí už v živote prirodzenom.

Vo vzťahu k Bohu má život nadprirodzený tieto oblasti umocnené.

Teda poznanie Božej vôle, činnosť ako služba Bohu, premenenie ako rast synovstva Božieho v nás a zjednotenie s ideálom, s Kristom.

To sa jedinečne vyjadruje a uskutočňuje pri častiach sv. omše:

Bohoslužba slova /poznanie božej vôle/;

obetovanie /oddaná služba Bohu/;

premenenie /v nového človeka podľa Krista/;

a zjednotenie – communio /zmýšľať a jednať ako Kristus/.

Sv. omša je život v kocke a život je zase jedna sv. omša nášho života, kde sa stále jednotlivé časti prelínajú.

Skladba sv. omše je tiež najdokonalejšie libreto, aké kedy bolo vytvorené. Najväčší umelci si pokladajú za česť a povinnosť zložiť hudbu na toto libreto (Bethoven, Mozart, Gunod, Dvořák...).

Náš život má byť osobitnou hudbou a spevom, ktorým sprevádzame svojho Majstra a Pána.

Vo sv. omši sa teda jedná o nás, o silu k nášmu dennému životu.

Aspoň raz v týždni, v nedeľu sa veriaci aktívne zúčastní tejto regenerácie svojich mravných a duchovných síl.

Jednotlivé podstatné časti sv. omše si treba uvedomovať a prežívať.

1. V prvej časti si uvedomím: teraz ku mne hovorí Boh skrze prorokov, apoštolov, skrze svojho Syna a skrze spoločenstvo veriacich – Cirkev. Chcem pozorne počúvať, aby som poznal Božiu vôľu.

2. V druhej časti pri obetovaní pristupujem k Bohu v tom istom duchu ako jeho vtelený Syn: Mojm pokrmom je plniť Otcovu vôľu, hovorí Ježiš. Z nášho hľadiska je obetovanie najdôležitejšou časťou sv. omše, tu prinášame Bohu všetky svoje prejavy, aby sme ho uctili a tiež svoje slzy a trápenia. Všetku svoju činnosť vkladáme do chleba a všetku svoju bolesť do vína.

3. Vieme veľmi dobre, aké sú naše prejavy nedostatočné, nedôsledné a tým Pána Boha málo dôstojné. Sám náš brat Ježiš Kristus nám dáva k dispozícii svoju obetu. Premieňa prostredníctvom kňaza chlieb a víno v seba a sprítomňuje svoju kalvársku obetu na kríži. My v tejto chvíli ponúkame túto obetu Otcovi, aby sme ho tým oslávili, uzmierili, jemu ďakovali a ho prosili pre obeť jeho Syna. Ježiš nás tiež premieňa vo svojich dokonalejších bratov a sestry. Toto je vrchol sv. omše, obetovanie Krista.

4. Nakoniec sa s Kristom zjednocujeme. Jeho život sa prelieva do nás a my ho pri sv. prijímaní prosíme, aby nás premenil v seba. Chceme mať rovnaké zmýšľanie a jednanie ako on.

Pán Ježiš nás posielal do sveta, aby sme tam vniesli jeho pravdu a lásku: Idte v mene Božom.

Vo vzťahu k sv. omši a k Eucharistii sa pozná úroveň nášho náboženského života.

Toto je plné vznešených tajomstiev, nesmierne hlbokých a krásnych, čo mohol vymyslieť a ustanoviť jedine Boh- láska vtelená.

Kiež pochopíme Kristov zámer a žijeme jeho životom!

5. MILOSTĚ BOŽIA

Človeka je možno prirovnať domu. Keď je človek dom, kto je potom obyvateľom domu? Človek má byť nositeľom pravdy, dobra, krásy a súladu týchto troch hodnôt, čiže pravej lásky. A Boh je láska ako bytosť. A večná Pravda, večné Dobro a večná Krása sú osobami tejto nesmiernej bytosti. Človek teda má byť príbytkom Božím, dieťaťom Božím.

Človek však neprichádza na svet v takom stave, aby v ňom bola láska. Tak

isto ako musia rodičia naučiť dieťa hovoriť, tak isto ho musia učiť pravej, nezištnej, obetavej, zodpovednej a odpúšťajúcej lásky. Prví ľudia boli stvorení s láskou v srdci. Mali lásku k Bohu a žili ako priatelia Boží. Žili s Bohom v krásnom súlade. Vzburou proti Bohu však toto priateľstvo stratili. Následkom tohto neporiadku vo vzťahu človeka k Bohu je tiež neporiadok v človeku samom.

Doteraz sme Krista sledovali ako mravný vzor, ako Učiteľa lásky. Ale Kristus nám priniesol ďaleko viac: priamo nám zaslúžil Božie priateľstvo, inak povedané milosť posväcujúcu, dal vynáhradu, napravil dedičný hriech. Získava nám tiež odpustenie hriechov osobných. Priateľstvo s Bohom je najväčšou hodnotou a je potrebné oň neustále usilovať a prehlbovať ho. Kristus ustanovil prostriedky, viditeľné znamenia zvané sviatosti, v ktorých sa nám dostáva milosť Božia alebo sa v nás rozmnožuje. SVIATOSTI:

1. Krst – je to zrodenie pre Boží život, prijatie do rodiny Kristovej.
2. Birmovanie- posvätenie pre dospelosť a k šíreniu pravdy a lásky Kristovej.
3. Kňazstvo – posvätenie k zastupovaniu Krista.
4. Manželstvo – posvätenie k rodinnému životu.
5. Pomazanie chorých – aby nemocný prijal a zvládol utrpenie s Kristom a podľa jeho vzoru.
6. Sviatosť Oltárna- Kristus prítomný v Chlebe ako pokrm pre duše.
7. Sviatosť pokánia – spoveď, odpustenie hriechov a návrat k Otcovi.

Boh nám však pomáha aj inak, a to rôznymi spôsobmi. Túto pomoc nazývame milosť pomáhajúca. Sú to takzvané vliate čnosti, predovšetkým teda Božia pomoc k tomu, aby sme ľahšie prekonali zlo a žili ušľachtilejšie a čnostne. Konečne je boh v nás činný – a to predovšetkým pri riešení základných životných problémov. Túto Božiu činnosť v nás nazývame DARY DUCHA SVÄTÉHO:

1. Dar múdrosti – aby sme všetko podriaďovali večnému cieľu.
2. Dar rozumu - aby sme večným pravdám správne rozumeli ako prostriedku k cieľu a podľa nich aj žili.
3. Dar rady – správne voliť to, čo sa Bohu páči.
4. Dar sily – vytrvať v dobrom.
5. Dar umenia – správne všetko hodnotiť, správna stupnica hodnôt.
6. Dar nábožnosti – naplniť život láskou k Bohu a človeku.
7. Dar bázne božej – synovská láska a úcta k Bohu ako pohnútku jednania.

Človek má žiť ako dieťa Božie, je treba sa snažiť udržať v tomto stave Božieho dieťaťa, čiže v milosti posväcujúcej, v priateľstve s Bohom. Boh nikdy toto priateľstvo neruší. Človek ho zruší vedomým a dobrovoľným ťažkým hriechom – keď dá prednosť osobe alebo veci alebo sebe pred Pánom Bohom v dôležitej veci. Priateľstvo Božie je najvyššia hodnota.

Pestujeme ho modlitbou a predovšetkým činnou účasťou na nedeľnej sv. omši, pri ktorej sa sprítomňuje Kristova obeť. My sa spojujeme s Kristovou obeťou: prinášame seba na oltár a vyjadrujeme svoju službu Bohu. Pri premenení chleba v Telo Kristovo prosíme o premenenie svojich prejavov v nadprirodzenú hodnotu, a konečne pri prijímaní s s Kristom vnútorne zjednocujeme. Svätá omša je naším ústredným prejavom voči Bohu a vyjadrujeme ňou svoju vďaku, chválu, zmierenie a prosbu. Pri nedeľnej sv. omši sa dostávame najviac Božej pomoci k nášmu dennému životu, aby sme boli vždy naplnení pravým Kristovým zmýšľaním, odvahou

a vytrvalostí.

6. Cirkev – tajomné Kristovo telo

Práve na Cirkev počuje dnešný človek od jej nepriateľov tie najhoršie názory. Preto treba zaradiť túto katechézu až po katechéze o milosti, V ktorej poslucháč spoznal, akým spôsobom sa Kristus s človekom zjednocuje a ako mu udeľuje ovocie svojej obeti. Dozvedel sa, že je nevyhnutné prijímať sviatosti a prežívať sv. omšu. Je teda jasné, že sa Kristus postaral aj o udeľovanie sviatostí a konanie sv. obeti pre všetky časy. Teda založil ustanovizeň, ktorá verne hlása jeho posolstvo ľuďom, udeľuje sviatosti, koná sv. obetu a vedie ľudí bezpečne k cieľu. Poslucháč musí logicky dôjsť k poznaniu, že Cirkev je nevyhnutná, že sa nemôže nikdy ako inštitúcia Kristova spreneveriť svojmu poslaniu a že chyby jednotlivcov nemôžu mať vplyv na jej poslanie.

V tejto katechéze sa treba vyhnúť polemickej forme. Pozitívne vyložiť správne hľadisko, vyvolať úctu k Cirkvi a ochotu pracovať v Cirkvi pre Kristove záujmy. Treba sa dotknúť aj úpadkových javov medzi veriacimi, a to tak v histórii ako aj dnes. Ale to bude len doplnkom, poznámkou vysvetľujúcou následky vnútorného alebo aj vonkajšieho odpadu od Kristovej cesty.

Kristus Pán svojou obeťou na kríži dal za svojich bratov a sestry viac než dostatočnú náhradu a zjednal každému človeku možnosť získať večnú blaženosť. Aby ovocie vykúpenia privlastňoval všetkým ľuďom až do konca sveta, založil k tomu svoju rodinu, Cirkev, ktorá pokračuje v jeho vykupiteľskom diele. Cirkev je teda Kristus tu stále žijúci a pôsobiaci. Skrze Cirkev rozdáva Kristus svoju milosť a v Cirkvi tajomne ako Bohočlovek prebýva.

Slovo Cirkev znamená: rodina Kristova. Kristus založil Cirkev ako rodinu, v ktorej sa človek narodí, vyrastá a pracuje, v ktorej sa rozvinie v osobnosť, kde je vnútorne posilňovaný a v spoločenstve bratov a sestier dôjde k cieľu.

Kristov význam pre Cirkev spočíva v týchto skutočnostiach:

1. Kristus je zakladateľom Cirkvi a jej podstatnej sústavy;
2. Kristus je ochrancom Cirkvi a zaručuje jej nezničiteľnosť;
3. Kristus je životom Cirkvi.

Cirkev je predobrazená a predpovedaná už v Starom Zákone. Prorocké predpovede označovali budúce kráľovstvo mesiášske, totiž Cirkev. Hovorí sa v nich o kráľovstve všeobecnom, večnom, jedinom, s vlastným vládcom pastierom, o kráľovstve viditeľnom tu na zemi a nie len čisto duchovnom a neviditeľnom.

Kristus mal jasný úmysel založiť Cirkev. Často hovoril o Božom kráľovstve, posielal svojich učeníkov, aby svetu zvestovali Božie kráľovstvo. Kristovo Božie kráľovstvo je nábožensko nadprirodzená, všeobecná a viditeľná spoločnosť. Je to duchovná ríša pravdy a lásky. Kráľovstvo, ktoré nie je z tohto sveta, ale je na tomto svete ako prechod a príprava k blaženému kráľovstvu večnému.

Pritom má však dávať i pozemskému životu svoju silu tým, že ako kvas preniká jednotlivcov i spoločnosť nadprirodzenou silou a tak kladie predpoklady pre život dôstojný človeka i pre kultúrny pokrok.

Cirkev je ríša všeobecná, katolícka, ktorá vzhľadom k svojej povahe a úlohám sa obracia, cez všetky hranice na celé ľudstvo. Kristove podobenstvá o horčičnom zrnku, kvase, rybárskej sieti, označujú jasne celý svet ako životný priestor Božieho kráľovstva. Tiež Kristov príkaz daný apoštolom znie jasne a jednoznačne: Chodte do

celého sveta a učte všetky národy!

I keď Božie kráľovstvo, Cirkev, podľa svojho spôsobu, podstaty, cieľa a prostriedkov má celkom nadprirodzený charakter, je predsa vzhľadom k telesne duchovnej podstate človeka, kráľovstvo zvonka viditeľné a podľa určitých znakov poznateľné.

Podstatu Cirkvi vyjadruje podobenstvo o viniči a jeho ratolestiach: Cirkev je viac než akýkoľvek spolok alebo spoločnosť. Je to živý nadprirodzený organizmus, do ktorého má byť pričlenený každý jednotlivec, národ, aby tak mali nadprirodzený život. Cirkev je viac než zástupkyňou Krista, je stále žijúcim a pôsobiacim Kristom samým. Je nástroj Kristovej vykupiteľskej činnosti pre všetko ľudstvo a pre všetky časy. Cirkev je svätá. Tie isté myšlienky vyjadruje sv. Pavol, keď nazýva Cirkev mystický, tajomným Kristovým telom.

Kristus sľúbil založenie Cirkvi slovami: Ty si Peter, Skala a na tejto Skale postavím svoju Cirkev a brány pekelná ju nepremôžu. Kristus Cirkev založil, ako to dokumentujú evanjeliá: zhromažďoval učeníkov a z nich si vyvolil Dvanásť apoštolov, ktorých osobitne vyučoval a vychovával, s ním žili. Riadenie Cirkvi zveril Petrovi a apoštolom. Po svojom zmŕtvychvstaní im povedal: Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, tak ja posielam vás! Týmito slovami im udelil všetku posvätnú moc, aby pokračovali v jeho diele.

Pred svojím nanebovstúpením im prehlásil: Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Idte do celého sveta, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. Tu sa naznačuje množstvo, ktoré má byť zhromaždené zo všetkých národov, puto, ktoré ich bude zjednocovať, učenie a príkazy a konečne prostriedok tejto jednoty, autorita.

Všetky podstatné zložky Cirkvi ako dokonalej spoločnosti sú určené samotným Kristom a teda Cirkev je ním založená. Jej založenie potvrdzujú tiež dejiny prvotnej Cirkvi. Cirkev je teda spoločnosť Kristom založená, viditeľná a organizovaná. Kristus jej dal ústavu: je hierarchická. Z vôle Kristovej boli ustanovení apoštoli poverení autoritou viesť ostatných veriacich. Spomedzi apoštolov si Kristus vyvolil Petra, ktorému prisľúbil a po svojom zmŕtvychvstaní udelil prvenstvo. Nejde len o prvenstvo čestné, ale aj o prvenstvo právomoci. Toto prvenstvo nevzniká z delegácie apoštolov, ale je bezprostredne udeľované Kristom. Moc, ktorá bola zverená Petrovi a ostatným apoštolom má svoj pôvod vo vôli Krista a nie veriacich.

Podľa Kristovej vôle má Cirkev trvať až do skončenia sveta. Právomoc apoštolov nebola len osobným privilégiom, ale má trvať prostredníctvom postupnosti až do skončenia sveta. Slová Pána Ježiša sa teda netýkajú len fyzických osôb apoštolov, ale aj ich nástupcov, ktorí s nimi tvoria jednu osobu mravnú, právnu. Nástupcami apoštolov sú biskupi. Petrovo prvenstvo, ktoré prijal od Krista, sa prenáša na rímskeho biskupa. Svätý Peter založil a spravoval rímsku cirkevnú obec, je prvým rímskym biskupom.

Toto Petrovo privilégiu prvenstva pokračuje v jeho nástupcoch na stolci rímskeho biskupa a tým sú pápeži. Rímski biskupi tiež skutočne od najstarších dôb riadne vykonávali svoje prvenstvo nad Cirkvou. Primát rímskeho pápeža tiež uznávajú všetky všeobecné cirkevné snemy a všetky cirkevné obce. Sv. Ambróz to vyjadruje slovami: Kde je Peter, tam je Cirkev.

Cirkev je mystické telo Kristovo: Cirkev je v podstate spoločnosť nadprirodzená, pretože jej zakladateľom je vtelený Boží Syn a jej cieľom je nadprirodzená spása ľudí. Slovo telo užívame v Cirkvi tak, že máme na mysli Cirkev v jej vzťahu ku Kristovi. Kristus je hlavou a Cirkev je jeho mystickým telom. Medzi Kristom a Cirkvou je rovnaký vzťah ako medzi hlavou a jednotlivými údmi fyzického ľudského tela. Kristus a Cirkev tvoria jednotný živý organizmus. Kristus a Cirkev sú jednou a tou istou duchovnou, mystickou osobou. Tým sa odlišuje Cirkev od tela fyzického, telesného a od tela mravného, t.j. ľudskej spoločnosti.

Spojenie medzi Kristom a Cirkvou je predovšetkým vnútorné. Je oveľa dokonalejšie a hlbšie než spojenie vonkajšie. Kristus dáva Cirkvi svoj nadprirodzený život. Kristus je Boh a človek v jednej Božskej osobe: ako Boh je hlavnou príčinou všetkých nadprirodzených javov a darov v Cirkvi a ako človek je nástrojom, skrze ktorý sa konajú všetky nadprirodzené úkony v Cirkvi. V Kristovi je všetok nadprirodzený život milosťou posväcujúcou obsiahnutý v nekonečnej miere a z Krista prúdi do celého tela Cirkvi a do každého jeho údu.

Dušou Cirkvi je Duch Svätý. V Cirkvi sú vonkajším prvkom ľudia. Vnútorným, ktorý Cirkev oživuje a udeľuje jej nadprirodzený život, čiže dušou Cirkvi je Duch Svätý.

Matkou Cirkvi je Panna Mária. Cirkev má v Panne Márii jedinečný vzor nadprirodzenej dokonalosti a krásy

Srdcom mystického tela Kristovho je Eucharistia. Tlkotom tohto srdca je svätá omša.

Vnútornými orgánmi tajomného tela sú sviatosti. Sú nástrojovými prostriedkami, ktorými je postarané o nadprirodzený rast a život mystického tela.

Hierarchia je kostrou mystického tela.

Členstvo v Cirkvi obsahuje trojité pojítko: vyznanie viery; účasť na sviatostiach a spoločenstvo.

Vyznanie viery: je nutným súhlasom so zjavnými pravdami, ktoré Cirkev hlása.

Účasť na sviatostiach: predovšetkým krst a Eucharistia.

Spoločenstvo: podriadenie sa zákonitej autorite.

Opis Cirkvi: Cirkev je po vnútornej stránke duchovné, mystické telo Kristovo, ktorého neviditeľnou hlavou je Kristus a on spája a zjednocuje všetky jej údy a pokračuje skrze Ducha Svätého vo vykupiteľskom diele, pozdvihuje jednotlivé údy skrze milosť posväcujúcu k účasti na nadprirodzenom živote Božom a tak ich pripravuje a vedie k dosiahnutiu spásy a plnosti večného života.

Po vonkajšej stránke je Cirkev Ježišom Kristom založená viditeľná náboženská spoločnosť všetkých kresťanov, ktorí veria a vyznávajú jedno učenie Kristovo, majú účasť na obete Kristovej a jeho sviatostiach, sú podriadení zákonitým biskupom, uznávajú rímskeho biskupa ako námestníka Kristovho za viditeľnú hlavu Cirkvi.

Vlastnosti Cirkvi: Cirkev je:

1. nepominuteľná: Brány pekelné ju nepremôžu!;
2. viditeľná: ľudia môžu poznať, kde je pravá Cirkev;
3. dokonalá spoločnosť: má vlastný účel a prostriedky k jeho dosiahnutiu;
4. nutná: človek musí byť členom Cirkvi, aby dosiahol spásu riadnym spôsobom.

5. nezávislosť rímskeho biskupa, pápeža: požíva osobnú imunitu, pápežstvo je zárukou jeho osobnej nezávislosti.

Známky Cirkvi: Ježiš Kristus založil Cirkev pre všetky doby a národy. Preto ju opatril známkami, aby ju mohol človek poznať a rozoznať od nepravých. Musia to byť vlastnosti, ktoré sú známejšie než Cirkev sama, viditeľné a musia prislúchať len pravej Cirkvi Kristovej. Týmito známkami sú: jednota, svätosť, všeobecnosť = katolicita a apoštolskosť.

1. Cirkev je jediná počtom a jednotná vo viere, jednota symbolická, v bohoslužbe, liturgická a vo vonkajšej správe, hierarchická.

2. Cirkev je svätá a to jednak ontologicky, vzhľadom k jej nadprirodzenej podstate a mravne, čiže osobne, jednak svätosť hrdinská – heroická, zvlášť čnostným životom, svätosť riadna, život v milosti posväcujúcej – vyvarovaním sa ťažkému hriechu a svätosť dokonalosti – zachovávaním evanjeliových rád. Dejiny Cirkvi sú dejinami posväcovania sveta. Cirkev si uchovala nielen vnútornú svätosť, nielen dávala život a svätosť svojim členom, ale posväcuje a povznáša kultúru a civilizáciu duchom pravdy a lásky. Ako Kristus, jej hlava, i ona je často nepochopená, nenávidená a neprávom obžalovaná. Kedykoľvek sa stretla s neúspechom, nevyplývalo to z jej učenia alebo prostriedkov posväcovania, ale z toho, že svet je nepriateľ a že jej vlastní členovia nežili verne podľa evanjelia. Jednou z najväčších zásluh Cirkvi a jedným z najpádnejších dôkazov jej svätosti je slávny zástup svätcov. Sú najrýdzejšími deťmi Cirkvi. Sú dokladom, že tajomné Kristovo telo žije svätosťou svojej hlavy. Cirkev je svätá vo svojej hlave, v Kristovi a vo svojej duši, v Duchu Svätom. Vo svojich členoch bez chýb nie je, tí podliehajú ľudskej slabosti a nedokonalosti.

3. Cirkev je všeobecná = katolícka, pre všetkých, univerzálna. Hlásá a zachováva zásadu všeobecnej sociálnej jednoty proti egoizmu jednotlivcov a národov, skutočnú slobodu.

4. Cirkev je apoštolská, totožná s pôvodnou Cirkvou, založenou Kristom. Apoštolská vzhľadom k svojmu založeniu, k učeniu a z hľadiska apoštolskej postupnosti. Dejiny Cirkvi sú dejinami apoštolskej postupnosti jej pastierov. Postupnosť spočíva v neprerušenom rade zákonitých pastierov od jej založenia až po dnes. Zákonití pastieri, biskupi tvoria akúsi jednu mravnú osobu so svojimi predchodcami až po apoštolov ustanovených Kristom.

Jednota v Cirkvi uchováva poklad vieroučný, mravoučný, bohoslužobný a sviatostný, ktorým sa duša očisťuje, posväcuje a živí. Katolicita = všeobecnosť tento poklad zovšeobecňuje a rozdeľuje všetkým ľuďom všetkých dôb a miest. Len v katolíckej Cirkvi sú všetky známky pravosti zachované a tak dochádzame k záveru, že Cirkev katolícka je pravá Cirkev Kristova.

Úloha Cirkvi: vrcholná je oslava Boha a večná spása ľudí. Bližšia je, aby v nej Kristus pokračoval vo svojom vykupiteľskom diele, ktoré na zemi sám začal. Cirkev teda: 1. hlása ľuďom neomylné pravdy viery; 2. ľudí posväcuje; 3. riadi a vedie ľudí po ceste spásy k večnému životu.

Kristovo náboženstvo nevychádza z náboženskej skúsenosti veriacich, ale je náboženstvom zjaveným, apoštolským, hierarchickým. Posvätná moc je službou pre dobro človeka. Posvätná moc je nástrojom, aby bol Kristus v stálom spojení s veriacimi.

Posvätná moc je dvojaká:

a, moc sviatostná, ktorou Cirkev slúži Kristovi Kňazovi ako nástroj, aby obeta na kríži sa ustavične obnovovala pri sv. omši a pomocou sviatostí, aby sa zdieľal nadprirodzený život.

b, moc jurisdikčná, ktorou slúži Cirkev Kristovi Kráľovi, aby bola plnosť práv Božích predkladaná svetu.

Moc sviatostná sa riadne prenáša svätením, konsekráciou. Moc jurisdikčná sa prenáša cestou označenia, zverenia. Obe právomoci sa najprv pojili u apoštolov, teraz sa poja u hierarchie. Nositelia tejto moci umierajú, ale právomoc nezaniká, ale podľa Kristovej vôle trvá až do skončenia sveta.

Kristus dal Cirkvi úrad kňazský, prorocký a kráľovský. Tieto úrady sú trvalé. Cirkev učí náboženské pravdy a vo svojej činnosti má dar neomylnosti, čo vylučuje skutočný blud. Je to neomylnosť v obore nadprirodzenom. Kristus sa stará, aby sa jeho učenie nedeformovalo.

Neomylnosť náleží vedeniu Cirkvi – pápežovi a biskupskému zboru s ním zjednotenému, neomylnosť aktívna a Cirkvi ako celku, neomylnosť pasívna.

Cirkev má svoje podivuhodné dejiny. Prvých tristo rokov žije mimo zákona a je štátom prenasledovaná. Je to hrdinská doba, kedy krv mučeníkov je semenom nových kresťanov.

R. 313 za vlády Konštantína Veľkého dostáva Cirkev slobodu. V priebehu viac než jedného storočia sa Cirkev slobodne rozvíja a objavuje sa celý rad tzv. cirkevných otcov, vynikajúcich teológov. V polovici 5. stor. sa rozpadá Západná rímska ríša, národy sa sťahujú a Cirkev ich zušľachťuje svojím učením. Na Západe vzniká rád benediktínov, založený r. 529 sv. Benediktom. Ťažisko činnosti Cirkvi sa prenáša do Európy.

V 7. stor. vstupuje na scénu veľký nepriateľ Cirkvi, islam a v krátkej dobe ovláda celú severnú Afriku, dovtedy kresťanskú, Egypt, Sýriu, Palestínu a dokonca i Hispániu, Španielsko.

R. 800 sa obnovuje cisárstvo západorímske, avšak s iným poslaním. Vystupuje ako ochranca Cirkvi a pápežstva a ako hlava kresťanských panovníkov. Úpadkom cisárstva v 10. stor. nastávajú pre Cirkev temné doby, kedy panovníci, kniežatá a šľachta prakticky okupujú a ovládajú cirkevné inštitúcie.

Pozvoľna sa rodí obrodné hnutie z kláštora Cluny /založený r. 911/ v Burgundsku, ktoré si získava stále väčšiu vážnosť až člen tohto kláštora nastupuje na pápežský stolec ako Gregor VII. V r. 1073 začína tento pápež veľký boj o slobodu Cirkvi, ktorá je právne získaná wormským konkordátom r. 1122. Tým začína vrcholná doba stredoveku a Cirkvi.

V 12. stor. vznikajú reformné rády: Cisterciáti, obnovujú rehoľný stav a Premonštráti zasa diecézne kňazstvo. Je to doba krížových výprav, veľkej kultúrnej výmeny poznatkov, stavajú sa nové mestá, budujú univerzity. V 13. stor. vzniká rád Františkánsky a Dominikánsky. R. 1053 sa od jednoty Cirkvi odtrhujú byzantskí Gréci a strhujú do rozkolu aj východných a južných Slovanov /Pravoslávni/.

Od 14. stor. sídlia pápeži vo Francúzsku v Avignone, čo malo smutné následky. Pápežstvo sa dostalo príliš pod vplyv francúzskej politiky, r. 1380 nastáva pápežská schizma, dvojpápežstvo, urovnané až na koncile v Kostnici r. 1417. Súčasne nastupuje renesancia, ktorá v mravnom ohľade znamená veľký úpadok.

V r. 1517 vystupuje v Nemecku Martin Luter a dochádza k odpadu jednej tretiny kresťanov od Cirkvi, sú to protestanti, ktorí sa ďalej štiepia, takže dnes sú stovky protestantských vyznaní.

Cirkev sa obrodzuje na koncile v Tridente r. 1545 – 63. V tomto storočí nesie Cirkev evanjelium do zámorských oblastí, nastáva misijné hnutie.

Ťažko je Cirkev postihnutá v čase Francúzskej revolúcie v r. 1789.

V 19. stor. nastáva doba ateizmu a v 20. stor. nastupujú veľké protináboženské hnutia.

Je veľkým divom, že tu Cirkev stále zostáva, stále sa vnútorne obnovuje, háji veľké mravné a duchovné hodnoty a zostáva tak matkou ľudstva. Cirkev s veľkou bolesťou vidí, že toľko ľudí ešte nepozná svojho Spasiteľa, Ježiša Krista. Má stále pred očami Kristov príkaz: Chodte do celého sveta a učte všetky národy. Tento príkaz plní misijným hnutím, ktoré sa netýka len národov, kde kresťanstvo ešte nikdy nebolo hlásané, ale aj národov, ktoré kedysi boli kresťanské, ale dnes sú Kristovi a Cirkvi odcudzené.

Veľkú bolesť pociťuje nad tým, že tretina tých, ktorí sa hlásia ku Kristovi, nie sú v pravej a jedinej Cirkvi Kristovej a teda nemajú plnosť pravdy a milosti Kristovej. Tým, ktorí sú mimo Cirkve bez vlastnej viny, naväzuje na hodnoty, ktoré si títo veriaci z pokladu viery uchovali a snaží sa im umožniť cestu k plnej pravde, k zjednoteniu v jedinej Kristovej Cirkvi. Zvlášť po Druhom vatikánskom koncile sa rozvíja toto hnutie zvané ekumenické.

Vzájomné zblížovanie a pochopenie sa však nemôže diať falošnou cestou, totiž obchádzaním pravdy, ktorú celú verne stráži pravá Cirkev Kristova. Najväčším prínosom ku vzájomnému pochopeniu je prehlbovanie náboženského života. Opravdivosť v radoch katolíkov bude tým najväčším dôkazom pre nekatolíkov a tiež dôvodom, aby zatúžili po plnej pravde a milosti ako ju uchováva katolícka Cirkev.

Každý veriaci katolík si musí byť vedomý svojej zodpovednosti a svojím dôsledným kresťanským životom svedčiť o Kristovi a jeho správnej ceste. Nadšenie pre Krista sa konkrétne prejavuje aktívnou účasťou na poslaní, ktoré on uskutočňuje skrze svoju Cirkev. Táto činnosť je tiež najväčším prínosom súčasnej dobe pri riešení problémov.

Poznámka:

Katechéza o Cirkvi je vieroučná, naväzuje na 2. Poslucháč nielen nadobudne správny pojem o Cirkvi a jej poslaní, ale dôkladnejšie si ujasní ako Kristus tu stále pôsobí, učí, posväcuje a vedie k večnému cieľu. V tento záver musí tiež vyznieť táto katechéza. Teda obnoviť sa v obdivnej, úctivej a oddanej láske ku Kristovi a vyvolať v poslucháčovi nadšenie pre Ježišovo dielo a snahu zapojiť sa do činnosti Cirkvi predovšetkým v apoštoláte. Katechéza má ukázať, ako sa láska k Bohu a blížnemu prejavuje skutkami a činnosťou.

Vyvolá v ňom snahu dôkladnejšie poznávať náuku Cirkvi, nájsť si spoločenstvo veriacich a považovať si za najväčšiu česť i povinnosť dávať tieto hodnoty svojmu prostrediu a to príkladom, porozumením, službou. Katechéza vyústi v rozhodnutie pre apoštolát.

Pokiaľ by to človek chcel len vedieť a nie uskutočňovať, nebol by tým vlastne oddaný Pravde a nechcel by sa tiež dať do je služby a tým nebol pravým kresťanom, človekom Kristovým. Apoštolát povedie človeka k hlbšiemu chápaniu Božích právd

a tým v ňom porastie nadšenie pre Kristovo riešenie života. Toto Kristovo riešenie ho povedie, aby sa s blíždymi o svojom úžasnom objave podelil.

6. CIRKEV

Ježiš Kristus je jediným Učiteľom a Majstrom života a tiež jediným Prostredníkom medzi človekom a Bohom. Je tu stále prítomný: ved' sám prehlásil: „Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“. Pôsobí tu stále ako za svojho pozemského života. K tomu pôsobeniu založil svoju rodinu, ktorú nazýva Cirkev.

Cirkev je tajomné spoločenstvo, živý organizmus, kde hlavou je Kristus a jeho veriaci tvoria telo. Toto telo nie je fyzické ani spoločenské (ako je organizácia alebo združenie). Má všetky prvky spoločenského tela a nadto má ešte živú dušu. Touto dušou, zjednocujúcou všetkých veriacich navzájom a s Kristom ako hlavou, je tretia Božská osoba – Duch Svätý. Kristus tu pôsobí ako hlava skrze svoje telo – skrze Cirkev a v Cirkvi. Z toho plynie poslanie Cirkvi: učí, posväcuje a vedie k večnému cieľu. Z toho je tiež jasné, že Cirkev sa nemôže odchyliť od pravdy, deformovať. Ved' jej neviditeľná hlava, Kristus, je Pravda sama a svoju Cirkev si vedie a riadi.

Kristus založil svoju Cirkev ako viditeľnú inštitúciu, ako zariadenie ku spáse. Dal jej svoju ústavu: založil ju na apoštoloch a za viditeľnú hlavu ustanovil Petra ako svojho námestníka. Nástupcami apoštolov sú biskupi a tí spoločne s pápežom riadia Cirkev. Všetci veriaci tvoria Boží ľud, pretože údom Cirkvi sa stáva človek novým zrodením, svätým krstom, kde je prijatý do rodiny Božej ako adoptované dieťa.

Kristus založil len jednu Cirkev. Teda jej jedna Cirkev môže byť tá pravá. A tou pravou je tá, ktorá verne zachováva všetko, čo Kristus ustanovil. Teda Kristovu ústavu: na čele má priameho nástupcu sv. Petra – rímskeho biskupa a priamych nástupcov apoštolov – biskupov, s pápežom zjednotených. Ďalej je Cirkev svätá: má učenie a prostriedky vedúce k vrcholnej dokonalosti, svätosti a má tiež nespočítateľné množstvo hrdinov viery a lásky, svätcov a mučeníkov. Ďalej je Cirkev všeobecná=katolícka: je pre všetkých ľudí, pre všetky národy, aj doby. Je tiež vnútorne i navonok jednotná: má jednotu viery, lásky a vedenia.

Cirkev je jedinečný útvar v dejinách. Hlása Krista, jeho náuku a milosť. Prešla a tiež prechádza veľkými skúškami. Prvé tri storočia bola prenasledovaná krvavo. Roku 313 dostala slobodu. Po rozpadnutí Západnej rímskej ríše získava pre Krista nové národy a prináša im súčasne mravný a duchovný i spoločenský rozvoj. Východná ríša rímska sa v 11. stor. odtrhla od jednoty kresťanov a carihradskí patriarchovia strhli do rozkolu východných Slovanov. Nazývajú sa pravoslávni. Na Západe sa v 16. stor. za reformácie oddelila polovica nemeckého národa a strhla k odporu aj severské národy. V súčasnej dobe je snaha o vzájomné porozumenie a zblíženie s odlúčenými kresťanmi – ekumenické hnutie.

Dejiny Cirkvi sú dejinami hrdinov viery a lásky, ale tiež dejinami odpadlíkov. Cirkev svoje učenie nemusí opravovať, avšak úroveň súčasných kresťanov je potrebné neustále pozdvihovať. Cirkvi sú vytýkané mnohé chyby, zvlášť z minulých dôb. V týchto výčitkách je mnoho neznalosti z histórie a tiež zovšeobecňovania chýb jednotlivcov. Isteže sú a boli kresťania povrchní a nedôslední, a tí spôsobujú Cirkvi hanbu. Cirkev sa snaží pozdvihnúť úroveň veriacich ako sme toho svedkami v súčasnej dobe. Je však treba byť spravodlivým pri posudzovaní a porovnávaní

napr. súčasná Cirkev a súčasné štáty v dnešnej dobe.

Cirkev vykonala a koná nesmierne mnoho pre zušľachtenie človeka. Veriaci ju nazývajú: Svätá Matka Cirkev. Od nás jej patrí hlboká úcta a oddanosť. Patríme do veľkej rodiny Kristovej, ktorá plní veľké Kristovo poslanie v ľudstve. Hlásime sa k obrovskému počtu mravných velikánov, do ktorých rodiny chceme patriť aj my. Preto tiež cítime zodpovednosť za dnešný stav Cirkvi a chceme okolo seba šíriť pravdu a lásku Kristovu. Isteže nás bolí každé pohoršenie, ktoré dáva nedôsledný veriaci, kňaz alebo niekedy v dejinách i biskup. Chyby veriacich nezastierame, ale tak isto žiadame, aby bola uznaná mravná veľkosť tých verných a dôsledných kresťanov, ktorí spôsobujú, že Cirkev je veľkým prínosom pre ľudstvo. „Kto nemá Cirkev za Matku, nemá Boha za Otca“ (sv. Cyprián, 4. st.).

7. Kresťanský životný štýl

Táto katechéza je morálna, nadväzuje na 4. a chce ukázať správny postoj. Žiaľ, mnoho ľudí, ktorí sa považujú za kresťanov, chápu náboženstvo len v úzkom hľadisku zbožnosti, teda v náboženských úkonoch a nie ako všestranný životný prejav. Domnievajú sa, že stačí ku slušnému ľudskému spolunažívaniu, ktoré je opreté len o prirodzené pohnútky, pridať modlitby a bohoslužby, aby sa človek stal kresťanom. Väčšinou títo ľudia veľmi ľahko prijímajú názory svojho prostredia, ktoré sú však len pozemské a svetské a nesprávne.

Zvlášť starší nedokážu pochopiť veľkú zmenu prostredia, v ktorom žijú. Akoby sa stále domnievali, že mravné defekty okolo nich sú len výstrelkami jednotlivcov a že ľudia majú na svet kresťanské hľadisko, ktoré v detstve týchto starších ľudí bolo akýmsi prirodzeným postojom /samozrejme, že bolo vypestované kresťanstvom/. Svet v ktorom vyrastali, bol ešte dosť veľa ovplyvňovaný kresťanským svetonázorom. V ich detstve jediným spoločenským prejavom, ktorý počuli, bola nedeľná kázeň.

Koľko dnes počujú ľudia prejavov? V rozhlase, televízii, tlači. A to všetko človeka ovplyvňuje. To všetko k tomu ešte nepočíta s kresťanstvom, naopak, je protikresťanské. To, čo pôsobilo na ich vnútro v detstve a dospievaní už nemá vplyv na ich vnukov. Preto i pôsobenie starších veriacich na najmladšiu generáciu nie je vždy úmerné ich snahe. Je to aj preto, že nepočítajú so všetkými vplyvmi, ktoré na dnešného človeka pôsobia a nevedia ani na ne správne reagovať.

Mnohokrát sa stáva, že títo starší ľudia ľahko podliehajú súčasnému prostrediu a vidia podstatu náboženského života len v úkonoch zbožnosti. V skutočnosti sa však postoj kresťana zásadne líši od postoja nekresťana.

Hlavným postojom kresťana je oslava Boha – a to každým svojím prejavom. Cieľom všetkého jednanja u kresťana je Boh. U nekresťanského postoja je si cieľom on sám, jeho blahobyť, jeho osobný záujem.

Je nutné ukázať vznešenosť, ušľachtilosť a praktickosť kresťanského postoja tak, aby poslucháč nemal dojem, že sa musí príjemných vecí iba odriekať. Poukázať na to, že keď sa kresťan niečoho zrieka, tak preto, aby niečo omnoho cennejšie získal. Nejde teda o stratu, ale o zisk. Ide nám o trvalé šťastie a nie o pomíňajúci pôžitok a lebo úžitok.

Je samozrejmé, že Učiteľom správneho kresťanského životného štýlu je sám Ježiš Kristus. Naväzujeme na predchádzajúce katechézy a predovšetkým na ochotu nechať sa viesť Kristom, ktorý nás svojou láskou a obetou presvedča o pravdivosti svojich slov a správnosti svojej cesty.

V tejto katechéze ide o to, aby si poslucháč osvojil ušľachtilý postoj k životu a chcel svoj život naplniť mravnou veľkosťou, nech žije v akomkoľvek prostredí a postavení. Kresťan odmieta nízke chápanie života, úžitkovosť, požívačnosť, karierizmus a jasne vidí ideál v Kristovi.

Najväčšou pomocou k správnej orientácii bude:

1. Prežívanie liturgického roka a sv. omše ako obety Kristovej;
2. Spoločenstvo veriacich;
3. Sebadisciplína ako prejav oddanosti Kristovi;
4. Dôkladná a primeraná znalosť Kristovej náuky;

5. Pravidelné prijímanie sviatostí, zvlášť sv. spoveď, sv. prijímanie;
6. Spolupráca vo farnosti.

Je to tak trochu spoločenská stránka kresťanstva, kedy človek prejavuje svoju vieru svojím postojom, vplyvom, činnosťou: Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach.

I. Prežívanie liturgického roka.

Každý súhlasí, že sme stvorení pre radosť. Radosť je základný rozmer ľudského života. Vieme však, že v živote sa často ozýva aj bolesť. Bolesť všetkého druhu, teda utrpenie je potrebné zvládnuť, aby nám neodňala radosť, ale skôr aby našu radosť prehĺbila. A je tu ešte tretí rozmer: človek je povolaný v živote víťaziť a nie prehrávať. Musí byť uchvátený životom a nie deprimovaný smrťou. Človek tu nie je nato, aby nakoniec umrel a tým definitívne skončil, ale na to, aby žil a to žil bez konca, večne.

To sú teda tri rozmery vnútra človeka: radosť, bolesť a nadšenie /víťazstvo/, podobne ako sú hmotné rozmery: dĺžka, šírka a výška. Vnútorou dĺžkou je radosť, šírkou je bolesť a výškou je nadšenie. Preto Cirkev ako Matka a Vychovateľka nám určuje v priebehu roka vždy určité obdobie trvajúce približne 50 dní, aby sme si jednotlivý rozmer uvedomili, prežili a upevnili.

Prežívame túto skutočnosť na živote ideálneho človeka, pravého človeka, Ježiša Krista. V priebehu jedného roka nám dáva Cirkev prežívať celý Kristov život a jeho náuku. Tomuto prežívaniu hovoríme liturgický alebo cirkevný rok.

1. Predovšetkým je to otázka radosti. Hovorili sme si o nej pri prvej katechéze. Kristus nazval svoje učenie radosťou, evanjelium, radostná, dobrá zvesť. Skutočná radosť pramení len z jedného zdroja a tým je láska. Vrcholná radosť môže byť len z takej lásky, ktorá nás nemôže sklamať a nikdy opustiť.

Tou láskou je láska lásky – Boha, ako absolútnej bytosti. Boh, akord vrcholného dobra, pravdy a krásy nás nemôže nikdy sklamať, nikdy nemôže byť iný, než je. Boh k nám prichádza, vteľuje sa, stáva sa človekom a my to prežívame na Vianoce. Boh vzal na seba náš život, naše ťažkosti, naše utrpenie, stal sa jedným z nás. Je to úžasný dôkaz jeho lásky k nám. Nás má z tejto skutočnosti naplniť a zaplaviť radosťou natoľko, že z toho prežívania radosti budeme stále žiť.

Psychologicky radosti predchádza túžba. A tak nám Cirkev dáva pred Vianocami štyri Adventné týždne príležitosti, aby sme si premysleli, po čom túžime. Túžim po užšom zblížení s Dobrom Pravdou, Krásou, s Láskou živou, teda s Bohom?

V tomto období sa treba očistiť vo svojej túžobnosti. Až potom je človek pripravený prežívať hlbokú radosť z lásky Boha k nám. Obdobie radosti prežívame až do polovice januára, takže okruh vianočný spolu s Adventom trvá približne 50 dní.

Človek žijúci bez Krista predsa len niečo z toho tuší. Prežíva však len citovú stránku, ktorá mu však veľmi rýchlo vyprchá. Stredom takých Vianoc bez Krista je slávnostná večera, ktorá sa neraz prejavuje ako národný deň jedla. Darčeka už nie sú skutočnými darčekom, ale praktickými vecami, ktoré sa schovávajú k odovzdaniu pod stromček.

Zostal len rámeček, často bezobsažný. Skutočnú radosť chcú vidieť len u malých detí, ktoré ešte dokážu žasnúť, hoci najviac radosti potrebuje dospelý človek, pretože zažije vo svojom prostredí pracovnom, spoločenskom a neraz i rodinnom len málo

lásky, ktorá je predsa len jediným zdrojom radosti. Dospelý už toho toľko od ľudí neočakáva a keď nemá za priateľa Krista, nemá nikoho by čakal pravú lásku a radosť.

Veriaci človek naplnený radosťou z toho, že Syn Boží sa stal jeho bratom, je neobyčajne vnútorne upevnený a posilnený. Vianočnú radosť nesmie kresťan nikdy pustiť zo zreteľa a Dieťa Ježiša si uchováva vo svojom srdci. Matka Kristova, Panna Mária nám bude stále ako Madona svoje Dieťa ukazovať a podávať.

2. V živote je však i bolesť. A to nielen fyzická, ale aj vnútorná, sklamanie, pohrdanie, ponížovanie, útlak... Celý problém bolesti a dokonca i smrť nemožno obísť. Je nutné ho premyslieť a vedieť riešiť. Cirkev nám na to dáva 50 dní. Je to pred jarou a hovoríme tomu Pôstna doba.

Pred nami bude Kristus trpiaci a umierajúci. Od neho sa budeme učiť zvládnuť bolesť a z nej prameniacci zármutok. Budeme sa učiť niesť svoj kríž a vyťažiť zo správneho postoja k nemu čo najviac sily. Predovšetkým je nutné vidieť trpiaceho Krista a dôvod prečo trpí. Je to len z lásky k Otcovi, aby mu dal primerané zadostučinenie a z lásky k nám, ľuďom, bratom a sestrám, aby za nás priniesol obeť.

U Krista máme pre seba objaviť hlboký zmysel bolesti. Je to jednak skúška zdatnosti, príležitosť osvedčiť sa v protivenstve, vyskúšať sa a ďalej je to možnosť prejaviť lásku Bohu a ľuďom podobným spôsobom, ako náš Majster. K pochopeniu a prehĺbeniu správneho postoja od rozsudku až po pohreb, aby sme na ňom a skrze neho riešili svoje ťažkosti a bolesti. Učíme sa pochopiť, čo je obeť. Chceme ísť v živote s Kristom a to trpiacim z lásky k nám a za nás.

Aký zmysel má bolesť v mojom živote? Je treba si dať na túto otázku správnu odpoveď. Aký zmysel má smrť človeka? Ježiš odpovedá: Dokonané je. On splnil svoju pozemskú úlohu. Dodáva: Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha. Smrť znamená: prídem k Otcovi a poviem – tu som. Takto na túto otázku odpovedá príslušník trpasličieho kmeňa Pygmejov, a to nepozná Krista.

Čo potom kresťan?! Pri všetkom svojom utrpení sme si vedomí, že našu bolesť pred nami omnoho bolestnejšie prežil náš brat Ježiš Kristus. Asi ako matka pri postieľke svojho chorého dieťaťa často trpí viac, ako dieťa, pre svoju lásku k nemu. Ježiš dávno pretrpel našu bolesť a nám dáva len menšiu časť, ktorá je pre nás znesiteľná. Ježiš nás predsa miluje oveľa viac, než je toho schopný ktorýkoľvek človek na svete.

3. Človek je však určený k životu a nie k smrti. Ježiš víťazí nad smrťou a človek skrze Krista víťazí v živote nad smrťou mravnou, teda hriechom a dôjde skrze víťazného Krista do stavu trvalého víťazstva, zvíťazí aj nad smrťou fyzickou, vstane zmŕtvych. To všetko nám dáva Cirkev prežívať v dobe Veľkonočnej.

Zase tu máme 50 dní, aby sme si premysleli a prežívali od Bielej soboty do Turíc skutočnosť Kristovho víťazstva a s ním aj nášho víťazstva. Chceme a máme žiť víťazne. Tento víťazný zážitok nám späťne posilňuje našu vianočnú radosť a dáva nám silu v utrpení, ktoré sme mali v Pôstnej dobe správne pochopiť.

Počas ďalšieho pol roka nám Cirkev predkladá Kristovu náuku. Kristus je pred nami vo svojom verejnom pôsobení a my takto pripravení budeme jeho zámyery lepšie chápať. Počas liturgického roka slávime aj ďalšie slávnosti. Predovšetkým jedinečný vzor kresťanského života – Pannu Máriu a hrdinov viery, svätých. Sú nám

veľkým povzbudení. My stále slávime, neveriaci majú len voľno.

Zvláštnu úctu venujeme našim patrónom: sv. Cyril a Metod, sv. Vojtech, sv. Andrej-Svorad a Benedikt, sv. Ján Nepomucký, sv. Košickí mučeníci, sv. Pavol Peter Gojdič, bl. Zdenka... ktorých vplyv je trvalý a veľký.

Ďalším okruhom je doba jedného mesiaca. Okolo prvého piatku sa zastavíme a zhodnotíme uplynulý mesiac po stránke nášho duchovného úsilia a stanovíme si úlohy na budúci mesiac. Toto zastavenie spájame so sv. spoveďou a sv. prijímaním. Tento časový úsek je psychologicky významný a veľmi praktický.

Týždeň je okruh pracovný. Jeden deň, piatok, je dňom kajúcnosti: postíme sa a to nielen v jedle. Sobota je dňom rekreačným.

Nedeľa, Deň Pána ako deň stretnutia sa s Bohom a to vo sv. omši v spoločenstve bratov a sestier. Nedeľná sv. omša je stredobodom celého týždňa. Nestačí len niekde si zájsť na sv. omšu, je treba pravidelnej účasti tak, aby sme sa bližšie stretávali s tými stými ľuďmi a tak upevňovali farské spoločenstvo.

Každý deň je obrazom života: z nočného spánku sa prebúdžeme do uvedomelej služby Bohu a večer zasa upadáme do spánku. Každý deň chceme prežiť tak, aby bol vzorným a mohol byť pre vnútorné hodnotné prežitie v láske, zvečnený.

II. Spoločenstvo veriacich.

Kresťania sa musia navzájom poznať, stretávať, pomáhať si a povzbudzovať sa. Beda osamelému. Samotu vyhľadáваме, ale osamelosť odmietame. Nenechajme v osamelosti ani svojich blížnych. Nemožno dôjsť spásy bez lásky k blížnemu, ktorá sa prejavuje spoločenstvom. Navzájom si znášajte bremená a tak splníte zákon Kristov. Individuálne kresťanstvo je zbožná sebeckosť.

III. Sebadisciplína.

Základný Kristov postoj znie: Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nech ma nasleduje. Sme si vedomí, že v nás je náklonnosť k zlému a že treba svoje túžby zvládnuť a usmerniť. Človek žijúci bez viery v Krista nepočíta s touto skutočnosťou a neraz vyhovuje svojim žiadostiam, pokiaľ to neohrozuje jeho zdravie. Niekedy ani tento ohľad nerešpektuje. Chce si dopriať, pretože na to má. Ale žiadostivosť pôžitkov je väčšia než sú možnosti človeka, a tak vlastne žije trvale neuspokojený. Ako veľmi je potrebná a praktická požiadavka pôstu. Totiž odriekania si dovolených vecí za tým účelom, aby sa človek zdokonaľoval a stal sa pánom seba a tým nadobudol viac pokoja a radosti z lásky prejavenej dobrovoľnou obetou. Žijeme hodnotne nielen z Kristovej obety, ale tiež z vlastnej obety, ktorou sa pripodobňujeme svojmu Majstrovi. Takto budeme pripravení znášať všetky životné ťažkosti a utrpenia.

IV. Náboženské vzdelávanie.

Najstaršej generácii žijúcich kresťanov stačili v ich dospievaní kresťanské znalosti, pretože prostredie vytvárané kresťanským zmýšľaním ich formovalo a posilňovalo. Dnes je tomu inak, prostredie je kresťanskému hľadisku v mnohom nepriateľské. Okolo je plno nepriateľskej propagandy po stránke vieroučnej, mravoučnej, životnej orientácie. Preto je nevyhnutné mať solídne znalosti viery a stále si ich dopĺňať. Nielen vedomosti, sústavné čítanie Nového zákona je nutnou stravou, aby sa viera stala životom, nielen názorom. V nepriateľskom prostredí potrebujeme svoju vieru odôvodniť sebe aj druhým a to nejde bez primeranej znalosti a praxe. Spoločenstvo kresťanov si musí v tomto smere pomáhať.

V. Sviatosti.

Najdôležitejšou zostáva pomoc Božia vo sviatostiach. Pravidelne pristupovať k sv. spovedi, kde si kresťan zistí, aký je stav duchovného života, zaujme správne stanovisko a úprimným vyznaním, ľútosťou a predsavzatím sa zdokonaľuje. Mnohí podceňujú pravidelnú a častú spoveď a tým sa značne oslabujú. Je to jedinečný prostriedok k duchovnému zdraviu. Prijímanie Pánovho Tela je úžasným stretnutím sa s Kristom, bratom, ktorý nám dáva svoj život a vedie nás stále bližšie k cieľu. Vzťah kresťana k Eucharistii je merítkom jeho náboženského života.

VI. Spolupráca.

Kresťan si je vedomý, že nemôže dôjsť večného cieľa bez lásky k blížnemu. Láska musí byť nielen prajná, ale predovšetkým účinná, prejavovaná skutkami. Preto sa kresťan usiluje o spoluprácu s kresťanmi s ktorými sa stretáva vo farskom spoločenstve. Tu je pre každého dostatočný priestor; osobná pomoc pri oprave alebo úprave či výzdobe kostola, fary, spevokol, služby pri bohoslužbách, spoločenstvá, cez rôzne formy pomoci až k odbornému katechizovaniu. Nutným je správny postoj aktívnej apoštolskej spolupráce s kňazom i veriacimi.

Na záver si znova pripomenieme stanovisko kresťana;

jeho životnou náplňou je:

1. oslava Boha;
2. Kristove záujmy;
3. spása blížnych, zvlášť s ktorými sa stýka.

Človek oddaný len pozemským záujmom má za stred života seba alebo len ľudské záujmy. To neprináša skutočné uspokojenie a z toho pramení trvalá nespokojnosť. Kresťan si je vedomý, že: Nespokojné je srdce človeka, kým nespočinie v Bohu. Len Kristov štýl, čo je život naplnený láskou k Bohu a ku všetkému Božiemu dielu prináša a sprostredkuje pravý, dôstojný ľudský život.

7. KREŠŤANSKÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Ježiš Kristus je náš Majster, dokonalý človek. Naše zdokonaľovanie sa uskutočňuje nasledovaním Krista. Celý život Kristov prežívame behom jedného roka. Nazývame to cirkevný alebo liturgický rok. Prežívame nielen Kristov život a jeho pôsobenie, ale prežívame i svoje vlastné vnútorné rozmery, a to:

1/ Vianočný okruh: je to obdobie radosti. Obdobie štyroch nediel pred Vianocami sa volá Advent = Príchod. Prežívame túžbu ľudstva po vykúpení, podobne ako kedysi pred Kristom v Starom Zákone. My sami chceme túžiť po zušľachtení a zblížení s Bohom. Vianoce - vlastná vianočná doba je prežívanie radosti z lásky Božej k nám, že Boh prišiel na svet v ľudskom tele. Radujeme sa, že Boh je účastníkom nášho a my skrze vteleného Boha sa stávame účastníkmi Božieho života. Prežívame Kristovo poslanstvo ako radosť. Skutočná radosť pramení však len z lásky. Chceme to prežívať vo vianočnej dobe tak hlboko, aby v nás radosť zostala natrvalo, napriek všetkým ťažkostiam, bolestiam, zármutkom skúškam.

2/ Veľkonočný okruh: v predjarnej dobe prežívame Kristovo utrpenie. Jeho obeť za nás. Kristus nás učí svojím príkladom zvládnuť bolesť. Učíme sa u neho pochopiť zmysel bolesti a obeti. Je to Pôstna doba. V tejto dobe sa kresťan snaží prinášať viac dobrovoľnej obety a disciplíny. Pôstna doba vrcholí Svätým týždňom,

kedy prežívame Kristovu smrť. Kristovo utrpenie sa mení v nesmierne víťazstvo, a to prežívame na Veľkú noc. Kristus zvíťazil a učí aj nás zvíťaziť nad mravnou nízkosťou a žiť novým životom, životom Božích detí. Vnútorným obsahom veľkonočnej doby je nadšenie. Je to súzvuk obdivu, úcty a skláňania sa pred Kristom ako víťazom a naším Vykupiteľom.

Veľkonočný okruh sa uzaviera slávnosťou Zoslania Ducha Svätého. On má v nás trvalo pôsobiť, aby sme Kristovo hľadisko premietali do celého života. Toto pôsobenie Ducha Svätého vo vnútri človeka, čiže milosť je potom náplňou celého obdobia až do nového cirkevného roku.

Obdobie jedného mesiaca si možno pomerne dobre v mysli premietnuť, čo sme vo svojej mravnej snahe dokázali. Obyčajne na prvý piatok v mesiaci si konáme obnovu zakončenú svätou spoveďou a prijatím sviatostného Krista. Týždeň je okruh pracovný a vrcholí nedeľou. V týždni je piatok dňom kajúcnosti, sobota dňom rekreácie a nedeľa dňom sviatočným – dňom Pána. V nedeľu sa zúčastňujeme omšovej obeti a venujeme viac času a pozornosti mravnej a duchovnej oblasti. Deň je stručným obrazom života. Začíname ho tým, že celý deň zverujeme do Božej starostlivosti a vyjadrujeme ochotu celý deň prežiť ku cti a oslave Božej. Deň uzatvárame zhodnotením, kontrolou, poďakovaním, prosbou o odpustenie a ďalšiu pomoc. Tak sa snažíme riadiť život a nenechať sa strhávať prostredím a okolnosťami.

Počas roka slávime pamiatku, význam a príklad kresťanských hrdinov – svätých. Mimoriadnu úctu preukazujeme predovšetkým Matke Božej, Panne Márii. Sme si vedomí, že v nás stále zostáva náklonnosť k zlému. Je teda treba sústavnej disciplíny, sebazaprenia. Denne je treba víťaziť nad ľúbivosťou a zmyslovosťou, ktorá sa snaží strhnúť nás až do zmyselnosti. Túto snahu víťaziť vyjadrujeme slovom pôst. Pôstnym dňom je piatok, kedy si odpierame mäsité pokrmy alebo ako náhradu iné pôžitky. Dňami prísneho pôstu sú: Popolcová streda a Veľký piatok.

Kresťan žije v spoločenstve priateľov rovnako zmýšľajúcich. Jednotkou kresťanského spoločenstva je farnosť. Je potrebné pre toto spoločenstvo niečo konať, rovnako ako pre údržbu a okrasu kostola a bohoslužieb. Mravnou povinnosťou je sústavné náboženské vzdelávanie, aby si kresťan osvojil mravnú istotu a pravé kresťanské sebedovetie. Predovšetkým vo vlastnej rodine vytvárať kresťanský spôsob života, modlitby, pravdivosti a lásky, aby radosť, pokoj a súlad harmonicky naplňali život. Život treba prežívať s Kristom v úprimnom priateľstve a oddanosti voči nemu, aby sme sa stále učili pravej láske, ktorá spočíva v pravdivosti, добрote a ušľachtilosti.

8. Osobnosť

Väčšina veriacich získala náboženské vedomosti v dobe svojej školskej dochádzky z vierouky, mravouky a trochu o Cirkvi a jej dejinách. Čo sa týka vlastnej formácie, bola to doba výchovy. V dospelom veku je však potrebná sebvýchova. Mnohokrát nevedia, ako na to. Modlia sa, prijímajú sviatosti, chodia na sv. omšu, ale ich život často nie je taký, aký by mohol a mal byť. Kristus žiada od nás predovšetkým život podľa evanjelia. Niekedy môže dôjsť k ochabnutiu. Je to akýsi determinizmus: ja som jednoducho taký a nič sa nedá proti tomu robiť. Ich povahové nedostatky a sklony im vadia v ľudskom spolunažívaní a vzniká z toho rozladenosť a môže to viesť k názoru, že ani náboženský život tu nepomôže.

Vina je tiež často v katechétoch, ktorí dokážu človeka viesť k sviatostiam, ale nedajú mu najnutnejšie poznatky k sebvýchove. V kňazských radoch sa prejavuje akýsi minimalizmus, stačí, že ľudia chodia do kostola a občas prijímajú sviatosti. Táto katechéza vedie k úsiliu o pripodobenie sa Bohu, čo je poslaním ľudského života na zemi. Tak ako záverom Desatora je 10. prikázanie: Nepožíadaš..., ktoré krotí a usmerňuje našu žiadostivosť a siedmy dar Ducha Svätého, bázeň Božia je motívom a zavŕšením predchádzajúcich, podobne tiež siedmy hriech: lenivosť je akýmsi vyvrcholením nepodobnosti s Bohom. Lenivosť sa najviac prejavuje v oblasti sebvýchovy.

Mnohí sa domnievajú, že vhodné spoločenstvo nadradí sebvýchovu. Avšak človek neurovnaný sa do spoločenstva nehodí, pretože je tam cudzím telesom a svoj negatívny vplyv tiež tam uplatňuje. Naša spása je našou prvoradou úlohou, ktorú za nás nik nemôže vykonať. Tiež z každej dobrej práce má človeka radosť a práve práca na sebe prispieva človeku k pokoju a radosti. Mnohí si myslia, že výchova je ukončená vstupom človeka do dospelého veku. Avšak dospelý človek dôjde postupne k názoru, že ešte nedospel tam, kam dospieť má. Poznáva, že má v sebe veľa nedostatkov. Buď nad nimi mávne rukou, rezignuje a prijme to ako nutnosť, alebo cíti, že by mohol byť iný, lež nevie ako na to. Táto bezradnosť sa prejaví aj vo výchove jemu zverených.

Pretože sa nevyzná v človeku, pokladá všeličo za vrodené, všeličo za vplyv doby a podľa neho sa s tým nedá nič robiť. Ľudia sú vďační, keď im ukážeme správnu cestu a naučíme ich vhodne postupovať pri vytváraní osobnosti. Ako zo semienka vyrastá rastlina, podobne z osoby má sebvýchovou vyrásť osobnosť, človek s harmonicky rozvinutými schopnosťami a správne vyrovnaným životným postojom. Treba nadviazať na túto katechézu a pokračovať v ďalšom vzdelávaní a formovaní tým, že preberieme zásady životnej múdrosti a osobný ideál vytváraný hlavne sebazaprením a rozjímaním.

Boh dal človeku za úlohu, aby sa dokončil, zdokonalil. Poznáva, že mu mnoho chýba, že si musí ešte mnoho získať a osvojiť, a to predovšetkým hodnoty vnútorné. Prirodzená láska k sebe, chcieť totiž svoje vlastné dobro, je základom všetkej sebvýchovy. Kto nemá záujem o seba samého, ten nepokročí. Láska k sebe však nie je sebaláska. Sebaláska je nezriadené sebestvo, avšak láska k sebe je správny vzťah k sebe samému. Milovať znamená milovaného dostávať na vyššiu úroveň, alebo mu pomáhať na vysokej úrovni vytrvať. Týmto spôsobom milujeme aj seba. Snažíme sa seba samých dostať na vyššiu úroveň, teda zdokonaľovať sa.

Kresťanské hľadisko prikazuje milovať seba pre Boha. Sme dielo Božie a toto dielo je nám zverené k rozvoju a my máme túto úlohu svedomito plniť.

Ježiš hovorí podobenstvo o hrivnách zverených ľuďom, ktorí majú získať ďalšie hodnoty. Láska k hodnotám je podrobená poriadku. Ten si môže človek odvodiť z poriadku božej lásky. Boh miluje človeka viac, než ostatné nerozumné stvorenia. Svojho Syna miluje nevýslovne. Naša láska musí byť napodobením Božej lásky. Život nám je drahší než majetok, duša drahšia než telo, zdravie drahšie než krása, dobré svedomie drahšie než vonkajšia česť. Spása nám má byť drahšia než akékoľvek stvorené dobro. Milovať neznamená hovieť nižšej stránke našej prirodzenosti, ale používať ju k vzostupu. Obetujem nižšie, aby sa mohlo plne rozvinúť vyššie.

1. Sebavýchova.

Nik nesmie zostať takým, akým sa narodil. Musí sa povzniesť, zušľachtiť a pretvoriť, z osoby sa má stať osobnosť. Osobou sa človek rodí, má svoju samostatnosť, rozumnosť, nezávislosť, ale osoba je darom, úlohou. Nik sa nemôže zdokonaľovať podľa, ale podľa vyššieho ideálu. A ten ideál, podľa ktorého sa má človek rozvíjať, je v Bohu. Boh stvoril človeka no svoj obraz. Človek sa stáva osobnosťou, keď vedome napodobňuje Boha. Boh je Dobro samo, samá Pravda, i samá Krása. Človek sa stáva osobnosťou, pokiaľ sa snaží o pravdu, dobro a krásu. Kresťan nachádza osobnosť, pretože hľadá Boha. Kristus prehlasuje: kto stratí svoju dušu /svoje ja/, nájde ju. Kresťan stráca svoju dušu, vzdáva sa svojho ja, svojho sebecka a nahrádza ho Božím ja. V človeku potom vládne Dobro, Pravda, Krása a človek je v službách tejto trojice. Základom sebavýchovy je vyladenosť na akord dobra, pravdy a krásy, na akord lásky. Vždy a vo všetkom, za všetkých okolností bez výnimky musí človek nechať v sebe znieť tento akord a len ním môže zvládnuť a usmerniť v sebe všetky oblasti.

2. Prirodzené základy sebavýchovy

Každý človek má celý rad vlastností, ktoré si prináša na svet a o ktorých sa hovorí, že sú vrodené. K nim pristupujú vlastnosti získané výchovou a prostredím, v ktorom vyrastá. Súhrn týchto vlastností nám dáva temperament, povahu. Je to určité zladenie ľudskej prirodzenosti. Sú dva základné druhy temperamentu: cyklotymný – vyznačuje sa kludom; a schyzotymný – vyznačujúci sa nekludom. Väčšinou je povaha zmesou týchto dvoch, kde prevláda určitá dominanta. Temperament je spôsob, ako sa prejavuje bytosť človeka vo svojej telesnej a duševnej výstavbe. Je to spôsob, ako človek reaguje, cíti, zmýšľa, jedná a to na základe vrodenných a získaných vlastností. Temperament nie je nezmeniteľný.

Nad všetkými vlohami a vlastnosťami človeka stojí vôľa človeka. Tá ovláda a usmerňuje. Je nutné poznať seba, svoju povahu, svoj spôsob reagovania, zmýšľania a jednania, usmerňovať a viesť svoju povahu správnym rebríčkom hodnôt, dávať prednosť vyššiemu pred nižším. To je známkou charakteru. Charakter nie je súčasťou osoby ako napr. povaha. Nie je to nič vrodené, je to dielo sebavýchovy. Je to znak mravnej osobnosti, je to niečo, čo je spoločné všetkým činom určitého človeka. Charakter nie je nič nezmeniteľné. Niekoľko sa napr. stal iným človekom. To znamená, že zmenil svoj charakter, spôsob hodnotenia. Najlepším dôkazom sú náboženské obrátenia. Temperament sa nezmenil, ale spôsob hodnotenia áno.

A, Sebapoznanie.

Už pohania boli presvedčení o dôležitosti sebapoznania. Kresťanskí majstri duchovného života poznávanie seba zdokonalili. Nazývame to zvláštne spytovanie svedomia. Je vhodné predovšetkým pre ľudí, ktorí sa rozišli s ťažkými hriechmi, žijú v milosti Božej, majú však všedné hriechy, zlé náklonnosti a rôzne nedokonalosti. Všetky tieto chyby nemožno odstrániť naraz, ale postupne jednu za druhou. Keď bojujeme opravdivo aspoň proti jednej chybe, bojujeme tým prakticky proti všetkým, pretože posilňujeme tak vôľu, nadobúdame väčšie schopnosti premáhať zlo v sebe, získavame mravnú silu a predtuchu konečného víťazstva.

B, Dôvera v Boha.

Povinnosťou človeka je nielen bojovať proti zlu, ale usilovať aj o dobro. Predovšetkým je treba v Dobro veriť. Zlo je nedostatok povinného dobra a je premožiteľné. To dobro bolo kedysi v prvom človeku pred prvým hriechom. Duša je oslabená, zranená, zatemnená prvotným hriechom. Nie je schopná bez Krista a Božej milosti dôjsť spásy. No Boh nás posilňuje, pomáha nám, dáva nám svoju milosť.

C, Sebavláda.

Úlohou sebvýchovy je tiež riadiť a ovládať i nižšiu stránku ľudskej prirodzenosti. Je to jednak oblasť živočíšna, predovšetkým pud potravný a pohlavný a jednak oblasť emočne zmyslová. V tejto oblasti sú činné prudké a slepé sily, ktoré nazývame vášne. Keď sú správne riadené a zušľachťované, usmerňované k vyšším cieľom, prinášajú mnoho úžitku. Základom je sklon tiahnutia, čiže láska v najširšom zmysle slova. Prejavuje sa pocitom /afekt/ a snahou /tendencia/. Poznáme trojaký druh tiahnutia v človeku:

1. láska prirodzená - živočíšna;
2. láska zmyslová – oblasť zmyslov a citov;
3. láska rozumová.

Láska je sklon základný: predmetom lásky je dobro. Keď je dobro vzdialené, vzniká túžba. Keď láska dosiahne dobro, vzniká radosť.

Opakom dobra je zlo. Od zla sa láska odvracia odporom a nenávisťou. Vzdialenému zlu čelí láska únikom. Keď sa nepodarí láske zlo odvrátiť, vzniká zármutok.

Sú i dobrá ťažko dosiahnuteľné. O ne láska usiluje vznetmi a výbojmi. Ich účelom je prekonať ťažkosti. Keď je neľahké dobro dosiahnuteľné, rozvíja sa naše nádeje. Keď však je nedosiahnuteľné, vzniká beznádej, zúfalstvo.

Veľké zlo sa javí buď ako premožiteľné a potom budí odvahu; alebo nepremožiteľné a vyvoláva strach. Proti veľkému a nevyhnutnému zlu sa bráni láska hnevom.

Láska /tiahnutie/, túžba, radosť – vzniká vzhľadom k dobru.

Odpor, únik, zármutok – vzniká vzhľadom k zlu.

Nádej, beznádej – vzniká vzhľadom k neľahkému dobru.

Odvaha, strach, hnev – vzniká vzhľadom k veľkému zlu.

Hybnou silou je láska. Vášne nás vedú takmer samočinne k zmyslovým dobrám. Úlohou sebvlády je nie udusiť ich, ale podrobiť ich vznešeným cieľom a zamerať správnym smerom. Tieto tiahnutia samé osebe nie sú ani dobré ani zlé, je to vybavenie človeka. Vášne zvládnuté a pretvorené prospievajú, neobmedzené a nezvládnuté škodia. To preto, lebo človek má prirodzenosť porušenú následkom

dedičného hriechu. V človeku je náklonnosť k hriechu, ktorú musí usilovne a vedome premáhať. Zvládnuté vášne sú potom veľkou hybnou silou a pohnútkou pre vôľu. Vášne sa podobajú živelným silám: napr. oheň v kachliach prospieva, ale na streche škodí; voda v priehrade je užitočná, ale povodeň všetko ničí.

Sebaovládanie je teda vedomé podriadenie pudových síl mravnému úsiliu o osobnosť. Je základný rozdiel medzi potlačovaním vášní a sebaovládou, ktorá ich pripúšťa ako súčasť vlastného ja a dostáva ich pod svoju moc. Vnútorňý pokoj nedosiahneme tým, že vášne zavrhneme, ale tým, že ich poznáme a zušľachtíme.

4. Vzdelanie

Vzdelaním sa zdokonaľuje to, čo tu je ako látka. Človek je látka, mravný ideál je forma, ktorá látku zdokonaľuje. Kresťanstvo formuje človeka celého a to s jeho túžbou po nadprirodzenom živote. Predmetom vzdelania je celý človek s dušou i telom, človek ako jednotlivec i ako člen spoločnosti, so všetkými silami a schopnosťami ducha, srdca, vôle i citu. Pravé vzdelanie je celistvé a to vyžaduje poriadok a stupnicu hodnôt. Tu platí:

a, duchovné hodnoty stoja nad zmyslovými;

b, v oblasti duchovných hodnôt majú prvenstvo hodnoty mravné /srdce/, stoja vyššie než hodnoty logické /veda/ a estetické /umenie/;

c, najvyššie hodnoty sú náboženské, pretože v nich majú základ všetky ostatné.

Podľa toho je možné stanoviť poradie výchovných hodnôt: náboženstvo, mravnosť, veda, umenie. Náboženstvo musí byť princípom každej výchovy. K Bohu, ktorý je láska, sa máme priblížiť celou osobnosťou vyladenou do akordu lásky, teda pravdy, dobra a krásy. Následkom dedičného hriechu nie je v nás táto vyladenosť a tak je nutné práve o ňu sa snažiť. Rozum je zatemnený, vôľa naklonená k zlu, city nedisciplinované. K pravde sa môžeme prepracovať len srdcom, teda celkovým vyladením na akord pravdy, dobra a krásy. Treba opustiť otroctvo zmyslov a cez púšť rozumu vojsť do raja srdca. Zmyslové poznanie je nedostačujúce. Rozumové je suché, mrazivé, je to púšť. Poznanie srdcom, správne vyladeným, ktoré správne používa rozum a vôľu, nás privádza k pravde a skutočnosti. V človeku rozhoduje a stanoví cieľ srdce, rozum hľadá cestu k cieľu, určenému srdcom a vôľa používa prostriedky vybrané rozumom na to, aby dosiahla, uskutočnila cieľ.

Sme svedkami preceňovania vedy, všetko je robené akosi vedecky. Avšak človek sa nedá vyriešiť len vedou. Pravé ľudské hodnoty nemožno získať len rozumom. Napr. A. Einstein prehlasuje: Problém XX. storočia nie je atómová bomba, ale ľudské srdce. A. S. Exupery v Malom princovi hovorí: Rozum je natoľko dobrý, nakoľko slúži srdcu!

Keby človek vrcholil rozumom, musel by mať strašný pocit menejcennosti a neschopnosti, pretože vedeckých poznatkov je toľko a tak ich pribúda, že nik ich nie je schopný si osvojiť. Keď však človek vrcholí srdcom, je ideálom nie vedec, ale svätec. Teda človek, ktorý sa dal celkom preniknúť láskou a celý sa dal do služby lásky. A toto je schopný každý človek. Každý takto môže a má byť vzdelaný, veľký. Veda je sústava poznatkov usporiadaných podľa zásad dostatočného dôvodu. Pravda je však viac než poznatky. Pravda sú ozajstné prežitky, to čo sme prežili, skutočným životom a nie len to, čo vieme.

V úsilí o rozvoj osobnosti stojí človeku v ceste mnoho prekážok. Je to bol

medzi láskou a sebaláskou – sebecťou. Naša sebaláska si žiada uspokojenie, avšak cieľom nie je mravná veľkosť. Človek je lákaný a pokúšaný. Je to sedem úskalí, kde by mohol stroskotať mravne: pýcha, lakomstvo, smilstvo, závišť, nestriednosť, hnev, lenivosť. Je to sedemhlavý drak, ktorého srdcom je sebecť. Pokúša nás i prostredie a zlí ľudia: niečo zlé hlásajú, doporučujú, svojím hriešnym jednaním dávajú podnet ku hriechu.

Konečne aj zlý duch, satan pôsobí na našu fantáziu a zmysly a vykresľuje nám zlo ako žiadúce a krásne. V boji proti pokušeniu treba rázne odporovať, vyhýbať sa príležitosti ku hriechu, nebojovať sám, ale modlitbou sa spojiť s Bohom. Sme povinní brániť sa pokušeniu nech prichádza odkiaľkoľvek. Pokiaľ odopierame súhlas a nemáme v hriechu záľubu, pokušenie nie je hriechom. Boh dopúšťa na nás pokušenie, aby nás zachoval v pokore a bdelosti, aby nás skúšal a tak rozmnožil naše zásluhy.

Osobnosť sa prejavuje nielen odmietaním hriechu, ale predovšetkým čnostným životom. Sú to predovšetkým čnosti, ktoré určujú vzťah človeka k Bohu. Hovoríme im Božské čnosti: viera, nádej, láska. Sú Božím darom.

Ďalej sú to čnosti mravné, ktoré riadia mravný život človeka, najmä jeho vzťah k sebe samému a k blížnemu. Sú to predovšetkým štyri základné /kardinálne/ čnosti:

1. Múdroseť /opatrnosť/ – jej úlohou je riadiť všetko k mravným cieľom a tak viesť ostatné čnosti.

2. Spravodlivosť – dávať každému čo mu patrí. Dušou spravodlivosti je láska. Len spravodlivosť vedená láskou vedie k správne mu hľadisku a jednaniu.

3. Statočnosť /zmužilosť/ – smeruje k činnosti uskutočniť mravné ciele. Prekonáva prekážky, ktoré bránia vôli, aby nasledovala rozum. Statočnosť je podstatnou známkom hrdinstva. Hrdinstvo záleží v dokonalej rýdzosti, veľkosti a veľkodušnosti.

4. Miernosť – jej úlohou je vo vlnobití vášní a citov hľadať bezpečnú a istú cestu k tomu, čo je rozumné a správne. Ako statočnosť dáva silu proti vonkajším prekážkam, budiacim strach, podobne miernosť dáva silu v boji proti prekážkam vnútorným – proti nezriadenej žiadostivosti tela, očí a pýche života. Úlohou miernosti je viesť človeka, aby správne používal pozemské veci, pokiaľ pomáhajú dosiahnuť večný cieľ a aby sa ich zriekol, pokiaľ v dosiahnutí konečného cieľa prekážajú. Hlavnou oblasťou miernosti je striednosť a cudnosť.

Pravú osobnosť môžeme vytvoriť len živým priateľstvom s Kristom a jeho milosťou a pomocou. Bez priateľstva s ním by sme skoro ochabli a nechali sa strhnúť prostredím. Kristus nás vedie, pozdvihuje i povzbudzuje.

8. OSOBNOSŤ

Život je nielen dar, ale i úloha; prichádzame totiž na svet ako bytosť s porušenou prirodzenosťou, s disharmóniou vo svojom vnútri. Našou úlohou je vytvoriť v sebe harmóniu, súlad, osobnosť.

Vnútorný neporiadok, disharmónia je následkom dedičného hriechu. Prejavuje sa ako náklonnosť k hriechu, a to v týchto oblastiach: pýcha, lakomstvo, smilstvo, závišť, nestriednosť, hnev, lenivosť. Následkom dedičného hriechu je zlá žiadostivosť, a to žiadostivosť tela, žiadostivosť očí a pýcha života. Ozýva sa v nás

preto pokušenie. Je treba bojovať a udržovať sa v bdelosti. Neide len o boj proti zlu, ale tiež o boj za mravné hodnoty, o ušľachtilosť, o osobnosť.

Na to je potrebné:

- a, prirodzená láska k seba – snaha sám seba pestovať, pozdvihovať, povznášať;
- b, kresťanská láska k sebe – máme seba radi ako dielo Božie, nám zverené;
- c, seba výchova – pestovať všestranne svoje vlohy podľa ideálu Ježiša Krista;
- d, poznať seba – svoju povahu, temperament a vytvárať charakter;
- e, poznať cesty seba výchovy a to:

1. seba poznávanie – uskutočňuje sa spytovaním svedomia, tak všeobecným ako aj zvláštnym, ktoré sleduje konkrétnu vlastnosť;
2. dôvera v Boha – byť presvedčení, že Boh nám pomôže, máme zárodok dobra;
3. seba ovládanie – ovládať predovšetkým stránku zmyslovú, citovú a to hlavne ľúbivosť.

Hybnou silou všetkého je záľuba a toto zmyslové hnutie je treba usmerniť k správnejmu cieľu. Ozýva sa v nás predovšetkým radosť a smútok a tieto pramenia z túžobnosti. Ďalej sa ozýva nádej a bázeň, prameniace zo vznietlivosti. Tieto hnutia nemožno potlačiť, ale treba ich usmerniť tak ako napr. prírodný živel, vodu, oheň... Vnútornej pokoj, harmóniu dosiahneme len tým, že tieto hnutia v sebe spoznáme, uznáme a zušľachtíme.

V každom našom prejave musia byť obsiahnuté tieto základné podmienky:

1. Usmernenie k pravde – múdrosť: je to múdra rozvážnosť a dômyselná obozretnosť, všetko usmerniť k poslednému cieľu.
2. Úsilie pravdu uskutočniť a v nej zotrvať – zmužilosť (statočnosť): jej úlohou je premáhať strach a útočiť na tie prekážky, ktoré strach vyvolávajú.
3. Správna miera, čiže vnútorná disciplína – miernosť: jej úlohou je zvládnuť zlú žiadostivosť, teda nezriadenú túžbu po nedovolenom pôžitku, bohatstve a cti. Teda správne požívať veci.
4. Dávať každému čo mu náleží – spravodlivosť: dávať v každej oblasti. Dušou spravodlivosti je láska. Len spravodlivosť vedená láskou vedie ku správnejmu hľadisku a jednaniu.

Pravú osobnosť vytvárame:

1. Živým a hlbokým priateľstvom s Ježišom Kristom. To je pre nás najväčšia pohnutka, aby sme pravdu hľadali a uskutočňovali. Bez tohto priateľstva by sme veľmi skoro ochabli a nechali sa strhnúť prostredím. Kristus nás vnútorne vedie, povzbudzuje a pozdvihuje.
2. Kristovou pomocou, teda milosťou, ktorú nám on zaslúži. Sú to predovšetkým sviatosť, svätá omša a modlitba. Len tak je možné stať sa skutočne veľkým, niečo v sebe dokázať zmeniť a tým sa uschnúť zušľachťovať iných, naozaj ich mať rád a vychovávať ich.

Každý človek má svoju životnú úlohu. Je treba byť tým, čím Ťa Boh učinil (verným obrazom Boha); k čomu Ťa povolal (životný cieľ: dieťa Božie, osobnosť podobná Kristovi); k čomu Ťa uschnúť (schopnosti zverené, osobné poslanie, dané ti Bohom).

9. Svätá omša

Ježiš Kristus nás zachránil svojou obeťou na kríži: dal totiž svojim utrpením večnej spravodlivosti viac než dostatočné zadostučinenie, satisfakciu Bohu za urážky spáchané všetkými ľuďmi. Pre Kristove zásluhy sa stávame novými ľuďmi. Deje sa to z ustanovenia samého Ježiša Krista pri svätom krste, kedy každý pokrstený človek – jednotlivec sa osobne stáva bratom Krista a je prijatý do spoločenstva Kristovej rodiny – Cirkvi a má priamu účasť na Kristovom živote.

Ďalšími sviatosťami sa tento nový život v pokrstenom človeku upevňuje a rozmnožuje, prípadne obnovuje.

Prameňom tohto nového života, Kristovho života v nás, je Kristova obeta. A ako noví ľudia žijeme z Kristovej obeti, podobne ako ratolesť žije z kmeňa, na ktorý je zaštepená. Ako po prirodzenej stránke žije človek z dobrodenia Božieho stvorenia, ako nový človek žije z dobrodenia Božieho vykúpenia, ktoré uskutočnil svojou obeťou Bohočlovek - Ježiš Kristus.

Ježiš Kristus, ako hlava nového tajomného tela, spoločenstva Cirkvi, dal svojim bratom a sestrám nielen nový život, ale dal nám tiež svoju obeť k dispozícii, ktorú môžeme večnému Otcovi ponúknuť a tým ho dôstojne oslavovať, uzmierovať, ďakovať mu a prosiť ho. Obeta Kristova je obeta Nového Zákona, ako ju ustanovil Ježiš Kristus pri Poslednej večeri. Tam uzavrel Novú zmluvu medzi ľudstvom a Bohom a to tým, že tam priniesol svoju obeť nekrvavým spôsobom. Potom túto obeť za niekoľko hodín vyvrcholil, dokonil krvavo na kríži.

Vo svojej nesmiernej múdrosti a láske ustanovil, aby sa jeho obeta pre nás, pre náš ustavičný prospech neustále sprítomňovala. Toto sprítomnenie je svätá omša. Sme pozvaní a dostáva sa nám cti, že sme prítomní vo Večeradle namiesto apoštolov. S najväčšou úctou a úžasom sledujeme pri sv. omši, ako Kristus, zastúpený kňazom vyslovuje tajomné slová, pri ktorých sa premieňa chlieb a víno na Kristovo Telo a Krv. Sprítomňuje sa to, čo sa dialo pri Poslednej večeri: Ježiš Kristus sa ponúka ako obeť za nás. Je to obeta Kristova, ale aj obeta jeho rodiny, Cirkvi a tým aj obeta každého člena tejto rodiny.

My iste nemôžeme nič pridať ku Kristovej obeti ako bola tajomne prinesená vo Večeradle a potom krvavo na kríži. Môžeme však pre seba získať ovocie vykupiteľskej smrti Kristovej. To môžeme získať len tak, že sa so živou vierou a účinnou láskou pripojíme k Jeho utrpeniu. Sv. Pavol to vyjadruje: „Ale ak sme deti, sme aj dedičia: Boží dedičia a Kristovi spoludedičia; pravda, ak s ním trpíme, aby sme s ním boli aj oslávení“. (Rim 8, 17) Kristus Pán to vyjadruje: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nech ma nasleduje“. Kristus nás vykúpil bez nás, ale z ovocia jeho vykúpenia sa nám dostane vtedy, ak sa pripojíme k obetnému úmyslu Krista, ktorý je našou hlavou.

Na kríži sa Kristus obetoval sám, vo sv. omši sa však má spolu s ním obetovať Bohu celé Jeho mystické telo – Cirkev a každý jej člen. Niet lepšej príležitosti a naliehavejšieho pozvania k osobnej obeti seba samého, ako je sv. omša. Aktívna spoluúčasť sa vyjadruje v ofertóriu – obetovaní: modlitbami, chlebom a vínom, ktoré sa kladú na oltár a pri premenení sa stanú Kristom; tiež symbolizujú nás. V takomto zmýšľaní spočíva aktívna účasť na sv. omši.

Ako teda prakticky prežívame sv. omšu? Sú štyri (4) základné body:

1. Najprv prichádzame ku Kristovi ako ku svojmu Učiteľovi. Začíname úkonom kajúcnosti a prosbou. Sme si dobre vedomí, že v našom živote sú mravné nedostatky, hriechy a zanedbanie dobra. Potom počúvame Božie slovo, úryvky zo Sv. Písma a kňaz nám ich vysvetľuje. Na to odpovedáme vyznaním viery a prosbami. Máme pritom usilovať o opravdivú a pokornú pozornosť kvôli hlbšiemu pochopeniu Božieho slova.

2. Ďalej si chceme osvojiť postoj nášho Majstra, Pána Ježiša k životu a to je oslava Boha a služba Bohu celým životom. Uvedomíme si všetku svoju činnosť i bolesť, ťažkosti a predkladáme to Bohu ako svoju obeť. Tento úkon nazývame obetovanie. Kňaz v tej chvíli drží pred sebou na obetnej miske chlieb a kalich s vínom. Chlieb predstavuje našu prácu a víno naše bolesti, slzy. Koľko je v nás ochoty k obeti pre Boha, nakoľko chceme Boha oslavovať celým životom, natoľko obdržíme pri sv. omši primeranú pomoc, primerané ovocie z obety Kristovej, a to pri vyvrcholení sv. omše. Musíme si priznať, že neraz naše pohnútky v jednaní nie sú dokonalé a rýdze, že jednáme často nie s ohľadom na Boha a jeho vôľu, ale sebecky.

3. Naša osobná obeť je nedokonalá. Bohu však milá a Boha dôstojná obeť je obeť dokonalá, a tou je obeť Ježiša Krista. Táto jeho obeť sa sprítomňuje vo chvíli zvanej premenenie. Kňaz vyslovuje Kristove slová prednesené pri Poslednej večeri. Chlieb a víno sa v tej chvíli premieňajú na Telo a Krv Kristovu. Kňaz pozdvihuje Telo Kristovo a v kalichu Krv Kristovu a s úctou pokľaká. V kostole je pritom úplné ticho, spev organ a veriaci stíchnu. Čo prežívame v tejto chvíli?

a, V úžase a hlbkej úcte sa klaniame Ježišovi Kristovi obetujúcemu sa za nás.

b, Túto obeť ponúkame Bohu, aby sme ho ňou oslavovali, mu ďakovali, uzmierovali ho a prosili.

c, Prosíme, aby naša nedostatočná obeť, naša služba bola tiež premenená na Bohu milú.

4. Aby v nás bolo premenenie trvalé, aby sme sa stávali viac a viac novými ľuďmi, je potrebné sa s Kristom čo najviac zjednotiť. To je vyjadrené v časti, ktorej hovoríme communio, čo znamená zjednotenie alebo prijímanie. Kňaz drží v rukách Telo Kristovo a hovorí: „Hľa, baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta“. Potom s úctou prijíma tento svätý pokrm duše. Podáva ho tým, ktorí sú pripravení ho prijať. V tejto chvíli – či už prijímame alebo nie – túžime s celou vrúcnosťou, akej sme schopní, aby nás Kristus posilnil, tak že budeme mať také zmýšľanie a jednanie ako On. Obsahom tejto chvíle je skutočné vnútorné zjednotenie s Kristom.

Na záver sv. omše kňaz žehná veriacich a posiela ich so slovami: Id'te v mene Božom. Čo znamená: neste lásku a pravdu Kristovu tam, kam vás Boh umiestnil.

Tieto štyri oblasti: duchovné poučovanie, uvedomelá služba Bohu, premieňanie seba a zjednocovanie sa s Kristom, sa v našom dennom živote stále prelínajú. Hlavné časti sv. omše dokonalo zodpovedajú hlavným oblastiam života.

Hlavné oblasti života – časti sv. omše a ich náplň:

Poznanie:	Bohoslužba slova:	poučenie
Činnosť:	Obetovanie:	
	oslava a služba Bohu	
Premena:	Premenenie:	skrze Kristovu obeť premieňať

svoje prejavy v pravú hodnotu

Zjednotenie:

Prijímanie: zjednotiť sa s Kristom, ideálom,

zmýšľať a jednať ako On.

Môžeme povedať, že celý náš život je jedna tajomná sv. omša, kde sa prelínajú štyri (4) hlavné časti. Môžeme tiež povedať, že každá sv. omša je život človeka v jedinečnej skratke. Nemožno teda oddeľovať obetište – oltár od pracoviska a naopak, naše pracovisko od oltára. Celú svoju činnosť, svoj život spájame s Kristovou obeťou, aby náš život bol pravou bohoslužbou.

Keď to zhrnieme, potom:

Pri obetovaní: prinášame seba, svoju činnosť i trpkosť, bolesť Pánu Bohu.

Pri premenení: ponúkame Bohu obeť Jeho Syna a pre túto dokonalú Kristovu obeť prosíme o doplnenie svojej nedokonalosti a so svojou nepatrnou obetou, posvätenou už v spojitosti s Kristovou obeťou, vzdávame Bohu chválu, vďaku, vyjadrujeme zmierenie a prosbu.

Pri prijímaní: túžime po zjednotení s Kristom, aby Kristus v nás žil a pôsobil.

Až pochopíme zmysel sv. omše, až potom začíname rozumieť a vážiť si sv. omšu natoľko, nakoľko si v oblasti prirodzenej vážime pokrm a spánok. Sv. omša je nutným duševným pokrmom. Je obnovením, regeneráciou vnútorných síl a mohutností. Je teda pochopiteľné, že spoločenstvo Kristovej rodiny, Cirkvi ako matka svojich veriacich, zaväzuje svoje deti k nedelnej účasti na sv. omši ako nutnej podmienke Božieho života v človeku. Je to povinnosť aspoň tak vážna, ako chodiť do práce a poctivo si tak získavať prostriedky na živobytie. Raz za týždeň sa veriaci zúčastní „smyy Božej“, ktorej výťažok sa nedá ničím nahradiť. Dobrovoľná absencia, neúčast' je veľkou urážkou Pána Boha, ktorý človeku, svojmu dieťaťu touto cestou prichystal nutnú pomoc k životu a človek by touto Božou pomocou nevd'ačne pohrdal.

Nábožná a pozorná účasť na sv. omši má ešte rad ďalších dôsledkov. Je to jednak skutočné spoločenstvo veriacich, kde nás spája Kristova láska. Je to tiež správny štýl zbožnosti, kde sme vedení k ušľachtilému a dôstojnému spôsobu modlitby, tak vonkajšej, spoločnej, ako aj vnútornej, osobnej. Pravidelná účasť na sv. omši je hodnotnou školou života.

Sv. omša – regenerátor mravných a duševných síl

1. Človek k životu nevyhnutne potrebuje štyri veci: pokrm, nápoj, spánok, teplo. Bez ktorejkoľvek z nich nemôže žiť.

2. Potrebuje žiť aj vnútorne. Vnútorný život vyžaduje: lásku, radosť, pokoj, krásu.

3. Tak pre telesný ako aj duchovný život môžeme štyri veci vyjadriť jedným slovom; v oblasti telesného života to vyjadríme slovom: pokrm; v duchovnom, vnútornom živote slovom: láska.

4. Nikto nepochybuje o nutnosti štyroch základných vecí pre telesný život. Telesný pokrm je pre človeka čosi samozrejmé.

5. Zato málo ľudí chápe potrebu, nutnosť duchovného pokrmu, teda lásky. Náš zdravý duchovný život závisí na tejto skutočnosti.

6. Sv. Ján apoštol, ktorý tak hlboko vnikol do Kristovej nauky, viackrát prehlasuje: „Boh je láska“. Z toho vyplýva, že naše vnútro môže byť živé, sýtené len Bohom, láskou!

7. Boh sa z nesmiernej lásky stal človekom. Vtelený Boh, čiže Bohočlovek Ježiš Kristus, hovorí o sebe: „Ja som vinič, vy ste ratolesti“. Len vinič, koreň môže dostatočne vyživovať jednotlivé ratolesti.

8. Žijeme vnútorne, duchovne z Krista, z jeho lásky, ktorá sa prejavila dobrovoľnou smrťou na kríži. Táto obeta – pre nás, pre naše dobro a záchranu – sa stále sprítomňuje vo sv. omši, ktorá je pripomienkou kalvárskej obety a prisvojením si ovocia tejto obety.

9. Je teda nutné, potrebné vnútorne žiť zo sv. omše.

10. Ako ľudský telesný život nemôže existovať bez štyroch základných vecí (jedlo, nápoj, spánok, teplo), tak aj vnútorný život človeka sa odohráva na štyroch základných strunách.

11. Ľudský život ako telesno-duchovný celok sa prejavuje v štyroch oblastiach: poznanie, činnosť, premena, zjednotenie s ideálom. To sú štyri základné struny života, na ktorých sa odohráva ľudský život.

12. Toto je jedinečne vložené a zhustené vo sv. omši, kde:

poznanie (Boha) – sa koná pri bohoslužbe slova

činnosť pre Boha – sa koná pri obetovaní

premena v dieťa Božie – nastáva pri premenení

zjednotenie s Kristom Ideálom – nastáva pri sv. prijímaní.

A tak je sv. omša život v skratke, v kocke a život je zase jednou jedinou sv. omšou.

13. Nemôžeme si preto odmyslieť oltár od pracoviska a pracovisko od oltára, je potrebné spájať všetku svoju činnosť s Kristom.

14. Prežívať sv. omšu teda znamená: regenerovať svoje vnútro, svoju dušu, tak ako si regenerujeme svoje telesné sily pokrmom, nápojom, spánkom, teplom.

15. Kto spozná a pochopí, nemôže žiť bez sv. omše.

II. časť: Úvod: Osobnosť

V prírode pozorujeme úžasnú harmóniu. Všetko jedná harmonicky, avšak neuvedomele, nutne. Človek však má harmóniu slobodne a dobrovoľne vytvárať. Má za úlohu osvojiť si pravú vnútornú slobodu. Obrazne povedané, má z niekoľkých tónov vytvoriť akord, aby bol zapojený do večnej symfónie, kde by na pravom mieste stále znel.

Na získanie pravej harmónie je potrebné všestranne rozvinúť všetky sily človeka – a to v oblasti telesnej, zmyslovej, rozumovej, vôľovej, citovej, spoločenskej, tvorivej a náboženskej.

Na získanie harmónie a tým vytvorenie pravej osobnosti nestačí len systém, t.j. súhrn a sústava poučiek, psychológia, filozofia a sústavné cvičenie. Osobnosť možno vytvoriť len skrze osobnosť, ktorá je nám ideálom. Na takej osobnosti vidím zosobnenie ušľachtilosti, harmónie. Dokonalou osobnosťou a tým aj ideálom je Ježiš Kristus. Jeho poslaním je uviesť človeka do harmónie a to skrze jeho vlastné priateľstvo s každým jednotlivým človekom. Kristus pomáha človeku vytvoriť harmóniu vo vlastnom živote, ďalej harmóniu s ľuďmi a konečne nájsť správny vzťah k veciam.

Harmónia sa teda týka predovšetkým štyroch základných vzťahov: k Bohu, k sebe, k ľuďom a k veciam. Pokiaľ si človek poctivo prizná pravdu, zisťuje, že má omnoho bližšie ku zlu než k dobru, že skôr a ľahšie volí nesprávne riešenie. Pritom však človek túži po dokonalosti, ušľachtilosti, a vidí najväčšiu prekážku v sebe samom. Hľadá východisko, záchranu, pomoc. Poznáva teda: svoju mravnú úbohosť a rozpoltenosť; nedostatočnosť mravných síl na získanie harmónie; nutnosť záchrany.

Človek potrebuje bezpečnú cestu, rýdzu pravdu a pravý život zosobnené tak, aby podľa tohto vzoru a s jeho pomocou vyriešil sám seba ako životnú úlohu. Potrebuje teda Záchrancu a Vykupiteľa ako: cestu, pravdu a život. Takto a týmito slovami sa predstavuje Kristus a podáva svoje jedinečné riešenie ľudského problému. Len skrze neho, v ňom a s ním je možné život skutočne vyriešiť. Osoba sa musí rozvinúť v osobnosť, tak ako sa semeno rozvinie v kvetinu.

Osobnosť sa prejavuje ako umenie učiť, posväcovať a viesť. V absolútnej miere je toto obsiahnuté v Ježišovi Kristovi. Mravní velikáni sa stali osobnosťami jedine tým, že prežívali hlboké priateľstvo s jedinečnou osobnosťou – Ježišom Kristom. Toto priateľstvo sa prejavuje v každej oblasti ľudského života.

Cesta budovanie vlastnej osobnosti je:

1. Psychologicko-pedagogická: vo všetkých časových etapách ľudského života úmerne rozvinúť jednotlivé stránky života – telesnú, zmyslovú, rozumovú, vôľovú, citovú, spoločenskú (sociologickú), pracovnú (ekonomickú), náboženskú.

2. Kultúrno-historická: osvojenie si kultúrnych hodnôt a sám kultúrne tvoriť. Zoznámiť sa s pravými kultúrnymi hodnotami a tvorivo ich používať; teda kultúra chápaná pasívne a aktívne.

3. Etnicko-sociologická: uvedomiť si a počítat' so všetkými vplyvmi, ako je domov, rodina, prostredie, národnosť, vlasť, vrodené a získané dispozície.

Harmónia sa týka oblasti: a, vnútornej: rozhodujeme sa srdcom vyladeným do akordu lásky, kde rozum hľadá prostriedky a vôľa ich uskutočňuje. Srdce je však

vedené láskou, teda pravou, dobrom a ušľachtilosťou. Pravý súlad je teda medzi vôľou, rozumom a srdcom. Oblasť zmyslová a živočíšna je potom podriadená oblasti duševnej.

b, vonkajšej: harmónia medzi vedou a vierou;

medzi duševným a duchovným;

medzi mužom a ženou – oblasť eroticko-sexuálna;

medzi jednotlivcom a spoločnosťou – oblasť sociálna.

Celý ideál možno vyjadriť: čistota –oblasť telesná; pokora –oblasť mysle; láska–srdce.

1. Prehľad zásad životnej múdrosti

Božia cesta k človekovi

1. Buď tým, čím Ťa Boh učinil – idea dokonalosti; k čomu Ťa povolal – životný cieľ; k čomu Ťa uschoptil – hrivny.

Si človek – bytosť rozumná, prirodzený obraz Boží: uskutočni ho; si muž alebo žena, každý úmerne svojmu povolaniu.

Si kresťan – človek Kristov, nadprirodzený obraz Boží: rozviň sa v osobnosť podľa osobnosti Kristovej.

Žiješ v určitom stave a povolaní – naplň v ňom svoje osobné poslanie dané ti Bohom.

2. Naplň sa – duchom Božieho zjavenia a života: prítomnosť a pôsobenie Trojjediného Boha v duši.

Prvenstvo Otca v živote viery, nádeje a lásky – „Áno, Otče,...“, v duchu náuky Krista.

Skrze Krista, ktorý je jediný Prostredník, Vykupiteľ, Veľkňaz = Cesta, Učiteľ = Pravda, Hlava Cirkvi, Kráľ večnosti = Život, v duchu náuky sv. Pavla apoštola.

Mocou, milosťou a láskou Ducha Svätého, prijatého – v krste, v birmovaní, vo sviatosti stavu v Cirkvi, pre celý život a jeho situácie.

Panna Mária, Bohorodička a Prostrednica – Matka tohto nového života.

3. Čerpaj – stále z prameňov poznania života;

zo zásad zdravého rozumu a skúsenosti: nadprirodzeno predpokladá prirodzeno;

z Písma sv., z náuky Otcov, z učenia Cirkvi a jej dejín, zo skúsenosti svätých Božích;

z Božieho zákona prirodzeného i zjaveného – ten ti ukazuje Božiu vôľu a cestu k cieľu = životné šťastie. Hlas Boží vo svedomí, Desatoro, evanjeliové zásady;

zo sviatostí: z Eucharistie, ktorá je obeťou i hostinou života, t.j. život zo sv. omše;

z vedomia záväzku krstu, birmovania, manželstva, kňazstva, celoživotného pôsobenia;

z pokladu zásluh Cirkvi – sväteniny, žehnaní, svätenia, odpustky, spoločenstvo svätých v Cirkvi bojujúcej, trpiacej a víťaznej.

Človek na ceste k Bohu

Ako jedinec – snaž sa stať osobnosťou, a to stálou sebvýchovou svojho charakteru,

zachovávaj správnu životosprávu tela: jednoduchosť, otužilosť, posilňuj nervy, odpočinok podľa zdravotného fondu.

Pestuj mohutnosť ducha a systém cieľavedomej práce: štúdiom,

v zamestnaní: odborné znalosti, dopĺňanie, ucelovanie a prehĺbovanie pravého poznania podľa stavu.

Poznaj dobre sám seba: sklony a vlastnosti – zdedené a získané; dobré a zlé; slabé stránky povahy; pravidelne sa kontroluj: pohľad do svedomia.

Čiň pokánie /metanoia = premena zmýšľania a jednania/: očista od hriechu, zlých návykov, nedokonalostí, zachovávaj bdelosť srdca, varuj sa príležitosti

k zlému.

Upevňuj vo svojej povahe rozvoj dobrých vlastností povahových: prirodzených i nadprirodzených a stavovské čnosti a to: sústavne; vytrvalo; pôvodne /bud' verný svojmu lepšiemu ja/.

Pre duše spejúce k dokonalosti – zachovávaj evanjeliové rady: chudoba, čistota, poslušnosť, všetko pre vernú lásku ku Kristovi.

2. Ako bytosť spoločenská /ens sociale/ - usiluj o naplnenie spoločenskej spravodlivosti a blíženeckej lásky.

Spoločenské celky, do ktorých ťa Boh postavil sú:

rodina: rodičia – deti, manželia, súrodenci, starí rodičia, ostatní príbuzní a známi,

domov: vrstovníci, spolužiaci, priatelia,

povolanie: spolupracovníci, nadriadení a podriadení,

Cirkev: duchovné spoločenstvo,

vlasť: spoločná zem, jazyk, dejiny, súčasnosť,

celé súčasné ľudstvo: tri – štyri generácie.

Zásady vzťahov – medzi jednotlivcami navzájom; medzi jednotlivcami a spoločenskými celkami; medzi spoločenskými celkami /sociálne čnosti/ navzájom;

jednota: na základe pravdy

spravodlivosť: vzájomná – vzťah medzi jednotlivcami; zákonná – vzťah medzi jednotlivcom a spoločnosťou; distribučná – vzťah spoločnosti voči jednotlivcovi

vrcholná čnosť: láska: „Toto prikázanie máme od Pána, aby sme sa milovali navzájom“.

Práca – pre celok v stave a povolání žiada: odbornú znalosť; svedomitosť a poctivosť; vedomie zodpovednosti pred Bohom a ľuďmi;

vo verejnom živote: uznanie zákonitej autority; uplatňovanie skutočnej demokracie; činnosť na dobrom diele k dobru celku

v diele šírenia viery: misie; apoštolát.

3. Zachovávaj formu života – vnútorného a činného

život obeti: zo sv. omše

„zapri sám seba, vezmi svoj kríž“

život v spojení s Bohom: stav milosti posväcujúcej; plnenie Božej vôle

modlitba: vnútorná /rozjímanie/, ústna /liturgická/, súkromná /osobná/.

Boj kresťanský boj proti nepriateľom spásy: telo, svet, zlí duchovia

boj v pokušeniach;

v protivenstvách;

za seba;

za zverených ľudí;

nie mečom, ale Božím slovom, silou ducha, dôverou až do konca.

Po víťazstvách zostaň skromný a pripravený na ďalšie boje. Po porážkach povstaň a začni znova bojovať v znamení kríža.

Nasleduj Krista tak v živote skrytom ako aj verejnom: podľa evanjelia a podľa svojho stavu;

príklad života; služba slova;

služba milosrdnej lásky: milosrdenstvo duchovné a telesné podľa postavenia v Cirkvi a národe.

Zachovávaj – životný poriadok, ceň si čas daný Bohom:

a, rozdelenie denného času v povinnostiach: nevyhnutných, užitočných, príjemných;

b, všetko má svoj čas:

detstvo – výchova

mladosť – rast k samostatnosti

dospelosť – plodnosť, životné úsilie

staroba – žatva, príprava na smrť a večnosť;

c, v hodnotách: záujmy – hmotné a duchovné, časné a večné;

poriadok – vo veciach vlastných i zverených, bývanie, šatenie, výživa, usporiadaný vzťah k ľuďom /výber priateľov/: k najbližším; k priateľom; spolupracovníkom,

kladný vzťah k dobrám kultúry: umenie, veda, technika a zasa podľa stavu, povolania a poslania.

Zvoľ si osobný ideál – v nejakom svätcovi a podľa neho stúpaj k výšinám;

drž sa cesta, ktorou ťa doposiaľ viedla Božia múdrosť a prozreteľnosť;

bud' verný v maličkostiach;

bud' veľkorysý v dávaní;

bud' prostý ako dieťa;

staraj sa so tých, ktorých ti Boh denne posiela do cesty života.

2. Osobný ideál

Boh má s každým z nás svoje plány.

Vyhovieť Božím plánom a byť tým a takým, akým ma chce mať Pán Boh – je tým pravým a trvalým životným úspechom. To, akými nás chce mať Pán Boh – je naším osobným ideálom.

Ako si ma Boh predstavuje?

Je potrebné venovať si asi hodinu v samote, premyslieť si svoje povolanie a predstaviť si, ako by jednal svätec na mojom mieste a dať sa touto predstavou okúzliť.

Túto predstavu si vyjadríme skutočným heslom – myšlienkou a túto myšlienku učiníme vodčou ideou života.

Táto myšlienka sa musí stať slnkom, ktoré všetko osvetľuje a oživuje, všetko usmerňuje, ovplyvňuje a všetkému dáva svoju pečať.

Svätí boli uskutočňovateľmi niekoľkých málo právd. Idea potom rozhodovala, určovala mieru obeti a lásky.

Napr. sv. Pavol: „Kristova láska nás podnecuje“.

Sv. František z Assisi: „Môj Boh a moje všetko“.

Sv. Ignác: „Všetko na väčšiu slávu Božiu“.

Sv. Augustín: „Miluj a rob čo chceš“.

Sv. Vincent de Paul: „Vidieť srdcom“.

Sv. Mária Magdaléna de Pazzi: „Trpieť, nie zomrieť“.

Sv. don Bosco: „Daj mi duše a ostatné si nechaj“.

Sv. Pius X.: „Všetko obnoviť v Kristovi“.

Ján Pavol II.: „Totus tuus“.

Nájdí si aj ty svoj ideál, vyjadrí ho myšlienkou a povedz si svoje silné: chcem!

Ako to budeš praktizovať?

Cvičenie je cesta k umeniu.

Bude to aspoň šesť úkonov za deň. Tento úkon má byť hlbokým zážitkom, má preniknúť a presvietiť celú bytosť.

V praxi to vyzerá tak, že sa na okamih zastavíme pri práci, povieme si opravdivo a hlboko svoje heslo, uvedomíme si prítomnosť Božiu, pozrieme sa späť – ako sme prežili dobu od posledného „zastavenia“ a zameriame sa na blízku budúcnosť s úprimnou snahou a túžbou vykonať všetko podľa osobného ideálu.

Úkonom týchto opätovných úkonov je vyslobodiť sa zo suchopárnosti a vonkajškivosti, biedy izolácie a ďalej celé svoje konanie posvätiť, učiniť bohoslužbou, usmerniť a vyslobodiť ho od roztrieštenosti.

Okamihy, kedy si svoj osobný ideál uvedomujeme a prežívame, sme si nazvali piliermi.

Na týchto pilieroch spočíva most vedúci k Pánu Bohu.

Týmito úkonmi sa prehľbuje naše zakotvenie v Bohu a naše smerovanie k Bohu.

Hodnota našich pilierov závisí na opravdivosti a vernosti s akou sa im oddávame.

Tak sa vôľa Božia, krása Božia a láska Božia ako sme ju vyjadrili osobným ideálom, stane trvalou vnútornou silou a človek je vyslobodený z ničivej pudovej

a prechádza do spôsobu života, ktorý sa vyznačuje tvorivosťou.

A to tvorivosťou ku sláve Božej, k blahu ľudí, k jednaniu múdreho hospodára, ktorý na záhone času zasial, vypestoval a zožal čo najviac.

Osobný ideál sa stane druhou prirodzenosťou.

Všade sa prejaví.

Celý človek je až do hlbín a všetkých dôsledkov formovaný Bohom.

3. Sebazaprenie a osobný ideál

Sebazaprenie je nutné cvičenie v duchovnom ohništi. Nižšie sklony a pokazená prirodzenosť tiahnú k zakázanému ovociu, ale sebazaprenie im odoberá silu a vládu. Sebazaprenie: 1. aktívne: sebazaprenie vo vlastnom zmysle; 2. pasívne: značí odovzdanosť do vôle Božej s akou prijímame čo nám Boh ťažkého ukladá a dávame čo si žiada.

Aktívne sebazaprenie – znamená našu vlastnú činnosť a vynaliezavosť, kedy sme vedení otázkou: V čom sa môžem dnes a teraz zaprieť, aby som skrátil svoju dušu, dokázal Bohu lásku a uskutočnil osobný ideál?

1. Začiatkom tohto sebazáporu je - vyvarovať sa zbytočností; kto to nevie, nevie si ani odriekať zakázané. Ide o to, aby sme na útraty svojej duše neživili svoje nižšie stránky.

2. Druhým stupňom je odriekať si nutné, pokiaľ to neohrozuje zdravie a činnosť. To sa musí konať pod vedením duchovného vodcu. Zmyslová oblasť dokáže každú maličkosť, ktorú jej berieme – desaťkrát zväčšiť. Kto bol úzkostlivo sústredený len na záujem svojho zdravia a chuti, ten mnoho nedokáže. Čo ľudí hynie práve nedostatkom disciplíny. Nič nedokážu deti, ktorým rodičia dávajú všetko, na čo si len spomenú.

3. Tretím stupňom sebazaprenia je – dobrovoľná obeť za účelom pripodobniť sa Kristovi ukrižovanému. S Kristom som ukrižovaný... Akú obeť môžem priniesť Kristovi, ktorý sa za mňa vydal?

Sebazaprenie sa ďalej delí na – vonkajšie a vnútorné.

1. Vonkajšie – je ovládanie zmyslov. Kto tu je pánom, ten zvíťazil nad hriechom. Kto dokáže ovládnuť oči, sluch, jazyk a ostatné telesné stránky, ten pokročí na ceste k Bohu.

2. Vnútorné – t.j. vláda nad samotným vnútrom – usporiadanie vnútra podľa Božieho poriadku a stále väčšie pripodobňovanie sa Duchu Ježiša Krista. Je to sebazaprenie v nezriadených túžbach, umlčanie pýchy, márnivosti, sebeckosti, snahy po svojom sebauplatňovaní. „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba a vezme každý deň svoj kríž.“

1. Hlboké presvedčenie o úplnej nutnosti sebazaprenia, ako nás k nemu vedie život Krista Pána a Panny Márie.

2. Sústavnosť – látku podáva zvláštne spytovanie svedomia. Musím mať plán, určitý smer. Zvlášť začiatovník si musí presne určiť v tom a tom, pri tej a onej práci, pri stretnutí s tou osobou sa chcem zaprieť. Na pilieroch tvojho ideálu sa táto rozhodnosť upevní a posilní.

3. Pokorne, nenápadne a skryte – podľa možnosti. Pán Ježiš odsudzoval humbug farizejov, ktorí chceli svojím pôstom a modlitbou robiť efekt a dojem. Najväčšie sebazaprenie nekričí, to sa takmer ani nevidí, ale hovorí za celú bytosť. Naše jednanie má vydávať svedectvo, že žijeme pod výsostnou ideou – Boh! Tiež sa nepreceňovať vo svojich úspechoch.

4. Odovzdanosť do vôle Božej, teda sebazaprenie pasívne, znamená, že dokážeme Bohu dávať, čo žiada a niesť kríž, ktorý na nás vkladá. Mnohí chcú konať taký sebazápor, ktorý si sami zvolili, ale trpezlivé plnenie povinností a znášanie ťažkostí odmietajú.

5. Radostnosť – sebazaprenie musí byť bez nervozity, zhonu, strojenosti a smútku. Musí mať pečať toho, že ho konáme z lásky k Bohu a preto s radosťou. Boh nechce dary, ktoré by sme dávali so smútkom v srdci. Z toho všetkého potom vyplýva duch odvahy: „Mohli iní, mohli iné, prečo nie ty, Augustíne?“.

Každým úderom dláta do kameňa vyrastá krása sochy pod rukou sochára. Každým sebazaprením nadobúda duša novej krásy, novej schopnosti varovať sa hriechu, rásť v čnosti. Sebazaprením rastie pravá radosť, pretože vedie k väčšej láske k večnej láske, k Bohu. Vedie k pravej dokonalosti. Je najlepší a najúspešnejší apoštolát, ponaučenie a výstraha svetu, ktorý si urobil pravidlo: prospieva mi to a preto je mi to dovolené, mám na to chuť a preto si to doprajem; čo je však názor nesprávny. Tým viac pravé hodnoty vyrastajú, čím viac sa dokážeš zaprieť. Chod' sa denne učiť ku krížu, k svätostánku, uč sa od jasličiek, od Srdca Pána, od svojej nebeskej Matky – a pros pokorne o túto milosť a silu.

4. Rozjímanie

I.

Rozjímať znamená predovšetkým o niečo sa zaujímať – odlúčiť sa od mnohého a sústrediť sa na jedno. Keď chceš rozjímať, musíš predovšetkým opustiť mnohosť. Ako keby si zostupoval po točivom schodišti, ktoré sa zužuje až na jednu malú plochu, na ktorej budeš len ty a živý Boh.

Veľkým úsilím ducha, predovšetkým vôle, je potrebné priviesť rozum a pamäť, záujmy a predstavivosť k jednej myšlienke: „Teraz vstúpim pred živého Boha, budem s ním hovoriť a On bude hovoriť so mnou“. Toto je veľkodušnosť, ako ju vyžaduje sv. Ignác.

Odlúčenosť znamená samotu – vnútornú i vonkajšiu. Kristus sa modlieval v odlúčenosti. Vedome chci vstúpiť do tejto samoty, kde budeš len ty a Boh., teda do samoty plnej prítomného Boha. Vži sa do prítomnosti Boha, v úctivosti tak ako Mojžiš pred horiacim krom, alebo Tomáš, keď sa chcel dotknúť Kristových rán.

Božskými čnosťami viery, nádeje a lásky vzbud' v sebe vedomie, že teraz sa máš prepadnúť do Božích tajomstiev. Vo svätej bázni, ktorá je počiatkom múdrosti, stíš i srdce, sluch i zrak. Stíšenie je potrebné preto, aby si počul Boží hlas, aby si mohol povedať: „Hovor, Pane, tvoj služobník počúva“.

Toto je niekoľko spôsobov, ako sa v rozjímaní odlúčiť. Nemusíš použiť všetky. Vyber si myšlienky a obrazy, ktoré pre teba majú silu pohnútky. Môžeš si vziať jednu alebo niekoľko, strieďať ich a strieďať ich poradie. Len sa snaž, aby si sa ubránil bezduchému návyku. Dôležitá je tiež voľba času a miesta pre rozjímanie. Je to veľmi rozmanité podľa osôb a okolností. Skúšaj, čo sa ti lepšie hodí.

II.

Rozjímanie znamená – zaujatie určitým predmetom. predmet musí byť určitý, t.j. uvedomele zvolený, ku ktorému budú smerovať úkony rozjímania.

Čo si môžeš voliť za predmet rozjímania? Siahaj najradšej po Slove Božom, Písme sv. Nič nie je plnšie, krajšie a hodnotnejšie na rozjímanie ako Písmo sv. To, čo píše ľudský autor, je len pomôckou. Rozjímaj tiež o sv. omši, o jej jednotlivých častiach, o sviatostiach. Občas rozjímaj o ústnych modlitbách, ktoré sa modlievaš Modlitbu Pána, Desatoro, litánie a pod. Rozjímaj o kresťanských čnostiach, božských i mravných, vliatych i získaných. V listoch sv. Pavla ich nájdeš mnoho, napr. vďačnosť, srdečnosť, pohostinnosť, zhovievavosť, radosť, atď.

Prichádzaj pred Pána i so svojimi osobnými vecami – výročie narodenia, krstu, birmovania, svadby, úmrtia drahej osoby a mnoho iného v ľudskom živote, radostného i bolestného, to všetko môže a má byť námetom pre rozjímanie. Nauč sa rozjímať i bez kníh. Okolo teba je toľko vecí, drobných i všedných, ktoré nevnímaš a sú ti ľahostajné. Mal by si vedieť, že je v nich Boží zmysel, že ti niečo hovoria. Keď ich reči porozumieš, povedú ťa k Bohu. Vezmi ich niekedy a postav pred Pána Boha, pýtaj sa a hľadaj. Prídeš na úžasné objavy. Napr. môj pracovný stôl pred Bohom. Dvere. Príroda. Moje ruky, zmysly. Tak vo svetle Božom videl veci tohto sveta sv. František z Assisi a iné hlboké duše. Také rozjímania sú potrebné a užitočné. Z čoho budeš rozjímať napr. v nemocnici alebo izolácii? Ale aj inak: svet dostane živú tvár, keď si uvedomíme, že je naplnený Božou prítomnosťou.

III.

Rozjímať znamená – a to je najbežnejší zmysel – rozoberať, uvažovať a hľbať. Až do tejto chvíle si pracoval viacej vôľou. Teraz prevažuje činnosť rozumu, nie síce samostatná, ale prevažuje. Je to práca nutná. Predovšetkým musíme dospieť k poznaniu. Táto činnosť nie je u všetkých ľudí rovnako dlhá. U niekoho postačí, že rozum predstaví predmet a len niekoľko hlavných rysov a už sa začína v človeku niečo diať. Iný musí v tejto časti zotrvať dlhšie. To sa doporučuje hlavne vyprahlým, povrchným a lenivým ľuďom. Áno, je potrebné, aby sa donútili aspoň niečo nového poznať, čo by ich potešilo a posilnilo. No a potom sú i ľudia príliš teoretickí. Tí sa nemajú dlho zdržovať, pretože je potrebné modliť sa. Ale toto poznanie nemá byť len rozumové. Máme vnímať celou osobnosťou a tá vrcholí srdcom. Je to tiahnutie, poznanie bytostné, poznanie láskou. Vymyká sa presnému popisu. Sv. Tomáš uvádza: čistý človek poznáva skutočné hodnoty hlbšie a prenikavejšie, než prenikavý rozum človeka, ktorý čistoty nemá. V tomto poznaní sa uplatňujú prirodzené vlohy i nadprirodzené milosti.

IV.

Rozjímať znamená tiež: dať sa strhnúť vnímavosťou, naplniť sa svetlom, radosťou, túžbou, láskou a pod.

Tvoje poznanie nesmie byť len poznaním na rozmnoženie myšlienok. To by viedlo od modlitby ku štúdiu a niekedy ku pýche rozumu. Pravé poznanie je ako prúd, ktorý rozohreje a rozsvieti všetky zdroje, ako lúč, ktorý sa rozptýli všade a vnesie život a plodnosť.

Medzi poznaním a rozničením celej bytosti sprostredkuje cestu obdiv, silnejšie úžas a najhlbšie úchvat, uchvátenosť. Evanjelium hovorí, že tí, čo poznali: veľmi sa divili; úžas pojal všetkých. Si schopný tohto údivu a úžasu? Bez neho je poznanie chladné: vzali na vedomie. Avšak poznanie, ktoré je celé zaujaté poznávaným predmetom, vedie k obdivu. Obdiv, úžas, úchvat prebúdajú ďalšie hnutia: je to predovšetkým úcta, ktorá prechádza ku skloneniu sa, k adorácii, ku klaňaniu a vnútornej oddanosti. Úžas, úcta a oddanosť vytvárajú v našej duši nadšenie, čo je vlastne obdivná, úctivá a oddaná láska k Bohu. Z tejto lásky pramení radosť ako silný a trvalý životný prúd, ako životné šťastie.

Cítiš niekedy šťastie, blaženosť, ako to pocítil Peter na hore premenenia? Prejde tebou prúd nadšenia? Niekedy sa ti bude zdať, že sotva unesieš tú nadmieru šťastia. Tak od srdca sa ti bude chcieť jasať, spievať, vrhnúť sa na tvár v klaňaní alebo ľútosti. Z celej bytosti sa vyleje vďaka, prosba, kajúcnosť a túžba po obrátení. Všetka striedmosť rozumu, s ktorou sme začali, sa rozžeraví ako biele vlákno platiny v žiarovke a žiari. A duša potom volá, hľadá, plače radosťou a ľútosťou. Keď si toto nepocítil a stále častejšie nepociťuješ, tvoje rozjímanie ešte nie je dobré. Musíš si však byť vedomý toho, že oná intenzita nie je tvojou zásluhou, že je to milosť útechy. A tá ti môže byť odňatá buď tvojou vinou, t.j. nedbalosťou, nevdakom, čo môžeš poznať, alebo ti môže byť odňatá milujúcim Otcom, aby sa posilnila tvoja vernosť.

V.

Rozjímať znamená – v najhlbšom slova zmysle sa spojiť s Bohom. Je to najväčší cieľ rozjímania a nič už nie je nad to.

Až dosiaľ si bol činný prevažne ty, i keď za spolupôsobenia milosti. Pracoval si vôľou, rozumom i srdcom. Ale je treba, aby si nechal prehovoriť Pána, aby si sa mu otvoril, aby si čakal. Aby si sa pri ňom stíšil a počúval. Nie je možné určiť, kedy

sa to má stať. Je to vliaty dar Boží, taká dôvernosť. Budí ju Duch Svätý a ten vanie kadiaľ chce. Tebe stačí vedieť, že sa toto deje, že hovorí živý Boh.

Je tiež ťažko poznať, ako hovorí. Niekedy je to slovom. Asi takto: slovo tisíckrát počuté, alebo opakované – naraz akoby zažiarilo, dostalo zvuk a nový obsah. Rozsvieti sa ti a ty zahoríš. Pán použil ľudské slovo a prehovoril k tebe. Ale môže to byť aj inak. Proste vnímaš jeho prítomnosť – alebo čo je najčastejšie – cítiš sa mu blízky. Si akoby v silovom poli jeho pôsobenia. Alebo je to ako vlna, ktorá z neho vyjde a celá ťa zaleje. Zotrvaj tíško a kľudne v týchto chvíľach stretnutia. Buď ako priateľ pri priateľovi, milý u milej, mlčky hĺbkou celej svojej bytosti. Nehľadaj slová, nevzbudzuj hnutia. Všetko teraz ponechaj jemu, Boh je s tebou.

Rozjímanie zanecháva pečať, znak, stav. Rozjímový človek má určitý osobný ráz. Zostáva v Bohu, v jeho láske, ako hovorí evanjelium. Po rozhovore Mojžiša s Bohom žiarila Mojžišova tvár tak, že nebolo možné do nej pohliadnuť. Tak nejako má tvoje rozjímanie končiť. Vlastne pokračovať, trvať. Rozjímanie ťa má denne viac a viac uvádzať do trvalého stavu, života v Bohu. Má v tebe množiť ducha modlitby, utužovať spojenie s Bohom. Tento stav blízkosti Bohu je najvyšším plodom rozjímania.

K tomuto stavu sú potrebné z tvojej strany dve podmienky, tak, ako ich uvádza evanjelium – pohotovosť a bdelosť. Pohotovosť je odhodlanie, ochota vyhovieť Božiemu vnuknutiu, vedeniu, Bohu. Bdelosť je sústredenie a snaha neopustiť Božiu cestu, pozornosť k ďalším Božím pokynom, rozlišovanie počas dňa, čo je božie a čo Božie nie je. Pohotovosť dáva prvý impulz, bdelosť dáva zotrvanie.

Tvoje rozjímanie musí dozrieť k nejakému rozhodnutiu. Cesta do pekla je vraj vydláždená peknými, no nesplnenými predsavzatiami. Tvoje rozhodnutie musí padnúť v duševnom kľude, pokoji, pretože pokojní majú silu blahoslavenstva. Rozhodnutie musí byť určité a konkrétne, pretože kresťan nie je zasneným idealistom ani slabochom, ktorý pred skutočnosťou uhýba únikom do vznešenej všeobecnosti. Rozhodnutie musí byť osobné.

Je potrebné vedieť, že Boh tvorí vždy originál, nie šablónu. Jeho nekonečná láska sa venuje každému osobitne. Preto dobre uvažuj a rozlišuj, čo je v zhode s myšlienkou Božou o tebe. Nemôžeš zbierať čnosti ako motýle alebo známky. Tvoj duchovný život musí byť organický a nie zmes všetkého dobrého.

Slovo rozjímanie samo ti bude pripomínať, až sa budeš chystať ku vnútornej modlitbe.

Rozjímanie je :

- I. odlúčenie a sústredenie
- II. zaujatie určitým predmetom
- III. rozklad a rozobratie predmetu
- IV. vnorenie sa celej bytosti do predmetu nadšením
- V. stretnutie s Bohom, zotrvávanie v priateľstve Božom.

Iný postup: Rozjímanie má tri diely:

- a, vstup – očistenie ducha od toho, čo by prekážalo
- b, svätyňa – uzobratie a upevnenie poznaného
- c, rozhovor s Bohom o tom, čo som rozjímal.

Celkový postup:

1. Prípravná modlitba: sústrediť sa, vyprosiť si milosť a pomoc Ducha Svätého.
2. Voľba predmetu: čítanie, opakovanie. Pravidelne už večer predtým, ráno len opakujeme.
3. Vstup: a, čo chcem robiť: veľkosť okamihu – budem hovoriť s Bohom.
b, tichosť srdca (vyprázdnenie): všetko musí v nás umlknúť.
c, Boh je tu: uvedomíme si prítomnosť Božiu.
4. Vlastné rozjímanie: - (svätyňa) podľa hľadiska:
 - vidím (poznanie): čo o tej veci viem
 - túžim (vznety): vzbudzujem hnutia a city k tej pravde
 - chcem (predsavzatia): rozhodný úkonom sa prikloniť k tej pravde, aby som ju previedol a vzal za svoju, z toho potom vyplynie predsavzatie.
5. Výstup (rozhovor): hovorím so Spasiteľom o tom, čo som prijal, prosba o pomoc.
6. Záverečná modlitba: poďakovanie.